

سخت یابدار

ماهنامه سازمان پدافند غیرعامل
دوره جدید / پیش شماره اول / فروردین ۱۳۹۷

در این شماره می خوانید:

تقویت تاب آوری شهری
دکتر علی اصغر زارعی

زنگنه ایمنی امن در کنار
زیرساخت های هسته ای
دکتر مسعود عبدالله زاده

صیانت از فضای سایبری کشور
مهندس محمد رضا قرچی پور

پدافند غیرعامل
و صیانت از سرمایه های ملی
دکتر علامه الدین پروچردی

آسیب شناسی اختلالات دی ۹۶
سردار یدالله چرانی

پدافند غیرعامل ضرورت پیشرفت
سردار اسماعیل کوثری

تقویت بحد پدافندی در حوزه اقتصاد
دکتر حمید رضا فولادگر

ارصد بحران های محیط زیستی
محمد درویش

پدافند غیرعامل به بانک مرکزی هشدار داد

فتنه گرام

سردار دکتر جلالی:

برنامه آتی تلگرام ایجاد یک شبکه اقتصاد دیجیتال
و تعریف نظام بانکداری است که در نهایت
منتج به کاهش ارزش پول ملی می شود

صفحه ۸۰

2564	5464	6445	8787	6464	97777
54534	464646	4544546	644	5464	445
45465	4432113	4313			

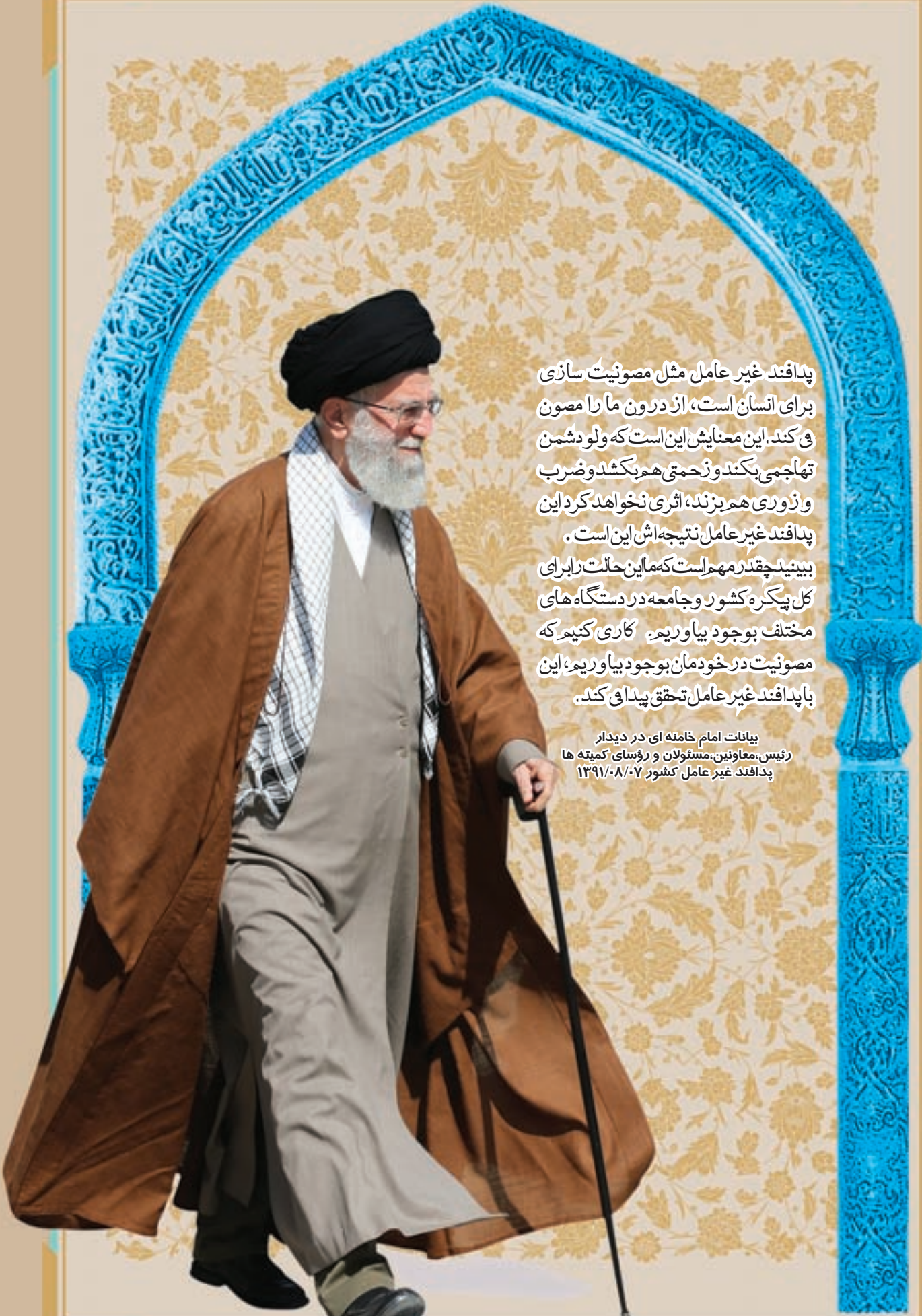
کار جهادی پاسخ به دشمنی ها

موشک ماهواره بر به فضا پرتاب می کنید، ناگهان می بینید که جنگال درست کردند در دنیا، یک کار علمی و فنی است، بسیار عادی و معمولی است، می بینید جنگال راه می اندازند، پاسخ این برخورد ها هم کار قوی و جهادی است، پاسخ به این دشمنی ها قوی تر شدن است.

روزنامه شرق، ۱۳۹۷/۱۲/۱۴

پدافند غیر عامل مثل مصونیت سازی
برای انسان است، از درون ما را مصون
می کند. این معنایش این است که ولو دشمن
تهاجمی بکند و زحمتی هم بکشد و ضرب
و زوری هم بزند، اثری نخواهد کرد این
پدافند غیر عامل نتیجه اش این است .
ببینید چقدر مهم است که مابین حالت رابرای
کل پیکره کشور و جامعه در دستگاه های
مختلف بوجود بیاوریم . کاری کنیم که
مصونیت در خودمان بوجود بیاوریم، این
با پدافند غیر عامل تحقق پیدا می کند.

بیانات امام خامنه ای در دیدار
رئیس، معاونین، مسئولان و رؤسای کمیته ها
پدافند غیر عامل کشور ۱۳۹۱/۰۸/۰۷

بسم الله الرحمن الرحيم

ماهنامه خبری تحلیلی سازمان پدافند غیر عامل

دوره جدید / پیش شماره اول / فروردین ماه ۱۳۹۷

مدیر مسئول: سردار دکتر غلامرضا جلالی

سر دبیر: دکتر محسن محبی

دبیر تحریریه: محمد اسکندری

اعضای هیئت تحریریه: دکتر حمیدرضا حسینی دانا،

دکتر سامان ولی نوری، حسین جمشیدیان،

محمد رضا متانت، محمد علی زاده، حمید انصاری،

پوریا شاه منصوری، مهناز رضایی، فاطمه صیدی و...

طراح و صفحه بندی: علیرضا تدریسی

عکاس: حمید اسدی

ترجمه و پژوهش: سمانه قلی زاده

ارتباط با ما: ۰۲۱۲۲۵۱۷۰۱۳

فهرست

تیزیک ۷

یادداشت ۶

گفتگو ۱۰

یادداشت ۱۴

گفتگو ۲۲

گفتگو ۲۵

یادداشت ۳۰

گزارش ۳۲

گفتگو ۳۶

گزارش ۳۸

گزارش ۴۲

گفتگو ۶۰

سردار دکتر غلامرضا جلالی

توطئه تلگرام علیه پول ملی

دکتر محسن محبی

رسانه در کانون توجه پدافند غیر عامل

دکتر علاءالدین بروجردی

پدافند غیر عامل و صیانت از سرمایه های ملی

مهندس محمدرضا فرح پور

صیانت از فضای سایبری کشور به عنوان عمل صالح

سردار یدالله جوانی

آسیب شناسی اغتشاشات دی ۹۶

سردار محمد اسماعیل کوثری

پدافند غیر عامل ضرورت پیشرفت

محمد درویش

رصد بحران های محیط زیستی

محمد علی زاده

الفبای ایمنی در برابر تهدیدات زیستی

دکتر حمیدرضا فولادگر

تقویت بعد پدافندی در حوزه اقتصاد

دکتر حمیدرضا حسینی دانا

از اقتصاد دفاع تا دفاع اقتصادی

حامد رشیدی

فتنه گرام اقتصادی

دکتر مسعود عبدالعزیز

زندگی امن در کنار زیرساخت های هسته ای

حوزه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و ... تحت تاثیر خود قرار می دهند. به عبارت دقیقتر این رسانه ها هستند که می گویند: «چه چیزی هست، چه چیزی باید باشد و چه چیز چگونه باید باشد!»

در چنین شرایط و مقتضیاتی مفهوم پدافند غیرعامل در حوزه فرهنگی ربط و بستگی عمیقی به مفهوم رسانه پیدا می کند. اساسا اگر رسانه ها بتوانند درک درستی از تهدیدات پیش روی جوامع از ابعاد مختلف پیدا کنند می توانند در مدیریت فرهنگی و رسانه ای نیز موفق عمل کنند. گاهی مهمترین عملکرد رسانه ها را در مدیریت بحران قلمداد می کنند در حالی که امروز ما شاهد هستیم برخی رسانه های وابسته به سرویس های بیگانه عملا مولد بحران در جامعه شده اند و بعضا رسانه های داخلی نیز دانسته یا نادانسته آب به آسیاب دشمنان می ریزند. لذا به نظر ضروری است تا یک بازاندیشی جدی در خصوص نسبت مفهوم رسانه و موضوع راهبردی پدافند غیرعامل صورت گیرد و مدیران و نخبگان جامعه نسبت به اهمیت مدیریت رسانه ای از منظر پدافند غیرعامل هوشیارتر و آگاه تر گردند. ماهنامه صیانت پایدار در دوره جدید خود تلاشی برای ایجاد یک مفاهیم عمومی در خصوص موضوعات مبتلابه پدافند غیرعامل و اطلاع رسانی دقیق و جامع است. امید است همراهان با انتقال دیدگاه ها و نظرات خود، ما را در بهبود کیفی این رسانه یاری کنند.

رسانه در کانون توجه پدافند غیرعامل

دکتر محسن محبی
معاون توسعه فرهنگی و اطلاع رسانی سازمان پدافند غیرعامل

اگر تا چند دهه پیش مفهوم «جنگ» و «دفاع» اغلب در حوزه های نظامی و امنیتی مطرح بود در دهه های اخیر با توسعه فناوری های نوین و افزایش پیچیدگی جوامع و همچنین مواجه شدن با پدیده جهانی سازی، شاهد هستیم جنگ و دفاع به حوزه های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... نیز سرایت کرده است. در حوزه های نظامی مفهوم دفاع اغلب ناظر به صیانت از قلمروهای جغرافیایی و سرزمینی است اما در حوزه های نرم این دفاع بیشتر ابعاد هویتی به خود می گیرد.

مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در یک دهه گذشته مکرر از خطر تهاجم فرهنگی و ضرورت دفاع در برابر این هجمه نرم سخن گفته اند. ایشان در سال جاری در این خصوص می فرمایند: «سالهاست که دشمنان از منافذ فرهنگی دارند تلاش می کنند ملت ما را از راه انقلاب و راه جهاد و راه مبارزه برگردانند؛ می بینید، شماها می دانید... همه ی شماها خطوط و خطوط شناسید و می دانید چه دارد انجام می گیرد در این کشور از طرف دشمنان، برای اینکه انقلاب را به فراموشی بسپارند، امام را به فراموشی بسپارند، خط روشن انقلاب را در بین خطوط گوناگون گم کنند؛ دارد تلاش می شود. آماج این حمله هم چه کسانی هستند؟ در درجه ی اول جوانها هستند؛ یعنی سعی می کنند این جوانها را، این نسلی را که نه انقلاب را دیده، نه امام را دیده، نه دفاع مقدس را دیده و امروز هم جوان است، از انقلاب جدا کنند، مفاهیم غیر انقلابی و ضد انقلابی را به این نسل تفهیم کنند. برای این کار دارد تلاش انجام می گیرد؛ سالهاست دارد تلاش می شود.»

در این میان اما به نظر می رسد یکی از مبادی اساسی جنگ و دفاع فرهنگی ناظر به مفهوم رسانه است. پربیراه نیست که عصر معاصر را عصر ارتباطات قلمداد می کنند. امروز نه تنها رسانه های فضای مجازی زندگی بشری را می سازند بلکه درک از واقعیات را نیز آنها ایجاد می کنند. رسانه ها واقع نمایی می کنند و افکار عمومی را به عنوان اصلی ترین منبع قدرت در

یکی از ویژگی های دنیای جدید، اهمیت و نقش فناوری های نوین است که سبب شده تا تحولات جامعه انسانی ماهیت فناورانه و پیچیده تری به خود بگیرند. اگر تا چند سال قبل هدایت و برنامه ریزی یک شورش اجتماعی نیازمند فعالیت های تیم های میدانی و جاسوسی بود امروزه به سبب رشد و توسعه شبکه های اجتماعی و امکان رسانه ها برای ایجاد اختلال در فرایند ارتباطات سیاسی جامعه، شاهد هستیم که یک بلوای سیاسی با هدایت یک شبکه اجتماعی روی می دهد. رویدادهای تلخ دی ماه ۹۶ از جمله همین داستانهاست. از سوی دیگر در سایر ابعاد به ویژه مساله اقتصاد نیز فناوری های نوین همچون ارز دیجیتال می توانند تهدیدات جدی را در پیش روی اقتصاد ملی ما پدید آورد. سردار دکتر غلامرضا جلالی در مصاحبه ای که چندی پیش با باشگاه خبرنگاران جوان داشتند تحلیل عمیق و دقیقی نسبت به وضعیت تهدیدات سایبرنیاد در زمینه های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... عنوان کردند که گزینه ای از آن را در ذیل با هم مرور می کنیم:

«در سخنرانی اخیر خود برای حوادث زمستان ۹۶ از واژه «حادثه امنیتی و مدرن» استفاده کردید؛ برای مقابله با این چه برنامه ای وجود دارد؟

موضوعی که نتیجه بررسی حوادث ۱۰ دی بود این بود که ما با تهدیدی به نام تهدید سایبری مدرن با محوریت مردم مواجه هستیم که بخشی از آن مبتنی بر شبکه های اجتماعی است. به این شکل که تهدید جنس و ماهیتش در فضای سایبر سازماندهی و دنبال شده است. از طرفی شبکه های اجتماعی که پایه سایبری است بر مبنای سازماندهی مهندسی اجتماعی جوامع مختلف شکل می گیرد. با توجه به اینکه به دلایل مختلف، شبکه های اجتماعی به نوعی فعال شده اند که بخش زیادی از زیر ساخت هایشان در اختیار کشور و حاکمیت نیست. این پیام رسان ها ضمن سرویس هایی که ارائه می دهند در ذاتشان نوعی تهدید را ارائه و دنبال می کنند که در حوادث و اغتشاشات اخیر شاهد بودیم؛ تهدیدهایی که قابلیت ارائه اطلاعات غلط جهت دار و به هم ریختن مردم را دارد. ما قبل از این حوادث این مسائل را به صورت تحلیلی می گفتیم یا نمونه هایی از خارج می آوردیم که احتمال وقوع این اتفاقات وجود دارد. البته بعد از حوادث دی ماه یک مصداق اجرایی در اختیار قرار گرفت. این مسئله نشان دهنده این است که شبکه های اجتماعی که در اختیار ما نباشد چقدر می تواند نظم اجتماعی ما را به هم بزند و به نوعی با اغواگری، تهمت و فریب دادن افکار عمومی، یک طرفه ذهن مردم را سازماندهی

سردار دکتر غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیر عامل کشور هشدار داد

توطئه تلگرامی علیه پول ملی

ارز دیجیتال اقتدار بانک مرکزی را هدف گرفته است

می کند. وقتی یک سایت یا یک پایگاه داده ای، در یک شبکه اجتماعی تعدادی عضو دارد و از آن استفاده می کند، هر چقدر درست و یا دروغ بگوید امکان پاسخ گویی به این تعداد اعضای آن از طرف های دیگر وجود ندارد. مثلاً اگر پایگاه داده ای یک میلیون عضو داشته باشد یک طرفه به این تعداد اطلاع غلط ارائه می دهد. شما اگر بخواهید شفاف سازی کنید امکانش را نخواهید داشت. چرا که شبکه در اختیار ما نیست. در این شرایط رسانه ملی باید پاسخ اینها را بدهد؛ در واقع شبهاتی که برای اعضای یک کانال ایجاد می شود باید به ۸۰ میلیون نفر توضیح داده شود که پاسخ به اینها هم به نوعی کمک به توسعه شایعه است. اگر رسانه ملی تصمیمی مبنی بر عدم پاسخ گویی هم بگیرد تبلیغات دروغ به اعضای آن کانال توسط اعضا شکل خواهد گرفت.

«برنامه آتی برای تکرار نشدن حوادث اخیر در بستر پیام رسانی مثل تلگرام چیست؟

چندی پیش نخست وزیر انگلیس، نسبت به این که شبکه های اجتماعی می توانند علیه سیاست های آنها کار کنند و به حاکمیت دولت آسیب بزنند، سخنرانی کرد. همچنین بعد از انتخابات آمریکا، نا آرامی هایی علیه ترامپ از طریق شبکه های اجتماعی به راه افتاد که دولت آمریکا برای کنترل کردن راهپیمایی ها شبکه های اجتماعی را محدود کرد. با همه اینها کنترل شبکه های اجتماعی در شرایط بحران برای حفظ امنیت مردم در همه دنیا اتفاق می افتد و ما هم باید این کار را انجام می دادیم. در برنامه بلند مدت باید امکاناتی را برای مردم فراهم کنیم تا توان پاسخگویی داشته باشیم و از حالت تبلیغات یک طرفه و تبلیغات سیاه فاصله بگیریم. بنابراین ما باید شبکه های متعددی را در حوزه کشور داشته باشیم و در این شبکه های اجتماعی متعدد بومی با علایق مختلف نیازمندی های سیاسی اجتماعی، فرهنگی مردم را بتوانیم برطرف کنیم. ثانیاً همه شبکه های اجتماعی در برابر قوانین جمهوری اسلامی ایران مسئول باشند نه اینکه کسی از خارج از کشور بیاید و برای ما شبکه اجتماعی درست کند تا با آموزش تخریب، امنیت کشور را به هم بریزد.

■ ما با تهدیدی به نام تهدید سایبری مدرن با محوریت مردم مواجه هستیم که بخشی از آن مبتنی بر شبکه های اجتماعی است

■ ۹۵ درصد از سهم شبکه های اجتماعی کشور را در دست شبکه های اجتماعی خارجی گذاشتیم

■ تلگرام دو سوم حجم ترافیک یعنی ۸۰ درصد پهنای باند ایران را در اختیار دارد

« برنامه ای برای قوی تر کردن پیام رسان های داخلی دارید؟ حمایت هایی شده است؟ ظرفیت های خوبی در پیام رسان های داخلی داریم و متأسفانه در گذشته حمایت های لازم نشد؛ پهنای باند مناسب به آنها داده نشد و سیاست های تشویقی ابلاغ نشد. در حوادث اخیر مشخص شد تلگرام دو سوم حجم ترافیک یعنی ۸۰ درصد پهنای باند ایران را در اختیار دارد. وقتی تلگرام قطع شد مشخص شد از ۱۱ هزار گیگابایت حجم استفاده شده در تلگرام رسیدیم به ۳۰۰ گیگابایت؛ این یعنی اتوبان یک طرفه ای که توسط زیر ساخت کشور در اختیار این پیام رسان قرار داده شده است. طبیعتاً وقتی این پیام رسان یک تازه میدان باشد مطالبش می تواند برای مردم جذاب نیز باشد. ما باید امکاناتی را به شبکه های اجتماعی داخلی بدهیم چرا که قانون پذیر هستند.

اگر اتفاقی در شبکه خارجی برای کسی بیافتد دادگستری و پلیس نمی تواند یقه کسی را بگیرد. اما در شبکه اجتماعی داخلی قضیه بلعکس است. بنابراین اگر یک سری سیاست های تشویقی ارائه شود پیام رسان های داخلی می توانند پاسخ نیاز مردم را بدهند. حمایت های مختصری از پیام رسان های داخلی توسط شورای عالی فضای مجازی شروع شده است.

« چرا در فضای مجازی تولیدات داخلی مورد اقبال مردم نیست؟

این نگاه اشتباه است. چون پیام رسان خارجی خارج از کنترل دولت است و دولت تلاش می کند به نوعی به نمایندگی از ملت، قانون و اعمال حاکمیت بر پیام رسان داخلی را اعمال کند. اگر فرزند شما در این شبکه اجتماعی آسیب ببیند برای مثال از طریق تحریک دست به خودکشی بزند، شما با یک جنازه طرف هستید که کسی جوابگو نخواهد بود چرا که مدیریت تحت کنترل نیست. دولت به عنوان نماینده ملت باید این موارد را دنبال کند. این فکر اشتباه است که دولت می خواهد منافعی را که در این شبکه های اجتماعی وجود دارد از مردم بگیرد چرا که دولت موظف است منافع مردم را در این شبکه ها دنبال کند. در حالت کلی اگر پیام رسان های داخلی خود را نسبت به روز اول پیام رسان های خارجی مقایسه کنیم، وضع آنها عقب تر نیست. هر چقدر از آنها حمایت شود اشکالاتش حل می شود و پیشرفت می کند.

« مدیریت تلگرام در زمان اغتشاشات (فیلترینگ)

نمی توانست زودتر برنامه ریزی شود؟

برداشت های مسئولان ما در موضوعات مختلف، متفاوت بود. با توجه به نگاه متفاوت مسئولان، رسیدن به اجماع زمان طولانی لازم داشت. روز اول و دوم شاید انگشت ها به سمت جریانات داخلی بود که بعد مشخص شد موضوع چیز دیگری است. البته من نیز با نظر شما موافقم؛ اگر زودتر جلوی اتفاقات گرفته می شد آسیب ها کمتر می شد.

« چگونه باید ۹۵ درصد فضای مجازی را از دست تلگرام خارج کرد؟

سلطه‌گر عوض می‌کند. وقتی که مشاغل اقتصاد دیجیتال مبتنی بر شبکه و دیتای اجتماعی تولید شود، به خاطر اینکه وابسته به دولت نیست، قشر اقتصادی را از حکومت و دولت جدا می‌کند.

تعریف پول دیجیتال در تلگرام، باعث ایجاد یک نظام بانکی جدا از بانک مرکزی خواهد شد؛ وقتی پیام‌رسانی همه این امکانات را داشته باشد در واقع در داخل کشور دولتی ایجاد و مردم را اداره می‌کند. بر اساس مطالبی که توسط خود تلگرام منتشر شده، خطرات و آسیب‌های تلگرام در حوزه اقتصاد برای کشور افزایش خواهد یافت.

هیچ کشوری، چه آمریکایی و اروپایی اجازه تسلط این چینی به پیام‌رسان‌های خارجی نداده است. تمامی کشورها برای کنترل نظام پولی، بانکی و ارزی، بانک مرکزی دارند که نظام ارزش پول و برابری با پول خارجی را کنترل می‌کند. وقتی این شبکه خارج از کنترل بانک مرکزی ما ایجاد شود می‌تواند تهدیدات جدی برای ثروت ملی و پول مردم به نحو خودش داشته باشد.

وقتی پول ملی کاهش پیدا کند یعنی ثروت مردم که طبق ارزش پولی کشور سنجیده می‌شود، از دست می‌رود. بنابراین وظیفه بانک مرکزی هر کشوری حفظ منافع مردم آن کشور در برابر تهاجم سایر پول‌هاست. پول اینترنتی می‌تواند کنترل بانک مرکزی نسبت به پول خودش را از بین ببرد.

اصلاً چرا تا به اینجا اجازه چنین فضایی به یک پیام‌رسان داده شده است؟
۹۵ درصد از سهم شبکه‌های اجتماعی کشور را در دست شبکه‌های اجتماعی خارجی گذاشتیم؛ نگاه‌های سیاسی در این موضوع موثر بوده است، برخی‌ها احساس می‌کردند یک رسانه مستقل نسبت به رسانه ملی در اختیار برخی از جناح‌ها قرار می‌گیرد و می‌توانند از آن استفاده کنند. همین نگاه به اندازه‌ای کمک کرد تا این پیام‌رسان تقویت شود. البته قابلیت‌هایی که خود شبکه ایجاد کرده است و مساعدت‌هایی که وزارت ارتباطات در ارائه پهنای مناسب به آن شبکه داد نیز تا حدی باعث شد که یک‌هفته‌ها میدان شوند. به نظر من تلگرام از وزارت ارتباطات و مقامات امنیتی سوء استفاده کرد. با نقشی که در آشوب‌های اخیر این شبکه بازی کرد بایستی رفتار ما نسبت به گذشته با تلگرام به طور جدی تغییر کند.

«**حوادث اخیر به خوبی اهداف اصلی تلگرام را نشان داد؛ چرا فیلترینگ این پیام‌رسان ادامه پیدا نکرد؟ در بحث وایبر با کندی این پیام‌رسان مردم از آن فاصله گرفتند... اما در خصوص تلگرام این ماجرا ادامه پیدا نکرد چرا؟**

یکی از دلایل این بود که مسئولان احساس می‌کردند ما جایگزین آماده نداشتیم که بتواند یکجا همه قابلیت‌ها را داشته باشد. از طرفی برخی مسئولان تصور می‌کردند حوادث اخیر اهمیت چندانی ندارد که به نظر من نگاه غلطی بود چرا که حادثه بزرگی اتفاق افتاد. خوشبختانه نگاه کلی این است که شبکه‌های داخلی تقویت شوند و حداقل تعادل در واگذاری سهم بین شبکه‌های خارجی و داخلی ایجاد شود.

«**پول اینترنتی، مخصوصاً گرام چه ضرباتی به اقتصاد ایران می‌تواند بزند؟ برای مقابله با این پول چه باید کرد؟**

پول اینترنتی یک مفهوم است و یک واقعیت که در حال تعریف در فضای سایبر است. ارز دیجیتالی و رمزگذاری شده در تلگرام که با عنوان گرام معرفی شده است به گفته خود این شبکه قرار است در اواسط اسفند ماه سهام این ارز با قیمت بالای ده میلیون دلار برای یک سهم، فروخته شود. این مبلغ هزینه بسیار بالایی است که اگر مردم ایران این سهام را بخرند باعث خروج ارز بسیاری از کشور خواهد شد.

برنامه‌آتی تلگرام ایجاد یک شبکه جدی اقتصاد دیجیتال، تعریف بانک و نظام بانکداری و تعریف نظام دریافت و پرداخت است که این طبیعتاً درآمدهای بسیار بالایی برای تلگرام خواهد داشت که چارچوب تلگرام را از شبکه اجتماعی و پیام‌رسان صرفاً تبادل خبر، به ساختار اقتصادی

رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در گفت و گو با «صیانت پایدار»:

پدافند غیر عامل نباشد سرمایه گذاری های میلیاردی کشور با یک آفند دشمن از بین می رود

این کشور نتیجه بخش نباشد و از این منظر اقتصاد مقاومتی و پدافند غیرعامل با یکدیگر ارتباط پیدا می کنند. رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه حجم فعلی واردات به کشور با پدافند غیرعامل در عرصه اقتصاد همخوانی ندارد، گفت: در اقتصاد باید مینا را بر صادرات بگذاریم و در صادرات نیز جاده هموار باشد، اما در حال حاضر برعکس است، زیرا جاده واردات هموار ولی جاده صادرات سنگلاخ است.

■ انتظاری که از دولت محترم و شخص آقای رئیس جمهور می رود این است که در زمینه پدافند غیرعامل با سرعت و حساسیت بیشتری عمل کند

علاءالدین بروجردی نماینده مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با ماهنامه «صیانت پایدار» در خصوص اهمیت پدافند غیرعامل، اظهار داشت: پدافند غیرعامل برای کشور بسیار مهم است و اگر اصول پدافند غیرعامل مورد توجه قرار نگیرد و رعایت نشود، تمام سرمایه گذاری صدها میلیاردی کشور با یک حرکت آفندی دشمن ممکن است از بین برود، برای حفظ سرمایه ملی رعایت اصول پدافند غیرعامل یک ضرورت اجتناب ناپذیر است. رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه معمولاً دستگاهها در این زمینه عمق اهمیت موضوع را درک نمی کنند، بیان کرد: انتظاری که از دولت محترم و شخص آقای رئیس جمهور می رود این است که در زمینه پدافند غیرعامل با سرعت و حساسیت بیشتری عمل کند. وی افزود: مجلس شورای اسلامی در قانون بودجه و براساس دستور مقام معظم رهبری یکبار قانون پدافند غیرعامل را به صورت مدون تصویب کرد. بروجردی متذکر شد: ضرورت رعایت پدافند غیرعامل در حوزه اقتصاد، محور اساسی آن است تا از اتلاف اموال عمومی در برابر توطئه های جلوگیری شود. نماینده مردم بروجرد در مجلس شورای اسلامی گفت: سازمان پدافند غیرعامل بسیار فعال عمل می کند و سردار باقری رئیس ستادکل نیروهای مسلح در راس کمیته ای هستند که من نیز به نمایندگی از مجلس شورای اسلامی در آن کمیته حضور دارم و فعالانه عمل می شود. وی ادامه داد: پدافند غیرعامل در واقع بکارگیری تعدادی از اصولی است که سعی بر آن دارد که از عملی شدن توطئه های دشمنان در جهت ضربه زدن به زیرساخت های کشور جلوگیری کند. بروجردی با اشاره به اینکه هرچند ارتباط مستقیمی بین اقتصاد مقاومتی و پدافند غیرعامل وجود ندارد ولی اقتصاد مقاومتی مبنای اقتصاد کشور است، اظهار داشت: در این شرایط ویژه سیاسی و وضع تحریم ها از سوی آمریکا باید بتوانیم در این عرصه حملات نرم آمریکا از طریق تحریم، برای

نمائندہ مردم مشہد در مجلس شوراے اعلیٰ گفت و گویا «صیانت پایدار»

عملکرد سردار جلالی
در سازمان پدافند غیر عامل
درخشان است

همه دستگاه ها باید باید افند همکاری کنند

■ دولت اگر به مواضع سازمان پرداخته غیر عامل دقت می کرد

نیازی نداشت که به تلگرام التماس کند

■ امنیت ملی کشور از فضای سایبری مورد تهدید واقع شده است

نشان داد که در فضای مجازی حرف‌های زیادی برای گفتن دارد، افزود: اینکه دولت چرا به این موضوعات عمل نمی‌کند تا امروز مجبور نشود به تلگرام التماس کند جای سوال دارد.

کریمی قدوسی با اشاره به اینکه میلیون‌ها رقم اطلاعات ما آنلاین و به لحظه در اختیار سرورهای خارجی قرار می‌گیرد و هر چه را که می‌خواهند به دست می‌آورد و پولش را از ما می‌گیرند و چیزی هم به ما نمی‌دهند، متذکر شد: با این وجود نیز برخی مسئولین اصرار دارند که این وضع ادامه پیدا کند.

نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی افزود: در این فضا پدافند غیرعامل باید در رسانه ملی آسیب پذیری‌ها را تشریح کند و بعداً به مسائل عمرانی بزرگ، مسائل فرهنگی و صنعتی برسد که در آن حوزه‌ها نیز حرف‌های بسیاری برای گفتن دارد.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی در پاسخ به این سوال که مجلس شورای اسلامی چه کاری می‌تواند برای پدافند غیرعامل انجام دهد، گفت: اگر این سازمان نیاز به قانون داشته باشد، مجلس همراهی بسیار خوبی خواهد داشت زیرا مجلس در این زمینه اختلاف ندارد.

کریمی قدوسی با اشاره به اینکه سازمان پدافند غیر عامل با وجود تحریم بودن از سوی داخلی ها و خارجی ها، پیشرفت بسیار خوبی داشته است، تصریح کرد: اگر تمام وزارتخانه ها که براساس قانون باید همکاری کنند با این سازمان تعامل داشته باشند و این سازمان در همه شوراهای عالی حضور داشته باشد، هم افزایشی صورت گیرد و سرعت پیشرفت کار در این حوزه چند برابر خواهد شد.

جواد کریمی قدوسی نماینده مردم مشهد در مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با ماهنامه «صیانت پایدار» در خصوص اهمیت پدافند غیرعامل، اظهار داشت: پدافند غیرعامل کلیدواژه‌ای است که در دهه اخیر بعد از پایان جنگ در حال تبدیل شدن به گفتمانی غالب است که نیاز به کار عمیق فرهنگی، مدیریتی و تهیه پیوست‌های عمیق در همه فضاها دارد.

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه در زمان جنگ پدافند غیرعامل، به استحکامات و امثال آن مربوط می‌شد ولی امروز پدافند غیرعامل در فضای مجازی حرف‌های بسیار عمیقی دارد، بیان کرد: آسیب‌پذیری‌های عمیقی از این ناحیه متوجه امنیت ملی، اقتصاد، فرهنگ، خانه و خانواده می‌شود.

وی با بیان اینکه در بازدیدی که چند سال قبل از سازمان پدافند غیرعامل داشتیم، سردار جلالی

اخبار روزنامه

همکاری سازمان پدافند غیرعامل و ارتش جمهوری اسلامی

تهیه لوازم و تجهیزات لازم جهت مقابله با بحران های ناشی از جنگ، آموزش و بالابردن سطح آمادگی فرماندهان و نیروهای مرزی جهت مقابله با تهدیدات حوزه زیستی و حملات بیولوژیک، ایجاد کارگا های آموزشی و تبادل اطلاعات، عملیات و شناخت فرماندهان در زمینه آفند و پدافند سایبری، تهدیدات متوجه ارتش در حوزه های سایبری و زیستی، طرح پدافند زیستی منطقه ای در کنترل نظامی در حوزه زیستی، مطالعه اقدامات ارتش های دیگر کشورها در حوزه های مختلف پدافندی از جمله زیستی، توانمند سازی ارتش در حوزه های مورد نظر سازمان پدافند در زمان بروز حادثه و تهدید، حضور ارتش در ساختار و تخصص های خاص پدافندی، تولید زیرساخت های ملی در ارتش در حوزه سایبری، آشنا سازی عوامل و نیروهای ارتش در حوزه تهدیدات نوین، آمادگی تجهیزاتی از جمله آزمایشگاه و درمانگاه جهت برخورد با تهدید، استفاده از ظرفیت های دانشگاه پدافند سایبری در ارتش مباحثی مطرح گردید.

سردار غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیر عامل کشور و امیر سرلشکر موسوی فرمانده ارتش دیدار و گفتگو کردند. در ابتدای دیدار سردار جلالی ضمن تبریک انتصاب امیر موسوی، ارتش جمهوری اسلامی را یکی از پایه گران پدافند غیر عامل و عناصر خدمتگزار، فداکار و ایثارگر دوران ۸ ساله دفاع مقدس که شهامت و جسارت تعدی و تجاوز به کشور را از دشمنان گرفته و محیطی پایدار و باثبات فراهم آورده است ذکر نمود. در ادامه این دیدار پیرامون اهداف پدافند غیر عامل و زمینه های همکاری مشترک فی مابین این سازمان و ارتش از جمله؛ استفاده بهینه از ظرفیت های ارتش خصوصا در حوزه بهداشت و درمان، تولید ظرفیت های خاص در راستای مبارزه با تهدیدات حوزه زیستی و سلامت، ایجاد کارگاه های آموزشی به فرماندهان و عوامل مرتبط ارتش خصوصا در حوزه سایبری در راستای اهداف پدافند غیر عامل، استفاده از توان و نیروها در قرارگاه های استانی، ایجاد زمینه های مقابله با تهدیدات سایبری و بیولوژیک،

الزامات «ملی سازی» فضای سایبری

موضوعات نظام سایبری موضوعات بسیار مهمی است که بر اساس فناوری اطلاعات و سایبری با سرعت زیادی در حال توسعه است به شکلی که می توان گفت سرعت پیشرفت فناوری ها از سرعت دستگاه های اجرایی و ساختارهای دولتی بسیار بیشتر است تا جایی که فاصله ای میان مقررات نویسان و پیشرفت فناوری ها به وجود آورده است که در کشورهای پیشرفته این فاصله کم و در کشورهای کمتر توسعه یافته این فاصله بیشتر به چشم می خورد. ما در حال حاضر با چهره دیگری از تهدیدات مواجه هستیم که در قالب توسعه فناوری آنها را می بینیم که در ظاهر یک قالب بسیار زیبا از آنها مشاهده می کنیم و اگر دقت نظر نداشته باشیم و تهدیدات این فناوری ها را از فرصت ها جدا نکنیم با مشکلات بسیاری در کنار تهدیدات در فضای سایبری مواجه می شویم و اجازه اشغال بیگانگان را در این فضا فراهم کرده ایم. اینکه همه چیز را در قالب توسعه و فناوری ببینیم و اجازه اشغال به دشمنان دهیم این همان هدف دشمن دندان تیز آمریکاست. باید در فضای سایبری از استقلال کشور دفاع کنیم، این استقلال شامل استقلال سیاسی، اقتصادی، دفاعی، نظامی و در تمام ابعاد است. اگر می خواهیم از فضای سایبری استفاده کنیم باید رویکرد ملی سازی را در زیر ساخت ها در دستور کار قرار دهیم؛

امروز امنیت ملی صرفا در حوزه فیزیک نیست اما یکی از شروط دفاع سایبری ملی سازی زیر ساخت های سایبری کشور است. باید بتوانیم رگلاتورهای ملی در تمام حوزه ها را تعریف کنیم، اینکه نظام بهداشت و درمان ما هوشمند شود و تمام تجهیزات را وارد کرده و از داروهای فناوری شده استفاده کند می تواند انتقال این فناوری نسخه ای از بیماری ها را به خارج از کشور ارجاع و انتقال دهد، باید حتما به طور مثال در این بخش رگلاتورهایی داشته باشیم که بتوانند این موضوع را مدیریت و کنترل کنند. در صورت غفلت از این موضوع کسانی که این فناوری ها را به ما ارائه داده اند وقتی بخواهند می توانند با انتقال و بررسی به کشور شورش ایجاد کنند و با چند نوع ویروس ناشناخته شهری را بر هم بزنند. ضرورت هوشمندسازی این است که صنعت بومی و ملی را در حوزه زیر ساخت ها مورد توجه قرار دهیم. در حقیقت الزام هوشمندسازی زیر ساخت ها نیازمند صنعت بومی ملی در حوزه زیر ساخت ها است و نمی توان با توهمات روشنفکری از حوزه سایبری عبور کرد. دفاع سایبری ضامن توسعه رشد و کاهش آسیب پذیری در کشور است.

همچنین ما نیازمند پیمان دفاعی در حوزه سایبری هستیم، کشور های زیادی هستند که نمی خواهند تحت تسلط فناوری آمریکا در فضای سایبری باشند. ما می توانیم از طریق تشریک مساعی در این حوزه با کشورهای همسو و همفکر همکاری کنیم تا منافع ملی خود را در فضای سایبری حفظ کنیم و گام بعدی این است که نخبگان را به باور و فهم عمومی از موضوع تهدیدات سایبری برسانیم. این نگاه عاقلانه نیست، پس است این مدل روشنفکری که در قطاری بنشینیم و از میلان زیبای آن و دکوراسیون آن لذت ببریم و ندانیم ریل گذاری این قطار به کجا می انجامد و ندانیم که مقصد قطار کجاست و ما را به چه آسیب های جدی می رساند. در صدر استراتژی آمریکایی ها، توسعه فناوری و سایبری و جمع آوری اطلاعات جزو اولویت های اول آنهاست که با اشراف و تسلط کامل بر حوزه سایبری بر این موضوع تاکید دارند و این موضوع را در ساختار سازمان های جاسوسی زیر نظر CIA مورد توجه قرار داده اند و اولویت آنها در این حوزه زنان، جوانان و کار آفرینان است و تلاش می کنند با پشتیبانی مالی از این افراد حمایت کنند که پشتیبانی مالی این موضوع را در سند مالی CIP تبیین کردند و در قالب حمایت از NGO ها حمایت مالی گسترده ای را مدنظر قرار دادند.

به دلیل ساختار منسجم و توانمندی های دفاعی، پیام این توانمندی برای آمریکا عدم تهاجم نظامی است که البته همواره ما با تهدیدات آمریکا در این حوزه نیز مواجه بودیم اما آمریکایی ها می دانند این کار راه حل جدی نیست، بر همین اساس تمرکز جدی خود را بر حوزه سایبری قرار داده اند و تلاش می کنند در حوزه زیر ساخت ها شرکت های تولید کننده زیر ساخت ها را تحت حمایت مالی و سیاسی خود قرار دهند و بر همین اساس تلاش دارند شرکت های اصلی تولید کننده زیر ساخت ها در تمام عرصه ها را تابع پروتکل امنیتی خود قرار دهند. وابستگی امنیتی این شرکت ها به آمریکا موجب می شود تا آمریکایی ها در اجرای کردن استراتژی تسلط بر جهان موفق باشند. در لایحه ۲۰۱۷ آمریکایی ها به ارتش آمریکا در حوزه بدافند غیرعامل ابلاغ شده است که سالی ۱۱۷ یگان سایبری را برای تهاجم سایبری در کشورهای مختلف سازماندهی کنند و تاکید این دستور در حوزه زیر ساخت هایی مانند هسته ای، پولی، ارتباطات، برق و سایر زیر ساخت های زیستی است تا بتوانند از این راه کشورهای را که برای خود تهدید می دانند، مورد تهاجم قرار دهند. با تعریف این استراتژی اشغالگری سایبری آمریکا تعریف می شود و بر اساس شبکه سازی در حوزه فضای مجازی بسیاری از فعالیت های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ما را سازماندهی می کند و می تواند در قالب این فضا بسیاری از ایده های ناب ایرانی را به سمت خود جذب کند و سازماندهی این ایده ها را بر عهده بگیرد.

در فضای سایبری ما با ترکیبی از فرآیند تهدید و فرصت مواجه هستیم و نمی توانیم تنها نگاه فرصت محور به فضای سایبری داشته باشیم، از طرفی باید با شناخت آسیب ها و تهدیدات یک نگاه جامع به این حوزه داشته باشیم و نگاهی هوشمندانه را تقویت کنیم و از طرف دیگر باید در حوزه فناوری به موضوع ملی و بومی کردن زیر ساخت ها توجه کنیم.

*چکیده ای از سخنرانی سردار دکتر غلامرضا جلالی در پنجمین همایش ملی پدافند سایبری

انتقاد جدی آیت الله مکارم شیرازی

چرا اختیار فضای مجازی کشور در دست دیگران است؟!

آیت الله ناصر مکارم شیرازی، مرجع تقلید شیعیان در درس خارج فقه خود که در مسجد اعظم قم برگزار شد، با اشاره به دستگیری افرادی در اغتشاشات دی ماه گفت: در بازجویی بیان شد که اکثریت قاطع اغتشاشگران از فضای مجازی الهام گرفتند. این مسائل گردن یکدیگر را نیندازید؛ اکنون زمان این سخنان نیست بلکه زمان وحدت، اتحاد و انتقاد منطقی و پیشنهاد اصلاح است عقل و دین به جز این اجازه نمی دهد رفتار کنیم. باید بدانیم تا زمانی که فضای مجازی اصلاح نشود مشکل حل نمی شود. در اخبار آمده ۱۵ هزار شغل در فضای مجازی به وجود آمده است سؤال می شود که در فضای مجازی که اختیاری در دست دیگران است و ما هیچ اختیاری نداریم، عاقلانه است که شغل ها در آنجا ایجاد شود. ما می گوییم فضای سالم ایجاد کنیم؛ این امر امکان پذیر است و شغل و موارد دیگر را آنجا ببرید و رسانه سالم ایجاد شود و استفاده کنیم اگر با گذشت زمان این امر فراموش شود؛ دوباره در دام می افتیم.

صیانت از فضای سایبری کشور به عنوان یک عمل صالح

■ تبیین تفکر بهره برداری هوشمندانه
از فضای سایبری همگام با رعایت معیارهای
امنیتی و مراقبت های ویژه برای جلوگیری و
کاهش تاثیرات تهدیدات دشمن در دستور کار
قرارگاه پدافند سایبری قرار دارد

و سازمان مورد نیاز را برای این منظور طراحی و پیاده سازی نموده اند. بالغ بر بیست و پنج سند امنیت و دفاع سایبری مربوط به برخی کشورهای موفق در این عرصه از سوی مسئولان و کارشناسان پدافند غیرعامل کشور مطالعه شده است.

فضای سایبری چالش ها و آسیب های به خصوصی دارد که باید برای مدیریت و جلوگیری از تبدیل شدن این چالش ها به تهدیدهای امنیتی اقدامی اساسی انجام داد. کشور ما در بخش فناوری های مربوط به فضای سایبری، همچنان وابستگی هایی به کشورهای خارجی دارد و امکانات سخت افزاری و نرم افزاری و میان افزاری ما در بیشتر موارد، عمدتاً خارجی هستند. بنابراین باید توجه بیشتری به تولید محصولات و خدمات بومی امن در این حوزه مبذول شود.

هر جا از امکانات فناوری های ارتباطات و اطلاعات خارجی استفاده می کنیم ضمن بهره برداری باید متوجه تهدیدات هم باشیم؛ زیرا ممکن است در فرآیند تولید و یا در زنجیره تأمین، تهدیدات در آن تعبیه و نهفته شده باشد. بنابراین ضرورت دارد تا تهدیدات را پایش و رصد کنیم و هشدارهای لازم را به بهره برداران اعلام نماییم. دستگاه های مختلف از جمله سازمان پدافند غیرعامل در این زمینه مسئولیت دارند.

از سوی دیگر، احصای آسیب پذیری های دستگاه های مختلف و رفع آنها نیز بسیار مهم است. مدیران دستگاه های اجرایی در سراسر کشور باید نسبت به فراگیری علوم سایبری و شیوه های مقابله با تهدیدات آن برنامه ریزی کنند. تبیین تفکر بهره برداری هوشمندانه از فضای سایبری همگام با رعایت معیارهای امنیتی و مراقبت های ویژه برای جلوگیری و کاهش تاثیرات تهدیدات دشمن در دستور کار قرارگاه پدافند سایبری قرار دارد.

مهندس محمدرضا فرجی پور
جانشین فرمانده قرارگاه پدافند سایبری کشور

جاذبیت فوق العاده فضای سایبری باعث شده است که طراحان و برنامه ریزان آینده جهان از آن به عنوان یک امکان راهبردی ویژه یاد کنند. بسیاری معتقدند که امروزه و در سال های آینده، مهم ترین وسیله برای حکمرانی در جهان، فضای سایبری است؛ اما باید به خاطر داشت که این فضا هم یک فرصت برای پیشرفت و هم یک تهدید برای امنیت ملی کشورهای جهان تلقی می شود.

تعیین تکلیف قلمرو فضای سایبری و صیانت و مدیریت آن از مهم ترین مسائل رودرروی دولت ها در هر کشوری است. تعداد زیادی از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه دنیا، از سال ها قبل، اقدام به تدوین اسناد راهبردی امنیت سایبری و دفاع سایبری نموده و بسیاری از آنها ساختار

دنيا چگونه از قلمرو سايبى خود دفاع مى كند؟!

دکتر علیرضا مقصودی
معاون فرهنگى و اطلاع رسانى قراگاه
پدافند سايبى کشور

جدید سايبى خود را تحت عنوان قانون جامع امنيت شبکه سايبى چين تصويب کرد. اين قانون يك تلاش پيشدستانه براى افزايش کنترل بر اينترنت است و مهمترين بند اين قانون به بومى سازى سرورها و امنيت اطلاعات و داده هاى شهروندان چينى مربوط مى شود. در اين قانون به اپراتورهاى چينى اجازه داده مى شود كه به اطلاعات مهم افراد و شركت هاى چينى كه بنا به مقاصد تجارى و ادارى به خارج از کشور ارسال مى شوند نظارت مداوم وجود داشته باشد و چنانچه مسائل امنيتى را باعث نماند هم فرد و هم شركت استخدام كننده با جرائم سنگين روبرو مى شوند. در روسيه على رغم هزينه هاى بالا، كرملين مصوب کرده كه تمامى اطلاعات توليد شده در داخل کشور روسيه بر روى سرورهاى روسى ذخيره شوند. در بسيارى از كشورهاى اروپايى به ويژه آلمان اعتقاد بر اينست كه داده ها و اطلاعات شهروندان اروپايى تنها در صورتى امنيت دارند كه در درون اروپا و دور از دسترس جاسوسان آمريكايى باشند و بر همين مبنا آلمان از توافقنامه دادگاه عدالت اروپا مبنى بر جريان آزاد اطلاعات در سراسر منطقه آتلانتيك خارج شده است. آلمان به خاطر برخى مسائل تاريخى و نهادى، محدوديت هاى در اروپا دارد بنابر اين يك مدل كاملا متفاوت و بومى شده از پدافند سايبى را براى حفاظت از شبکه هاى آنلاين خود به كار مى گيرد.

نروژ مثال ديگرى در اين زمينه است كه موقعيت منحصر به فردى در اروپا دارد اين کشور عضو فعال ناتو و خارج از اتحاديه اروپاست. بنابر اين استراتژى هاى متفاوتى را در زمينه پدافند سايبى براى خود دارد و رويكردهاى منحصر به فرد نروژى را در ارتباط با ايمنى شبکه هاى خود دنبال مى كند.

امروزه اكثر كشورها براى بومى سازى سايبى و تنظيم مقررات و قوانين حفاظت از داده ها به تكيو افتاده اند اما بايد توجه داشت كه بومى سازى اطلاعات و بومى سازى اپراتورها و ذخيره كننده ها تنها قسمتى از راه حل ماجرا است و بخش مهم ديگر توسعه سيستم هاى امن و استفاده مناسب از رمزنگارى هاى پيچيده است. در واقع راه حل امنيت در فضاى سايبى نه جغرافيايى بلكه تكنولوجيك و از جنس خود فضاى سايبى است. با توجه به اهميت روز افزون اقتصاد اينترنت و فضاى مجازى در واقع رمز بارى كى است بين اينكه چگونه ما در اكوسيستم داده هاى جهانى حضورى فعال داشته باشيم اما در عين حال در امنيت اطلاعاتى به سر ببريم.

جمهورى اسلامى ايران نيز بنا به بسيارى از دلائل مى بايست به دنبال سياست هاى سايبى جامع باشد كه امنيت اطلاعات را تامين كند. اگر دشمنان کشور براى ضربه زدن و تهديد امنيت ملى ما از هر روزه اى استفاده مى كنند و فضاى مجازى و شبکه هاى مجازى را به عرصه اى براى تاخت و تاز و پيشبرد مقاصد خود تبديل مى كنند. هيچ دليلى وجود ندارد كه ما نيز بومى سازى فضاى سايبى را پيگيرى نكرده و استفاده از تمامى ظرفيت هاى براى خلق زيست بوم امن و قابل كنترل سايبى بكار نگريريم. اين كار براى ما نه يك انتخاب و راه حل بلكه تنها گزينه ممكن است. همانطور كه حاكميت ملى و سرزمينى ما مستحكم پويا و خدشه ناپذير است براى ارتقاء حاكميت ديجيتال نيز نیازمند برنامه ريزى سرمايه گذارى و سياست گذارى هستيم.

امروزه اينترنت با اقتصاد سه تریلیون دلاری مهمترین زیرساخت جهان است و در حال تبدیل شدن به زیرساخت تمامى زیرساختهاست. در چنين عصرى ديگر فضاى جغرافيايى چندان محل بحث نيست بلكه فضاى سايبى است كه تمام مرزها را در نور ديده و جغرافيا را ناديدده گرفته است اما همانگونه كه مرز، قلمرو و حريم در جغرافيا يك واقعيت است در فضاى سايبى نيز حقيقتى پراهميت است و بايد بپذيريم حملات سايبى عليه كشورها انجام مى گيرد و نوعى درگيرى مداوم در اين حوزه وجود دارد. كشورها هم براى تهاجم و هم براى دفاع در اين جنگ به برنامه ريزى مى پردازند و هزينه مى كنند. اينكه در عصر ديجيتال چگونه ما و نسل هاى آينده از فناورى هاى نوين اطلاعاتى و ارتباطى استفاده كنيم اما از خطرات بالقوه آن ايمن باشيم موضوعى حائز اهميت است. واقعيات و شواهد زيادى نشان مى دهد كشورها از جريان آزاد اطلاعات و چارچوب هاى قانونى ايمن بودن اطلاعات نااميد شده اند و دولت ها به موضوع بومى سازى اينترنت و به طور كلى بومى سازى فضاى سايبى روى آورده اند. چين به عنوان كشورى كه بيشترين تعداد کاربران اينترنت در دنيا را دارد در سال ۲۰۱۷ قانون

■ امروزه اينترنت با
اقتصاد سه تریلیون دلاری
مهمترین زیرساخت جهان
است و در حال تبدیل شدن
به زیرساخت تمامى
زیرساختهاست

هشدارهای وزیر ارتباطات درباره ناامنی‌های زیرساخت اقتصاد دیجیتال

وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات نقایص امنیتی بانکداری الکترونیک در کشور را جدی دانست و از اندیشمندان این حوزه خواست در این رابطه تدبیر اساسی کنند. محمد آذری جهرمی وجود حفره‌های امنیتی در سیستم بانکداری الکترونیک کشور را جدی دانست و گفت: در این رابطه گزارش‌های متعددی از برداشت پول و سرقت‌های مجازی از حساب‌های اشخاص داشته‌ایم. وی افزود: حجم شکایات به دستگاه‌های نظارتی و پلیس زیاد است و وقتی که این دستگاه‌ها به دلیل حجم بالای شکایات قادر به مقابله و رفع مشکل نباشند به دستگاه‌های فناوریستیز تبدیل خواهند شد. وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات افزود: اقتصاد دیجیتال بخشی از برنامه دولت و مجلس است هم‌اکنون تدوین پیش‌نویس سند دیجیتال آماده شده و ظرف یک ماه آینده آن را به دولت ارائه خواهیم کرد. امیدواریم لحاظ نظر اندیشمندان صنعت بانکداری و الکترونیک را در تدوین این سند داشته باشیم.

وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات با بیان اینکه شبکه نوین بانکداری زمانی در کشور ایجاد شده که جامعه بین‌المللی دسترسی‌های ما را محدود کرده بود، افزود: دانشمندان و کارشناسان ایرانی با تکیه بر توان داخلی توانستند در عرصه نظام بانکی موفقیت‌های بسیاری را ایجاد کنند که نمونه آن در منطقه وجود ندارد. آذری جهرمی با اشاره به اینکه نظام بانکداری ما در سالیانه نه چندان دور وضعیت مطلوبی نداشته است، تصریح کرد: در گذشته، نظام بانکداری ما مبتنی بر چارچوب‌هایی بود که اطمینانی به آن نبوده و بسیاری از فرایندها در درون آنها غیرممکن بوده است. وی ادامه داد: برخی مشکلات پیش‌روی نظام بانکی در گذشته باعث ایجاد موانع و رونق کسب و کار در کشور شده بود از اینرو توسعه شبکه بانکی در حال حاضر توانسته بسیاری از دغدغه‌ها در این زمینه را مرتفع کند.

الزامات تشکیل زیست بوم امن سایبری

مهندس محسن اعظمی

معاون صنعت و بومی‌سازی قرارگاه پدافند سایبری کشور

رشد فزاینده فناوری‌ها از دو بعد دارای اهمیت است. صاحبان دانش به واسطه اکتساب علوم از یک سو به تجارت خود و از سوی دیگر به مأموریت واگذار شده به آنها در راستای جاسوسی اطلاعات برای دولت‌ها تلاش می‌نمایند.

دشمن با استفاده از فناوری‌های نوین در حوزه‌های مختلف عزم خود را جزم نموده است تا با صدمه به زیرساخت‌های کشور و ایجاد اختلال در روند تولید بالاخص در حوزه‌های انرژی، مالی و بانکی، زیستی و... نسبت به ایجاد بحران و ناآرامی و دستیابی به یک اجماع داخلی در خصوص عدم توانایی دولت در مدیریت اجرایی کشور، ناکارآمدی نظام را پنهان‌ای برای دخالت کشورهای متخاصم در امور ایران قلمداد نماید. از سوی دیگر فناوری‌های دیگری در حوزه ارتباطات از قبیل شبکه‌های اجتماعی و گوشی‌های هوشمند با رصد فضای تعاملی در جهت هدایت افکار عمومی به سمت و سوی اهداف دشمنان گام برمی‌دارند.

موارد فوق بخش کوچکی از فضای سایبری را به تصویر می‌کشد که وابستگی تمام زیرساخت‌ها را به خود اختصاص داده و با تمام ظرفیت‌ها و قابلیت‌ها، تهدیداتی را برای بشر به همراه خواهد داشت. این تهدیدات به واسطه اشراف بر فناوری‌های نوین و به تبع آن آسیب‌پذیری‌هایی می‌باشد که عمدا و یا سهوا در تجهیزات و سامانه‌های مورد استفاده تعبیه می‌شود و امکان اختلال و یا جاسوسی اطلاعات را فراهم می‌نماید و قاعدتا برای غلبه بر بخشی از این تهدیدات می‌توان به استفاده از امن‌افزارهای مختلف اشاره نمود.

نکته قابل تأمل در آسیب‌پذیری‌ها، راه‌های پنهان تعبیه شده در سامانه‌ها می‌باشد که حتی امن‌افزارهای مختلف در برخورد با آنها عکس‌العمل لازم را از خود نشان نمی‌دهند و به عبارتی تکیه بر امن‌افزارهای خارجی و اعتماد محض به آنها خود نوعی تهدید را برای زیرساخت به همراه خواهد داشت. لذا مناسب‌ترین رویکرد جهت مقابله با تهدیدات فضای سایبری مهاجرت به سمت یک زیست بوم امن سایبری متشکل از سامانه‌های بومی و نیز تجهیزات امنیتی بومی می‌باشد که پس از تولید به تایید مراکز ارزیابی مورد وثوق نهادهای حاکمیتی رسیده باشد.

و نکته آخر در تلاش برای رسیدن به یک زیست‌بوم امن، اعتماد متولیان امر در زیرساخت‌های کشور به توانمندی داخلی و حمایت بخش خصوصی داخلی می‌باشد که در صورت اهتمام به استفاده از ظرفیت‌های داخلی از یک سو امنیت و از سوی دیگر اشتغال‌زایی برای کشور ایجاد خواهد شد.

در گفت و گو «صیانت پایدار» با فعال حوزه صنعت پدافند سایبر ے مطرح شد:

نیازها و بایسته های صنعت بومی پدافند سایبری

پوریا شاه منصوری

تجربه، طی سال های اخیر، دستاوردهای مناسبی حاصل شده است. از جمله فعالیت های صورت گرفته، در حوزه پدافند در نظام بانکی، سامانه کشف تقلب است که در این ساخت این سامانه از نمونه ها و مدل های خارجی الگوبرداری شده و تلاش گشته است تا در زمان معقول ماژول های اصلی پیاده سازی و قابل بهره برداری باشد.

«ارتباط بین دانشگاه و صنعت در حوزه سایبری چگونه است؟! آیا فارغ التحصیلان این حوزه اغلب جذب بازار کار می شوند؟!»

در این زمینه نیاز است تا ارتباط عمیق تری بین دانشگاه و صنعت برقرار گردد. متأسفانه شکاف زیادی بین تحقیقات و مقالات دانشگاهی با آنچه در صنعت مورد نیاز و پذیرش است دیده می شود. به این دلیل که تحقیقات انجام شده در خصوص نیاز صنعت برآورده نمی شود.

البته در پروژه سامانه کشف تقلب فاز تحقیقاتی آن در یک تیم متشکل از نیروهای درونی سازمان و اساتید دانشگاه تربیت مدرس، آغاز شد و پس از مدتی نتایج تحقیقات به صورت یک مدل پروتوتایپ اولیه ارائه و ارزیابی بروی داده های تستی صورت پذیرفت و در گام بعدی مدل صنعتی و نرم افزار تجاری کشفی ارائه گردید. با توجه به روند رو به رشد در حوزه پدافند سایبری بیش از گذشته، پیش بینی می شود که نیاز به جذب نیرو در بازار افزایش پیدا کرده و فارغ التحصیلان این حوزه با پتانسیل بیشتری امکان ورود به بازار کار داشته باشند.

«سازمان ها، ارگان ها و نهادها تا چه حد نسبت به اهمیت استفاده از خدمات و محصولات حوزه سایبری آشنایی دارند؟!»

خدمات و محصولات حوزه سایبری در جهان با رشد روزافزونی مواجه است و در این خصوص هرروزه با تکنولوژی ها، خدمات و محصولات جدیدی روبرو هستیم. از طرفی، در حوزه محصولات سایبری داخلی با محدودیت های زیادی مواجه هستیم، چون تحریم ها و موانع موجود مانع ورود تکنولوژی ها، خدمات و محصولات و همچنین آسیب شناسی حاصل از حملات و نقاط ضعف در حوزه پدافند می شود.

در این خصوص انتظار می رود تا با تکیه بر توان داخلی بتوان برخی از این محصولات و خدمات را بصورت داخلی تولید و قابل استفاده نمود. اگرچه در سایه این موانع و تهدیدات ناشی از آن، مشکلات زیادی پیشرو داریم ولی فرصت ها و پتانسیل بوجود آمده هم بازار بسیار بکر و روبه رشدی را رقم می زند.

لذا می بایست از تمامی امکانات موجود جهت بالا بردن دانش فنی و ایجاد فضای رقابتی در جهت ساخت محصولات، خدمات این حوزه استفاده نمود.

«ممنون که در گفت و گوی ما شرکت کردید

من هم از وقتی که در اختیار فعالان بخش خصوصی قرار دادید تشکر می کنم .

در کنار سازمان ها و نهادهایی که در حوزه سایبری فعال هستند برخی فعالین این بخش که به تولید خدمات تخصصی حوزه سایبری نیز می پردازند از جمله کنش گران اصلی به حساب می آیند. در ذیل مصاحبه ما با حامد میراسک یکی از فعالان حوزه صنعت بومی سایبری را مرور می کنید:

«اهمیت پدافند غیرعامل در حوزه سایبری را چگونه ارزیابی می کنید؟»

با توجه به اینکه پدافند غیرعامل یکی از موضوعات مهم روز کشور می باشد و با این نگاه که پدافند غیرعامل یکی از صلح آمیزترین روش های دفاع است، لزوم و اهمیت آن نیز در حوزه سایبری بیش از قبل دیده می شود.

در این خصوص جایگاه این حوزه در صنایع مختلف، من جمله در نظام پولی و بانکی، جایگاه ویژه ای است. تا قبل از وقوع حملات متنوع شامل حملات ساده، پیچیده و سازمان یافته در حوزه سایبری بتوان در زمان مناسب، تصمیم مناسب و واکنش مناسب نشان داد. البته رویکرد حوزه دفاع سایبری، یک رویکرد چند سویه می باشد و می بایست از تمامی ابعاد حملات و تهدیدات موجود شناسائی و راهکارهای مناسب ارائه گردد.

«شرکت ها و فعالان خصوصی که در این زمینه کار می کنند نسبت به استانداردهای جهانی چه وضعیتی دارند؟!»

اگرچه شرکت های فعال در این حوزه هنوز فاصله زیادی با استانداردهای جهانی و سامانه های مرتبط در این حوزه دارند ولی گام های موثری در این خصوص برداشته شده است که طی کسب

■ متأسفانه شکاف زیادی بین تحقیقات و مقالات دانشگاهی با آنچه در صنعت مورد نیاز و پذیرش است دیده می شود

■ با توجه به روند رو به رشد در حوزه پدافند سایبری، پیش بینی می شود که نیاز به جذب نیرو در بازار افزایش پیدا کرده و فارغ التحصیلان این حوزه با پتانسیل بیشتری امکان ورود به بازار کار داشته باشند

«صیانت پایدار» گزارش می‌دهد

داستان ترور در فضای صفر و یک

آکادمی القاعده بر روی تروریسم!

گروه‌های خبری و دیگر امکانات به شبکه اضافه گردید. رایانه‌ها در این زمان هنوز برای کارهای روزمره در شرکت‌ها و یا سرگرمی در منازل کاربرد داشتند و تا دهه ۱۹۹۰ اینترنت به شکل فعلی تکامل نیافته بود. در دهه ۱۹۹۰ دسترسی و استفاده از اپلیکیشن‌ها به سرعت شگفت‌انگیزی به کمک بهبود زیرساخت‌های مخابراتی و ارتباطاتی رشد می‌کرد این امر نیاز به وضع مقررات و تنظیم پروتکل‌ها برای مدیریت این داده‌های عظیم را پیش می‌کشید. اما نقطه شروع واقعی برای آنچه که وب جهان‌گستر (WWW) شناخته می‌شود در سال ۱۹۹۳ از طریق مرورگر گرافیکی بود پس از آن بود که استفاده از اینترنت به یک مسابقه محبوب و معمول جهانی بدل شد. به همین منوال نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌ها روزبه‌روز توسعه یافتند. رایانه‌ها قابل حمل شدند و شور اشتیاق مردم برای استفاده از اینترنت بیشتر و بیشتر شد. این بمباران اطلاعاتی البته عواقبی برای رسانه‌های جمعی سنتی و کاربران آنها داشت. رسانه‌های جمعی نوظهور اوایل قرن بیستم و یکم که ماهیتی مشارکتی دارند و محیط اطلاعاتی مبتنی بر کاربرمحوری هستند انقلاب دیگری در این زمینه هستند که البته مالکیت محتوا را روزبه‌روز پیچیده‌تر می‌کنند.

در چنین فضایی گروه‌های تبهکار و تشکیلات سازمان‌یافته تروریستی نیز امکان استفاده و بکارگیری اینترنت را به مانند سایر گروه‌ها دارند و می‌توانند حملات سایبری را در هر نقطه از جهان، در مدت زمانی کوتاه و با سرعتی بسیار بالا انجام دهند. در این زمینه به عنوان مثال می‌توان از آکادمی سایبری القاعده نام برد که در سال ۲۰۰۲ در پاکستان کشف شد و افراد در آنجا مشغول یادگیری آموزش برای هک سیستم‌ها و جنگ سایبری بودند. تروریسم سایبری به همگرایی تروریسم و فضای مجازی اشاره دارد و شامل حمله و یا تهدید به حمله به شکل غیرقانونی علیه کامپیوترها، شبکه‌ها، اطلاعات و ارباب مردم یا دولت به منظور پیشبرد مقاصد اجتماعی - سیاسی و یا اقتصادی و تحمیل خواسته‌ها می‌باشد. علاوه بر این تروریسم سایبری می‌تواند به معنای حمله خشونت‌بار به یک فرد یا دارایی‌های او و یا حمله به زیرساخت‌های حیاتی یک کشور باشد. تروریسم سایبری فقط حمله کردن نیست بلکه تلاش برای برنده شدن در جنگ ایده‌ها نیز هست. برای یک سازمان تروریستی بسیار مهم است که ایده‌ها، اهداف مقاصد و جاه‌طلبی‌های خود را به گوش همه برساند این امر در گذشته بسیار دشوار بود اما اینک با استفاده از اینترنت به راحتی به این خواسته خود می‌رسد بنابراین امروزه جای تعجب نیست که هر سازمان و تشکیلات تروریستی وبسایت‌های مخصوص به خود را دارد و از طریق آنها اقدام به انتشار اطلاعات می‌کند. این سایت‌ها ممکن است مخاطبان خاص خود را داشته باشند و یا گروه‌های مختلف مانند کودکان را از طریق ساخت کارتون و انیمیشن مورد هدف قرار دهند. تروریست‌ها معمولاً وبسایت‌های خود را در کشورهایی که شرایط بهتری برای انتشار اطلاعات داشته باشند مستقر می‌کنند بنابراین به‌عنوان نمونه بسیاری از وبسایت‌های گروه القاعده به لحاظ فیزیکی در ایالات متحده و کانادا مستقر بوده و بارگذاری و ذخیره اطلاعات را انجام می‌دادند. لازم به ذکر است که تروریسم سایبری دامنه متغیر و متنوعی از تعاریف را در برمی‌گیرد که

مرجان یعقوبی - کارشناس فناوری اطلاعات

تاریخچه اینترنت در واقع جزئی از تاریخچه فناوری اطلاعات و ارتباطات از راه دور است که در سال ۱۸۳۷ توسط ساموئل مورس مبدع تلگراف آغاز شد و پس از تلاش‌های مکرر در سال ۱۸۶۶ مقدمات برقراری ارتباط از طریق تلگراف بین دولت‌ها مهیا شد. حدود صد سال پس از آن اولین کامپیوتر نیمه‌برنامه‌ریزی شده با نام کلوسوس توسط کدشکن انگلیسی برای کشف رمز پیام‌های رد و بدل شده بین فرماندهان آلمان ساخته شد و توانست کلید رمز کد لورنزو که توسط هیتلر برای ارسال پیام به ژنرال‌ها مورد استفاده قرار می‌گرفت بیابد. این امر باعث شد تا آژانس پروژه‌های تحقیقات پیشرفته وزارت دفاع ایالات متحده بر روی فناوری ارتباطات از راه دور متمرکز شود و مناقصه برای پروژه ARPANET را کلید زند. اعتراض به آرپانت در سال ۱۹۷۲ موجب ارتقا و بهبود خدمات شبکه شد و سرویس‌های پیام رسان (ایمیل و ..)

■ در آکادمی سایبری القاعده که در سال ۲۰۰۲ در پاکستان کشف شد افراد مشغول یادگیری آموزش برای هک سیستم‌ها و جنگ سایبری بودند

نگاهی فنی به حمله سایبری

به سایت های خبری

در شب ۲۲ بهمن ۹۶

در آستانه برگزاری راهپیمایی باشکوه ۲۲ بهمن ماه و در روز شنبه ۲۱ بهمن ماه حدود ساعت ۲۰ تا ۲۲ اخباری در خصوص حمله به تعدادی از پورتال ها و وبسایت های خبری منتشر و باعث ایجاد نگرانی هایی در سطح جامعه شد. وبسایت های خبری که مورد حمله قرار گرفته بودند شامل: روزنامه های قانون، آرمان، ستاره صبح بوده که در مرکز داده تبیان و مرکز داده شرکت پیشناز میزبانی شده اند.

گروه فنی مرکز ماهر اقدام به شناسایی نقاط اشتراک سیستم های هدف کرده و در این فرایند مشخص شد که تمامی این سامانه ها توسط یک شرکت و در بستر سیستم عامل ویندوز با سرویس دهنده وب IIS و زبان برنامه نویسی ASP.Net توسعه داده شده اند.

پس از دریافت فایل های ثبت وقایع از حملات انجام شده از سرویس دهنده ها با تحلیل و بررسی تاریخچه حملات و آسیب پذیری ها، حجم بالایی از فایلها مورد تحلیل و آنالیز قرار گرفت و IP مبدا حملات استخراج شد که شامل پنج IP از کشورهای انگلستان و آمریکا بوده است.

شواهد موجود در فایل های ثبت وقایع نشان می دهد که مهاجمان از دو روز قبل یعنی از تاریخ ۸ تا ۱۰ فوریه ۲۰۱۸ پس از کشف آسیب پذیری های از قبیل Injection در تلاش جهت نفوذ با ابزارهای خودکار و نیمه خودکار جهت استخراج اطلاعات نظیر نام کاربری و کلمات عبور در پایگاه داده سامانه ها بوده اند.

در این بین قابل توجه است که تمامی سایت های خبری مورد حمله دارای نام کاربری و کلمه عبور پیش فرض و یکسان توسط شرکت پشتیبان بوده است. ضمناً در بررسی ها مشخص شد که متاسفانه آدرس پست الکترونیکی راهبر ارشد سامانه با سطح دسترسی بالا برابر @gmail.com ***** مطابق نام کاربری و کلمه عبور استفاده شده در سایت های مذکور است که نشان می دهد متاسفانه حداقل موارد امنیتی رعایت نشده است.

بر اساس این گزارش اقدامات فنی اولیه مرکز ماهر بدین شرح بوده است:

- * شناسایی دارایی های مرتبط با سامانه ها جهت تحلیل دقیق
- * از دسترس خارج کردن سامانه های که مورد حمله قرار گرفته اند، جهت بازیابی و حذف تغییرات در محتوی پیامها
- * تغییر و یا غیرفعال سازی نام کاربری اشتراکی و پیشفرض در تمامی سامانه ها
- * ایجاد یک Snapshot و همچنین یک کپی سالم و دست نخورده از سرویس دهنده های مجازی که مورد حمله قرار گرفته اند
- * کپی کامل از تمامی فایل های ثبت وقایع بر روی سرویس دهنده های هدف

ممکن است حمله به سیستم های اطلاعاتی یک کشور صرفاً با اهداف سیاسی باشد و یا هرگونه استفاده گروه های تروریست از فضایی اینترنت را شامل شود. اگرچه برخی استراتژیست ها سایبرتروریسم را تروریسم جدید عصر ما معرفی می نمایند اما تاریخچه تروریسم سایبری به اوایل دهه ۱۹۹۰ همزمان با فراگیر شدن شبکه جهانی اطلاعات می رسد.

در آن زمان بود که آکادمی ملی علوم ایالات متحده گزارشی با عنوان ما در معرض خطر هستیم به ابعاد موضوع اشاره کرد و بعدها واژگان دیگری مانند پرل هاربر دیجیتال، واترلو الکترونیک، و چرنوبیل دیجیتال نیز عمق نگرانی از تهدیدات سایبری را نشان دادند. بدیهی است انگیزه های تروریست ها از حملات سایبری نیز گوناگون است. برخی به دنبال اختلال اقتصادی هستند برخی برای کسب درآمد این کار را انجام می دهند. گروهی اهداف و انگیزه های صرفاً سیاسی دارند. ترس از فرصتی که اینترنت می تواند برای یک تبهکار فراهم کند فراتر از ترسی است که ابتدا در مورد تلفن؛ رادیو و تلویزیون وجود داشت. این ترس ابعاد روانشناختی، سیاسی و اقتصادی دارد از منظر روانشناسانه دو مورد از بزرگترین ترس های دنیای مدرن یعنی سایبر و ترور با هم ترکیب شده اند و آثار مخرب آن می تواند از هر بمبی نابودگرتر باشد. ورای مسائل مربوط به جنگ روانی حمله تروریستی از طریق فضای سایبر دارای چند ویژگی مهم است که می توان به عدم وابستگی به مکان و موقعیت فیزیکی خاص، سرعت بالا، گمنامی و ناشناس بودن، بین المللی بودن و اتصال کشورها به همدیگر بدون توجه به مرزهای جغرافیایی و در نهایت کم هزینه بودن به لحاظ نسبت هزینه فایده اشاره کرد.

تروریست های سایبری نیازی به خرید سلاح و مواد منفجره ندارند بلکه یک کامپیوتر شخصی و اتصال آنلاین به شبکه سلاح آنهاست. نکته دیگری که در اینجا قابل ذکر است تروریسم سایبری مبتنی بر حملات هیبریدی یا ترکیبی به قصد بالا بردن تلفات است که هم از فضای مجازی و هم فضای واقعی توأمان استفاده می شود. به عنوان مثال دستکاری سیستم های ارتباطی پلیس و اورژانس برای جلوگیری از هماهنگی موثر حین یک حمله واقعی مانند بمب گذاری نمونه ای از حملات ترکیبی است. یک نمونه واقعی در این مورد هک کردن سیستم تماس اضطراری فلوریای آمریکا توسط یک هکر در توبورگ سوئد بود. البته بین هک و حمله سایبری تفاوت معناداری وجود دارد و هکرها کار خود را آنلاین و مخفیانه انجام می دهند و عمدتاً تمایل دارند که جنبه سیاسی نداشته باشند. این حملات هیبریدی علاوه بر اهداف انسانی می تواند با هدف اختلال در سیستم اقتصادی و مالی و از بین بردن شبکه های انتقال مانند سوئیفت نیز انجام گیرد که آثار آن می تواند بسیار مصیبت بار باشد. با این تفاسیر و با علم به پیچیدگی موضوع تروریسم سایبری و نظر به اینکه ابزارهای مورد استفاده تروریست ها روز به روز پیشرفته تر و متنوع تر می شود پاسخ به آن نیز نیازمند دقت سرعت و هوشیاری مضاعف است و اگر در مورد تروریسم سایبری اکنون اندکی مبالغه صورت می گیرد نه بخاطر وضع فعلی آن بلکه بخاطر گوشزد کردن جنبه های وحشتناک آن در آینده است.

قوام یک نظام

«مردم محور»

ایران اسلامی جزو کشورهای مردم محور است. در گزارشی که وزیر دفاع سابق آمریکا رابرت گیتس نوشته است آمده: «ایران یک کشور مردم محور است یعنی آرا و تفکر مردم بر جامعه حاکم است اگر مردم به تفکری رای دهند آن تفکر در قالب دولت، شورای شهر و... بر سر کار خواهد آمد. در واقع انتخابات ایران جز انتخابات های صد در صد واقعی است» گیتس معتقد است مقام رهبری در ایران تفکرهای مردم را به رسمیت می شناسد و به آن احترام می گذارد و این یعنی مقام معظم رهبری از همه دولت ها در جناح های مختلف سیاسی حمایت کرده و به همه آنها نصیحت های پدران داشته است.

در این شرایط شبکه های اجتماعی هر آنچه را خودشان قبول دارند به مردم القا می کنند. کشور ما مردم سالار است و این می تواند یک نقطه استراتژیک برای دشمن باشد چرا که می تواند از این طریق اثر گذار باشد. در واقع مردم یک جریان را می پذیرند و به آن رای می دهند نظام هم آن را می پذیرد حالا دشمن حواس خود را موقع انتخابات جمع می کند تا با ابزار اثر گذار شبکه های اجتماعی بتواند کار خود را جلو ببرد. دشمن در زمان حساس انتخابات قرارگاه می زند و به این موضوع توجه می کند.

اوباما به دنبال تغییر نظام بود اما ترامپ به دنبال تغییر رفتار ایرانیان است. رابرت گیتس می گوید ما باید جریانی که به نفع ما است یعنی همان جریان غرب گرا را تقویت و حمایت کنیم. در واقع آمریکایی ها همواره استراتژی جنگ نرم داشته اند که یکی از آنها داستان فتنه ۸۸ است. یک استراتژی جنگ نرم هماهنگ و همسو شکل گرفت و داخل کشور آمد. ویژگی جنگ نرم و جنگ سخت را خط قانون مشخص می کند. تشخیص مصادیق که کدام قانونی و کدام غیر قانونی است راه رفتن روی لبه قانون این استراتژی دشمنان است.

اگر به ماجرای فتنه ۸۸ نگاه کنیم در خواهیم یافت ابتدا جریان در داخل نظام بود بعد از اینکه ارتباط بین داخل و خارج برقرار شد، عوامل بازی خورده داخل احساس کردند بیرونی ها می توانند به آنها کمک کنند. مدل شعارها، هماهنگی رسانه های غربی، پشتیبانی و پوشش دیپلماتیک جریانات و جاسوسی سازمان دهی شده افزایش پیدا کرد.

یکی از گاندها قبل از اتمام رای گیری خود را برنده انتخابات اعلام کرد. اگر نظام و قوانین را قبول نداشت اصلاً نباید وارد جریان انتخابات می شد حالا که قبول کرد تا مجری انتخابات اعلام نکرده است نباید خود را برنده می دانست و چنانچه اعتراضی داشت از طریق قانونی پیگیری می کرد.

جریانی از بیرون تلاش کرد تا مردم را با نظام و دولت درگیر کند تا به چند نتیجه برسد: اول اینکه امنیت عمومی را به چالش بکشد دوم اینکه در سقف تعاملات با غربی ها مسئله مذاکرات هسته ای عقب انداخته شود و در نهایت به اقتصاد و اعتماد مردم ضربه بزند. نکته ای که جریان فتنه به آن دقت نکرده بود توجه به ملاحظات دینی و مذهبی کشور بود. در ایام عاشورا هیچ نوع رعایت شئون اسلامی را انجام ندادند که این موضوع نشان می داد جریان هدایت کننده کاملاً غیر معتقد به مبنای اسلامی و وابسته به عناصر خارجی است.

این اقدامات باعث شد آن عده از مردمی هم که احتمال تقلب می دادند خود را از این جریان جدا کنند. اسم این جریان فتنه شد چرا که اختلاط حق و باطل در آن صورت گرفت. تلاش زیادی کردند که با بدعت گذاری و قانون شکنی احساسات مردم را درگیر کنند و رسانه های غربی هم از آنها حمایت کردند تا جایی که مرز بین خودی و دشمن به سختی مشخص می شد. شاید فتنه ۸۸ طلایی ترین فرصت را به دشمن داد که امنیت ملی را تحت تأثیر قرار دهد و به اقتصاد ما ضربه بزند. دشمن توانست که در خرداد سال ۸۹ قطعنامه ۱۹۲۱ را علیه ما به بهانه حمایت از فتنه تصویب کند.

نظام جمهوری اسلامی می توانست با این موضوع سه بر خور کند. اول سرکوب نظامی، دوم برخورد امنیتی با سران فتنه در همان هفته های اول و در نهایت پاسخ مردم محور که تصمیم گرفته شد با جنگ نرم و مردم محور به این فتنه پاسخ داده شود. در همه جای دنیا وجود یک رهبر مهم است که در ماجرای فتنه هم نقش مقام معظم رهبری به دلیل منافع، نوع برخورد، دوراندیشی و صبر بسیار مهم بود. وقتی رهبری اشاره می کنند که کدام موضوع باطل است و کدام حق، مردم سره را از ناسره تشخیص داده و در واقع مردم این امتحان را قبول شدند. در موضوع بصیرت باید علاوه بر موضوع رهبری و ایدئولوژی، به تکنولوژی هم توجه شود. ابزار این تکنولوژی شبکه های اجتماعی است، این ابزار را نیز باید بشناسیم.

*چکیده سخنرانی سردار دکتر جلالی به مناسبت حماسه ۹ دی

در گفت و گو «صیانت پایدار»
با معاون سیاسی پاداران عنوان شد

آسیب شناسی اغتشاشات دی ۹۶ از منظر پدافند غیر عامل

فضای مجازی پل ارتباطی قرارگاه دشمن

ما اقتدار سیاسی داشته باشیم.

عوامل تامین اقتدار سیاسی چیست؟

اگر در یک نظام سیاسی، ارزش های مورد نظر سیستم سیاسی حفظ شود، اقتدار سیاسی به دست می آید و اگر این ارزش ها مخدوش یا مورد حمله واقع شود، اقتدار سیاسی آسیب خواهد دید و به دنبال آن امنیت سیاسی دچار تزلزل می شود و اقتدار نیز به دنبال آن صدمه خواهد دید. در واقع بین حفظ ارزش ها، اقتدار و امنیت سیاسی و امنیت ملی یک رابطه مستقیم وجود دارد. اینجاست که نقش پدافند غیر عامل به خوبی در حفاظت ارزش های سیاسی نظام و جامعه مشخص می شود. در هر نظام سیاسی مجموعه ای از ارزش های سیاسی وجود دارد. برای مثال در کشور ما اصول دینی، انقلابی، استقلال، وحدت، عزت، ولایت فقیه، حاکمیت دینی و... ارزش های سیاسی ما را شامل می شود که وقتی مورد هجوم واقع می گردند در صورتی که نظام بتواند در برابر حمله دشمنان از این ارزش ها حفاظت کند و وفاداری به آن را در جامعه حفظ کند و مانع از تخریب باورها در نزد مردم شود موفق است.

اما اگر حمله ها سبب به چالش کشیدن و تضعیف باورها و ارزش ها شود، خود به خود یک آسیب پذیری در حوزه ارزش های سیاسی پدید می آید و نتیجه این می شود که در گذر زمان اقتدار نظام سیاسی تضعیف و امنیت سیاسی خدشه دار خواهد شد.

برای مثال یکی از ارزش های نظام سیاسی ما حفظ استقلال است و تمام نظام سلطه به دنبال این است تا با مخدوش کردن باورها و ارزش های ما، این استقلال را از بین ببرند. یا اصل ولایت فقیه که حضرت امام (ره) می فرمایند: پشتیبان ولایت فقیه باشید تا به انقلاب آسیبی نرسد. از حیث پدافند غیر عامل مهم است که آنچه این دو ارزش را مورد حمله قرار می دهد شناسایی شود تا دشمن نتواند با آسیب به آنها، امنیت و اقتدار ما را به چالش بکشد.

از منظر پدافند غیر عامل قبل از آنکه امنیت ما با ضعف اقتدار سیاسی مخدوش شود باید مجموعه اقداماتی را که برای صیانت از ارزش های سیاسی و افزایش اقتدار سیاسی اهمیت دارد شناسایی کنیم.

این موضوع زمانی اهمیت دو چندان می یابد که بدانیم در موقعیت جنگ نرم و حمله رسانه هایی قرار داریم که درصدد به چالش کشیدن تمام ارزش های ما هستند. ارزش هایی که بخشی از آن سیاسی است که به چالش کشیدن آن اقتدار سیاسی و به دنبال آن امنیت سیاسی ما را به چالش می کشد.

به اعتقاد من پدافند غیر عامل در حوزه سیاسی وظیفه تامین امنیت ملی ما در برابر چالش های ارزش های سیاسی را برعهده دارد تا با رصد روندها و جریانات در جامعه، بررسی کند که آیا ارزش ها در حال حفاظت است یا در معرض آسیب پذیری است و با

گفتگو از حسین جمشیدیان

پس از اغتشاشات اخیر در دی ماه سال جاری، نظرات بسیاری در مورد دلیل یا دلایل رخداد و ریشه پایی چنین بحرانی در میان صاحب نظران مطرح شد. بسیاری دلایل اقتصادی و معیشتی و برخی فضای مجازی را عامل این حوادث می دانند در میان اما سردار یدالله جوانی معتقد است چنین اغتشاشاتی در واقع ادامه تحریم های اقتصادی و جنگ نرم است. به عبارتی دشمن با استفاده از فشار و تحریم به دنبال ایجاد نارضایتی و اعتراض است و سپس با استفاده از فضای مجازی که یک پل ارتباطی بین قرارگاه دشمن و عوامل آن است ابتدا ارزش های جامعه را به چالش می کشد و سپس به راحتی با افرادی که فریب خورده اند یک جامعه را دچار بحران کند. در ذیل مصاحبه خبرنگار ما با سردار جوانی را مرور می کنید:

به نظر شما پدافند غیر عامل چه معنا و مفهومی در حوزه سیاسی دارد؟

اگر مادر مجموع پدافند غیر عامل را مجموعه ای از اقدامات و تمهیدات، رویکردها و سیاست ها بدانیم که باید انجام شود تا امنیت ملی را تقویت کند، این حوزه محدوده بزرگی را شامل خواهد شد. آنچه مسلم است برای تامین امنیت ملی باید در حوزه های مختلف از امنیت برخوردار باشیم. در واقع امنیت اقتصادی، غذایی، فرهنگی و سیاسی است که امنیت ملی ما را تضمین خواهد کرد. در واقع یکی از مهمترین قسمت های تامین امنیت ملی، تامین امنیت سیاسی است و این امنیت سیاسی زمانی میسر می شود که

■ تحریم و اغتشاش

دو روی یک سکه است

■ بین حفظ ارزش‌ها، اقتدار و امنیت سیاسی و امنیت ملی یک رابطه مستقیم وجود دارد

■ چگونه آمریکایی‌هایی که به راحتی ایرانیان را تروریست معرفی می‌کنند، مدافع ملت ایران در موضوع جریان آزاد اطلاعات و استفاده از شبکه‌های مجازی هستند؟

اگر راهبرد و استراتژی اصلی غرب در بر هم زدن ثبات و آرامش جامعه را مورد بررسی قرار بدهیم به این نکته می‌رسیم که آنچه موجب رسیدن ملت ما به اهداف خود می‌شود، وحدت، آرامش و ثبات است و این دستاوردها باید حفظ شود تا پیشرفت حاصل شود. بنابراین وقتی دشمن می‌خواهد این آرامش را برهم بزند با رویکرد فشار از بیرون و فروپاشی از درون وارد می‌شود. تحریم‌ها و جنگ اقتصادی نیز با همین نگاه دنبال می‌شود. حال باید دید دشمن روی چه چیزهایی تمرکز کرده است تا بتواند نقشه شیطانی خود را اجرا کند. این همان جایی است که باید بر روی آن حساس باشیم. یکی از این راه‌های نفوذ که دشمنان ما تحت عنوان حقوق شهروندی بر آن پافشاری می‌کنند، بحث دفاع از جریان آزاد اطلاعات در ایران است.

چگونه آمریکایی‌هایی که به راحتی ایرانیان را تروریست معرفی می‌کنند و می‌گویند باید ریشه ملت ایران را خشکاند و در حوزه‌های مختلف بر مسیر پیشرفت ایران سنگاندازی می‌کنند و توانمندی‌های مختلف ما از جمله توان هسته‌ای، موشکی و هوافضا را مورد حمله قرار می‌دهند، مدافع ملت ایران در موضوع جریان آزاد اطلاعات و استفاده از شبکه‌های مجازی هستند. اینجاست که ما باید حساسیت خاصی روی این مورد داشته باشیم.

این در حالیست که در داخل نیز غفلت‌هایی صورت گرفته و برخی به غلط تصور می‌کنند که برخورداری مردم و به ویژه جوانان از جریان آزاد اطلاعات و دسترسی به شبکه‌های مختلف ارتباطی حق قطعی محسوب می‌شود که جریان سیاسی حاکم باید در مسیر

شناسایی نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت، از این ارزش‌ها صیانت کند.

«وقتی یک پدیده سیاسی رخ می‌دهد چگونه می‌توان از تبدیل شدن آن به بحران جلوگیری کرد؟»

به طور کلی پدیده‌هایی که به بحران تبدیل می‌شود به دو دسته قابل تفکیک اند. اول پدیده‌هایی که در جامعه سبب ایجاد شکاف در جامعه می‌شوند و بین مردم، جامعه و حکومت فاصله ایجاد می‌کنند. این در حالیست که یکی از مولفه‌های قدرت حاکمیت بحث وحدت، همگرایی و همدلی در اجرای حاکمیت است. اگر هیأت حاکمه ما از یک وحدت و انسجام بالایی برخوردار باشد مشکلاتی را که به وجود می‌آید، با این وحدت و همدلی برطرف می‌کند. در غیر این صورت یک نوع تشتت و به هم ریختگی در حاکمیت به وجود می‌آید که موجب تضعیف حکومت و به دنبال آن آسیب‌پذیری می‌شود و یک مسئله کوچک تبدیل به بحران می‌شود. چون اساساً سیستم‌ها زمانی آسیب‌پذیر می‌شوند که انسجام داخلی خود را از دست می‌دهند. اینجاست که در حوزه پدافند غیرعامل باید ببینیم چه عوامل، زمینه‌ها و مواردی است که در درون سیستم و هیأت حاکمه انسجام را به چالش می‌کشد که موجب تفرقه در جامعه می‌شود.

نکته دیگر گسست‌هایی است که به سبب برخی عوامل سبب ایجاد شکاف بین دولت و جامعه می‌شود. برای مثال مسائلی که سبب بی اعتماد مردم به دولت‌ها می‌شود یا برآورد عدم کارایی دولت در حوزه‌های مختلف نیازهای جامعه را سبب می‌شود.

دشمن وقتی به دنبال تحریم کشور است در واقع به دنبال ایجاد اختلال در نظام اقتصادی است تا به این وسیله کسب و کار را از رونق ببندازد. بیکاری را گسترش و فشارهای معیشتی را بیشتر کند. حال در این میان چنانچه حس بی‌اعتمادی و تردید در جامعه به عملکرد دولت‌ها به وجود آید، کوچکترین مسائل می‌تواند به چالش و بحران تبدیل شود. یعنی مسائل اجتماعی به سرعت به اعتراضات تبدیل و اعتراضات در صورتی که سیستم منسجم و قادر به پاسخگویی نباشد و امیدآفرینی و نشاط‌آفرینی را گسترش ندهد بلافاصله به اغتشاش تبدیل می‌شود، خصوصاً زمانی که دشمن بیرونی برنامه‌ریزی کرده تا بر بستر اعتراضات، فعالیت‌های اغتشاشی را رقم بزند و ثبات و امنیت و آرامش را مورد حمله قرار دهد. توجه داشته باشید که تحریم و اغتشاش دو روی یک سکه است. یعنی زمانی که نظام سلطه به دنبال افزایش تحریم‌هاست در واقع منتظر فرصت برای ایجاد ناآرامی و اغتشاش در کشور نیز هست. برای مثال در اغتشاشات اخیر شاهد موج‌سواری نظام سلطه بر این جریانات اعتراضی و حرکت به سمت بی‌ثباتی جامعه بودیم که مقام معظم رهبری هم بر وجود این نکات صحنه گذاشتند. اینجاست که باید عوامل ایجاد یاس و ناامیدی در کشور و هر چیزی که به آن دامن می‌زند را شناسایی کنیم چون در غیر این صورت به چالش سیاسی تبدیل می‌شود. برای مثال امروزه بیکاری یک معضل جدی است و لشکر بیکاران در واقع اگر آمیدی به گشایش در کار نداشته باشند یا رکود اقتصادی سبب ناامید شدن مردم در جامعه شود و افراد برآوردی روشنی از آینده خود نداشته باشند، با کوچکترین جرقه، ایجاد بحران خواهند کرد.

«نقش فضای مجازی در اغتشاشات اخیر را چگونه ارزیابی می‌کنید؟»

عضویت افراد در تلگرام با این سابقه و عمر کم، خود شاهد این مدعاست که چنین حجم عظیمی از افراد را به خود جذب کرد و درون خود جای داده است. وقتی از پیر و جوان، کوچک و بزرگ، مرد و زن برایشان این امکان فراهم است که به آسانی به این شبکه دسترسی داشته و از آن استفاده کنند و سرخ آن نیز در خارج کشور و بیگانه است، دشمن می تواند نقشه خود را با استفاده از این ابزار دنبال کند. نقشه دشمن این است که جنگ نرم را مدیریت کند.

مدیریت در چند حوزه، مدیریت ادراکات، افکار، هیجانات و عواطف و در نهایت مدیریت رفتار و تحرکات یک جامعه. اگر یک بررسی کاملاً علمی و میدانی در اغتشاشات اخیر از دستگیرشدگان و بازداشت شدگان انجام دهیم بسیاری از آنها که اقدامات ساختار شکنانه انجام داده اند، گرایش سیاسی نداشته و بسیار جوان هستند.

وقتی از آنها سوال می شود که چرا دست به این اقدامات زده اند، در نهایت به این می رسیم که از فضای مجازی تاثیر پذیر بوده اند و این در حالیست که نیمی از آنها عضو هیچ گرایش سیاسی نیستند و کاملاً تحت تاثیر فضای مجازی تحریک شده اند و خود به خود ادراکات آنها تحت تاثیر این فضا قرار گرفته است و در نهایت احساسات و عواطف آنها را به دست گرفته و تصمیمات او را به این سو سوق داده اند که دست به اغتشاش، ناآرامی و اعمال ساختار شکنانه بزنند.

«در این شرایط راهکار چیست؟»

راهکار این است که ما فضای مجازی و دسترسی به جریان آزاد اطلاعات را در راستای رشد و بالندگی و پویایی جامعه به کار بگیریم و این مهم نیز زمانی حاصل می شود که مدیریت این فضا در اختیار خود ما باشد. در هیچ کشوری نیز اینگونه عمل نمی شود و در تمام دنیا مدیریت ابزارهای اطلاعاتی در دست نهادهای مسئول همان حاکمیت و کشور است. برای مثال در اغتشاشات اخیر دیدیم که یک سایت و کانال، مدیریت میدانی و فرماندهی اغتشاشات را برعهده گرفت و رفتارهای خشونت آمیز را ترویج کرد.

این نشان می دهد که فضای مجازی می تواند یک پل ارتباطی بین قرارگاه دشمن و عوامل آن باشد و به راحتی با افرادی که فریب خورده اند یک جامعه را دچار بحران کند. به نظر من اگر ما ۳ یا ۴ عامل اصلی را دلیل بروز اغتشاشات بدانیم قطعاً یکی از آنها فضای مجازی و شبکه های ارتباطی است.

«از شما تشکر می کنم که وقتتان را در اختیار مخاطبان ما قرار دادید»

من هم برای شما آرزوی موفقیت دارم

تسهیل دسترسی به آن گام بردارد و این در حالیست که در هیچ جای دنیا با این موضوع اینگونه برخورد نمی شود. به ویژه زمانی که نرم افزارها و ابزارهای ارتباطی جامعه در اختیار ما نبوده و بیگانگان آن را طراحی و پشتیبانی می کنند، این موارد می تواند در بزنگاهها، به ضرر ما به کار گرفته شود و ابزاری برای تشویق و ترغیب جامعه به اعتراض و اغتشاش تبدیل شود. کاستی ها را بزرگنمایی و یاس و ناامیدی و بدبینی را در جامعه گسترش و به اعتراضات دامن بزنند. در اغتشاشات اخیر دیدیم که چگونه دشمنان روی بخشی از جامعه تاثیر گذار بودند. بسیاری از ارزش های ما در فضای مجازی به چالش کشیده شد. باید دانست دشمن می تواند با تاثیر گذاری در این بخش مدیریت افکار جامعه را بر عهده گرفته و با سیاه نمایی، دید و آینده ای تاریک از جامعه را به افراد نشان دهد.

به ویژه در سال های اخیر، ما دیدیم که تمامی ارزش های ما به نوعی به شکل هدفمند مورد حمله قرار می گیرد و به چالش کشیده می شود تا جایی که در نهایت مدیریت ادراکات جامعه در فضای مجازی در دست بیگانه قرار می گیرد. در حوزه جنگ نرم، اینها تهدیداتی است که باید به آن توجه داشته باشیم و بدانیم که ابزار اصلی در این جنگ، رسانه است. امروزه یکی از اصلی ترین این رسانه ها، فضای مجازی است و حجم

جانشین فرمانده قرارگاه ثارالله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گفت و گو با «صیانت پایدار»:

پدافند غیرعامل یک ضرورت برای پیشرفت کشور است

این کارشناس مسائل امنیتی با اشاره به اهمیت پدافند غیرعامل اقتصادی بیان کرد: اگر تولید و دستاوردهای موردنیاز جامعه در اختیارخودمان باشد و از لحاظ کیفی و کمی تولید را ارتقا بخشیم و مردم را به سوی استفاده از تولید ملی ترغیب کنیم قطعاً در توسعه اقتصاد و جامعه اثرگذار است.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشمنان که تاکنون نتوانسته‌اند به کشور ما ضربه بزنند از طریق توانست کاری کنند. غیرعمل هم‌طور که در مسائل مسئله جنگ نرم هم می‌تواند

جانشین فرمانده قرارگاه ثارالله اذعان داشت: بی‌شک با این عمل، از طریق جنگ سخت و تهاجمی جنگ نرم هم قطعاً نخواهند کوثری تاکید کرد: بحث پدافند جنگ سخت بسیار اثرگذار بود در بسیار اثرگذار باشد.

سردار محمد اسماعیل کوثری جانشین فرمانده قرارگاه ثارالله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در گفت و گو با «صیانت پایدار» در خصوص اهمیت پدافند غیرعامل گفت: پدافند غیرعامل در حال حاضر یکی از ضروریات است که بایستی هر دستگاه نسبت به آن توجه نماید. وی با اشاره به اینکه طی چند سال اخیر اقدامات خوبی در زمینه پدافند غیرعامل انجام شده است افزود: حتی از لحاظ قانونی نیز در مجلس مصوبه‌ای به تصویب رسیده است که هر وزارتخانه در حد یک مشاور آشنا به این مهم داشته باشد و در جهت ساخت و ساز و استقرار برخی موارد مهم این مسئله رعایت شود.

کوثری با بیان اینکه در گذشته توجه به این امر تنها در حد نظامی بود گفت: اکنون در تمام دستگاه‌های دولتی و غیردولتی این موضوع در حال ترویج و فرهنگ شدن است. گرچه در آغاز کار هستیم اما شروع خوب و اثرگذاری در جهت جلوگیری از آسیب‌پذیری بوده است. وی در ادامه با بیان اینکه در حوزه اقتصاد کشور نیز با مشکلات زیادی روبه‌رو هستیم، گفت: بایستی عملکرد ما در حوزه اقتصاد به گونه‌ای باشد که دشمنان اجازه دخالت و توطئه در این رابطه به خود ندهند.

معاون بسیج و امور استان‌ها از زمان پدافند غیرعامل کشور تشریح کرد

سناریوی دشمن برای ایجاد نارضایتی

احتمالی تاکید کرد. وی تصریح کرد: با توجه به اینکه کشور ما از لحاظ منابع طبیعی چون نفت و گاز و موقعیت ژئوپلیتیک شرایط ویژه‌ای دارد، همواره مورد تهدید دشمنان است. معاون امور استان‌های سازمان پدافند غیرعامل کشور بر برنامه‌ریزی اصولی برای محافظت از کشور در مقابل تهدیدات به ویژه تهدیدات دشمنان تاکید کرد و گفت: باید همواره تهدیدات موجود را جدی گرفت. وی تهدیدات را به دو بخش طبیعی و غیرطبیعی یا ساخته دست انسان تقسیم کرد و گفت: تهدیداتی چون زلزله طبیعی‌اند و از تهدیدات غیرطبیعی یا ساخته دست انسان نیز می‌توان به تهدیدات زیستی، سایبری، زیستی، نظامی و اقتصادی اشاره کرد. حیدری اغتشاش، انهدام زیرساخت‌ها و مواردی از این دست را از سناریوهای دشمنان برای ایجاد نارضایتی در جامعه و تبدیل نارضایتی به شورش و هدایت شورشیان به درگیری با حاکمیت دانست و گفت: دشمن از این موارد قصد ضربه‌زدن به کشور را داشت. وی آسیب‌پذیری زیرساخت‌ها را با تهدیدات مذکور مرتبط دانست و تاکید کرد: باید با افزایش تاب‌آوری زیرساخت‌ها به عنوان یک راهکار پیشگیرانه، تهدیدات و آسیب‌پذیری را کاهش دهیم. این مسئول، متصل بودن زیرساخت‌ها به یکدیگر را از مشکلات موجود برشمرد و تصریح کرد: این موضوع باعث شده با ایجاد مشکل در یک زیرساخت، اثرات آن در سایر زیرساخت‌ها نیز نمود پیدا کند. معاون امور استان‌های سازمان پدافند غیرعامل کشور بر رفع این مشکل به عنوان یک نقص اصلی در حوزه زیرساخت‌ها تاکید کرد.

سردار غلامعلی حیدری معاون بسیج و امور استان‌های سازمان پدافند غیرعامل کشور در نشست آموزشی رابطین پدافند غیرعامل و IT استان که در محل سالن شهدای دولت استانداری کرمانشاه برگزار شد، بر ایجاد مصونیت در کشور برای مقابله با تهدیدات و مخاطرات

معاون توسعه فرهنگ و اطلاع رسانی سازمان پدافند غیرعامل کشور تشریح کرد

اهداف سند راهبردی پدافند غیرعامل در آموزش و پرورش

که ما در حوزه نظامی جزو کشورهای برتر هستیم که این امر به برکت خون شهدا حاصل شده و نگرانی در حوزه پدافند عامل نداریم زیرا سرآمد در این حوزه هستیم البته این سرآمدی را هم شما معلمان منتقل کننده آن هستید و با ذکر مضامین دفاع مقدس روحیه دفاعی به نسل امروز منتقل می شود و اگر جوان ما پای انقلاب ایستاده به برکت تلاش معلمان در انتقال این مفاهیم است. محبی خاطر نشان کرد: سازمان پدافند غیرعامل چشم بیدار جامعه است که دائم باید رصد و گزارش کرده و پیگیری کند تا جامعه از حملات مصون باشد و این مصونیت از جنس پیش از عمل است و در واقع ما باید قبل از اقدام دشمن کار لازم را انجام دهیم و قبل از اینکه دشمن حمله کند شما باید پناهگاه را ساخته باشید بنابراین باید قبل از وقوع حادثه پدافند غیرعامل انجام شود. محبی اعلام کرد: از دیگر فعالیت های ما ارتقای پایداری ملی است یعنی کاری کنیم در صورت حمله دشمن، مردم ما بیشترین مقاومت داشته باشند و مقاومت های محله ای، گروهی و مسجدی صورت گیرد و نقش آموزش و پرورش این است جوانان مملکت را آنقدر با روحیه دفاعی تربیت کند که هر زمان احساس شد دشمن بخواهد حمله کند جوانان پای کار باشند و به سرعت بسیج و سازماندهی شوند و ارتقا آستانه تحمل و پایداری ملی از وظایف سازمان پدافند غیرعامل است.

وی بیان کرد: این وظایف سازمان پدافند غیرعامل باید به سطح جامعه منتقل شود و در این بین سازمان های فرهنگ ساز باید این کار را انجام دهند که از جمله این سازمان ها آموزش و پرورش، صدا و سیما و وزارت ارشاد است که نقش مهمی در تبدیل شدن پدافند غیرعامل به باور عمومی دارند. وی با اشاره به تدوین سند آموزش و پرورش در حوزه پدافند غیرعامل خاطرنشان کرد: ما با همکاری آموزش و پرورش چند سند طراحی می کنیم یک بحث سند راهبردی پدافند غیرعامل در آموزش و پرورش است که این سند آینده آموزش و پرورش در حوزه پدافند را نشان می دهد و سند دیگر نقشه راه آموزش و پرورش در حوزه پدافند غیرعامل است. معاون توسعه فرهنگ سازمان پدافند غیرعامل کشور یادآور شد: منظور ما این است دانش آموز ما در رشته علوم تجربی باید تهدیدات زیستی را بداند یا دانش آموز رشته کامپیوتر تهدیدات سایبری را بداند و در مجموع دانش آموزان با مفاهیم پدافند غیرعامل آشنا شوند. وی اعلام کرد: تمرکز ما بر آموزش و پرورش است چرا که نگاه، نگاه بلندمدت مدیریتی است و دانش آموزان ما در آینده مدیران این جامعه هستند.

معاون توسعه فرهنگی و اطلاع رسانی سازمان پدافند غیرعامل کشور از تدوین سند راهبردی پدافند غیرعامل در آموزش و پرورش خبر داد و گفت: این سند آینده آموزش و پرورش در حوزه پدافند غیرعامل را نشان می دهد. به گزارش خبرنگار پایداری ملی، دکتر محسن محبی در همایش رابطین فعال پدافند غیرعامل مدارس استان که در سالن اجتماعات شهید رجایی دانشگاه فرهنگیان قزوین برگزار شد، بیان کرد: دفاع امری جامع است و شامل عامل و غیر عامل می شود شما فرهنگیان و معلمان عهده دار انتقال هر دو مفهوم به نوجوانان هستید. وی اعلام کرد: در دفاع مسلحانه کشور ما در جایگاه برتر در جامعه جهانی قرار دارد به طوری

تقدیر دکتر جلالی از ناجا در راستای ارتقای امنیت عمومی

مردم جدا شود تشکر نمایم، از ملت فهیم نیز انتظار رود که علی‌رغم درک و لمس مشکلات مراقبت کنند تا درگیر بازی دشمن نشده، دست در دست هم در ظل عنایات امام زمان (عج) و تحت زعامت مقام عظمای ولایت و فرمانده معظم کل قوا (مد ظله العالی) در برقراری نظم و امنیت و عمق بخشی به امنیت ملی و مقابله با تهدیدگران تلاش نماییم.

سردار غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور در پیامی به سردار اشتیری، از خدمات نیروی انتظامی در اغتشاشات زمستان ۹۶ تقدیر و تشکر کرد. در بخشی از این پیام آمده است: تردیدی نیست امنیت عمومی مثال‌زدنی کشور و احساس امنیت بالای مردم عزیز ایران در شرایط پر آشوب و فتنه‌گون امروز منطقه، محصول نقش‌آفرینی‌های مجاهدانه و هوشمندانه نیروهای نظامی، امنیتی، اطلاعاتی و انتظامی میهن اسلامی است که در این بین نقش‌پذیری‌های نیروی انتظامی از درخشش خاص و الهام‌بخشی برخوردار است. اینجانب بر خود فرض دانسته از مساعی جمیله آن نیروی توانمند خصوصاً کسانی که در این حوادث به‌خاطر حفظ ناموس و صیانت از ملت مؤمن آسیب دیدند ولی صبر نموده تا صف آشوبگران از

محمد اسکندری
کارشناس ارشد
علوم سیاسی
و روابط بین‌الملل

دموکراسی در کنار تملی نقاط مثبت و امیدبخشش، همواره در طول تاریخ منتقدان جدی و پای کاری نیز داشته است. اگر دولت شهرهای یونان باستان را مبدأ دموسیوس کراسیوس به معنای حکومت مردم بر مردم بدانیم سقراط بزرگ اولین و بزرگترین منتقد مفاسدی است که این مدل حاکمیتی می‌تواند با خود به همراه داشته باشد. اندیشمندی که در نهایت جان خود را نیز در این مسیر فدا می‌کند و اعدام سقراط به دست شهروندان برگی می‌شود از تاریخ سیاسی جهان که قابل حذف نیست. پوپولیسم، عوام‌گرایی و ابتذال بخشی لاینفک از دموکراسی به ویژه با زوررق غربی آن است که خود غربی‌ها تلاش کرده‌اند تا با گسترش تحزب حتی الامکان این آسیب جدی را مهار کنند.

در مکتب سیاسی اسلام نیز در کنار دعوت به حضور مردم برای نظارت بر امور سیاسی و عمل به فریضتین امر به معروف و نهی از منکر تاکید بر بصیرت و شناخت یک شاخصه کلیدی است. در خطبه ۱۷۳ نهج البلاغه که در خصوص ویژگی‌های صالحان برای حاکمیت است امیرالمؤمنین (علیه‌الصلاة والسلام) می‌فرماید: **أَلَا وَ لَا يَحْمِلُ هَذَا الْعِلْمَ إِلَّا أَهْلُ الْبَصَرِ وَ الصَّبْرِ**؛

به تعبیر مقام معظم رهبری بصیرت این است که شما بدانید با چه کسی طرفید، بدانید که او درباره‌ی شما چه فکری دارد، بدانید که اگر چشم خودتان را بستید و فکر نکردید، ضربه خواهید خورد. توقع ما از نخبگان سیاسی و غیرسیاسی کشور این است که این بصیرت را داشته باشند. مردم خوشبختانه این بصیرت را دارند. اما اکنون در مقطعی که در کشور ما مردم

«بصیرتی» که تاریخ ساز است

سالاری دینی و اعتقاد کامل به اهمیت رای مردم در سرنوشت سیاسی کشور وجود دارد، بی‌توجهی نسبت به محتوای فضای مجازی به عنوان یکی از کانون‌های اصلی خط‌دهی و رفتارسازی سیاسی دامن زدن به نواقص دموکراسی است و آب ریختن در آسیاب دشمن است. تجارب فتنه‌های ۷۸ و ۸۸ نشان داده است که استکبار به دنبال ایجاد شکاف دولت - ملت در ایران است و در این راه فضای سایبری به بهترین بستر برای سوء استفاده دشمن تبدیل شده است. جای افسوس اینجاست که برخی از سیاسیون که اوایل انقلاب تندترین روش‌ها و رویکردها را داشته‌اند و جزو افراطیون بودند امروز با پرستیژ روشنفکری ساماندهی این بستر تهدیدها را مغایر با آزادی می‌خوانند! اینان هم در گذشته و هم اکنون در مسیر اشتباه گام بر می‌دارند. البته به زور نمی‌توان کسی را به بهشت برد اما نباید اجازه داد دشمن به زور ترفندهای مجازی خود کسی را نیز رهسپار دوزخ گناه و فتنه کند. فضای مجازی امروز یک انقلاب بزرگ در زندگی انسانی پدید آورده است که هم فرصت‌زا و هم موجب تهدیدات خاص است. ای کاش برخی مسئولین عینک خوش بینی خود را برداشته و با لنز واقع‌گرایی نگاهی به اوضاع فضای سایبری داشتند. فضایی که متأسفانه به دلیل اهمال کاری‌ها مروج مفاسد اخلاقی، شایعات، شبهات و اباطیل شده است و در صورتی که به همین روال ادامه داشته باشد باید منتظر بود فتنه‌ای بزرگتر و جدی‌تر علیه ارکان نظام در سال ۹۸ رقم بخورد.

صیانت از صحت و سلامت سفره مردم

در حوزه دفاع بیولوژیک، دفاع زیستی یکی از مهمترین لایه‌های امنیتی برای شناسایی به موقع تهدیدهای بیوتروریستی است که باید جدی‌تر از قبل پیگیری شود. به طور کلی در حوزه دفاع بیولوژیک شاهد ۳ لایه اصلی هستیم، دفاع زیستی یکی از مهمترین این لایه‌ها است که حوزه‌های امنیتی سلامت، بهداشت و حتی غذا را در بر می‌گیرد، بنابراین توجه به لایه‌های امنیتی در این باره برای شناسایی به موقع تهدیدهای بیوتروریستی مهمترین اقدامی است که باید جدی‌تر از قبل پیگیری شود. مدل‌های زیستی یکی از روش‌های اساسی تروریسم برای تضعیف بنیان یک

حکومت و دولت به شیوه‌های مختلف است، از سوی دیگر اگر بخواهیم یکی از مهمترین نقطه‌های حمله در مدل‌های زیستی را بیان کنیم باید به شاخص حوزه ایمنی زیستی که دربرگیرنده مجموعه بیماری‌ها، ویروس‌ها، باکتری‌ها، سلامت غذایی و بهداشت است، اشاره کنیم.

در حوزه پدافند زیستی دستکاری‌های موجودات زنده و ژنتیک می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد، گاهی این بررسی‌ها برای توسعه علم به کار می‌رود اما زمانی که بحث بیوتروریسم مطرح می‌شود همین دستکاری‌ها در ژنتیک و ویروس با ایجاد تلفات جانی اقتصادی و زیستی به راحتی به عنوان تهاجم و دشمنی برای یک کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد.

بسیاری از گزارش‌ها و گفته‌ها از دستکاری شدن ویروس ابولا خبر می‌دهد، یکی از استنادهای موجود برای اثبات این ادعای نبودن ثلث اولیه این بیماری در دنیا بوده است. به گونه‌ای که در این مورد هیچ گزارش ثبت‌شده‌ای مبنی بر ابتلا به ویروسی به نام ابولا وجود نداشت ولی به یکباره این ویروس پیدا می‌شود و در واقع در چنین دستکاری‌هایی وقتی ساختار سلول ویروسی را باز می‌کنند از طریق

به عنوان کار خانجات تسهیلات زیستی به شمار آیند. بنابراین باید ابزارهای بسیار قوی تشخیصی برای پیش‌بینی، شناسایی و خنثی‌سازی در حوزه جنگ زیستی در هر کشوری به ویژه کشور ما ایجاد شود، مسئله‌ای که حیاتی بودن ساخت و راه‌اندازی آزمایشگاه‌های فوق پیشرفته تشخیصی سطح ۳ و سطح ۴ را در کشور به خوبی نشان می‌دهد.

البته پدافند انحصارا در حوزه سلامت فردی نیست و به طور کلی سلامت انسان، دام، طیور و آبزیان، محصولات کشاورزی و نباتات و آب آشامیدنی مجموعاً ۶ محور اساسی پدافند زیستی به شمار می‌روند که انسان، خانواده و امنیت غذایی و زندگی سالم از مهمترین اولویت‌ها به شمار می‌روند. در پایان باید تاکید کرد تشخیص تهدید اساسی‌ترین مولفه در حوزه پدافند زیستی است و باید در این زمینه کل نظام تشخیصی با راه‌اندازی آزمایشگاه‌های سطح ۳ و ۴، ایجاد بانک اطلاعاتی جامع ویروس‌ها و ساختارهای ژنتیکی به روز شود.

* چکیده سخنرانی دکتر سردار جلالی در نشست هم‌اندیشی پدافند زیستی زنان و خانواده

علم ویروس‌شناسی و ژنتیک همه قابلیت‌های آن چه از نظر دما و چه از نظر برد جغرافیایی برای توسعه و انتشار آن مورد بررسی قرار می‌گیرد که نتیجه آن ابتلا سریع، گسترش به شکل بیماری مهلک می‌شود، وضعیتی که به خوبی یکی از نمونه‌های بیوتروریسم، می‌تواند محسوب شود.

جریان توسعه بیماری ثالث در چین نیز یکی دیگر از موارد عینی تهدیدات زیستی است. در حقیقت انتشار چنین بیماری‌ای دست‌مایه حمله بیوتروریسمی آمریکا به کشور چین برای تضعیف و از بین بردن بازار داغ تورسم و گردشگری در آن کشور بوده زیرا هم‌اکنون دنیا به سمتی در حال حرکت است که متأسفانه تهدیدات زیستی از طریق دستکاری‌های ویروسی تبدیل به یک سلاح برای برخی کشورها شده است. ویروس در حالت عادی یک سلاح کاملاً مأموریت‌پذیر است و گاهی حملات بیوتروریسمی می‌تواند به عنوان یک تهدید اقتصادی برای فروش انواع داروها و واکسن‌ها برای بیماری مورد نظر به کار گرفته شود، موضوعی که باز هم در جریان انتشار بیماری در چین شاهد آن بودیم.

در حقیقت در جریان حملات بیوتروریسمی آزمایشگاه‌های فوق پیشرفته می‌توانند

رصد بحران‌های محیط زیستی از نگاه پدافند غیر عامل

■ در مورد سد گتوند به جهت جانمایی غلط و درگیر شدن با گنبدهای نمکی گچساران، شوری کارون ۲۵ درصد افزایش یافته که منجر به تهدید کشاورزی در این منطقه شده است

پادداشت شفا

نمونه آن زمین‌ها و نخلستان‌های حاصل خیز منطقه خوزستان است که در اثر احداث سد کارون و شور شدن آب رود کارون، دچار بحران شده است و ده‌ها برابر آن ممکن است در اثر انتقال آب خزر به سمنان رخ دهد. در واقع ما خودمان با دست خودمان این منطقه را در برابر بحران‌ها آسیب پذیرتر می‌کنیم. این ماجرا تنها محدود به طرح انتقال آب از خزر به سمنان نیست. در مورد سد گتوند به جهت جانمایی غلط و درگیر شدن با گنبدهای نمکی گچساران به گفته خود مسئولان، شوری کارون را ۲۵ درصد افزایش داده است. این باعث افت کیفیت آب شرب و خاک حاصل خیز کشاورزی در منطقه می‌شود و معیشت مردم را با مشکل روبه‌رو می‌کند و زمینه‌ساز یک بحران خطرناک خواهد بود. عین این ماجرا در استقرار غلط نیروگاه شهید همدان دیده می‌شود که دشت فامنین و کبوتر آهنگ را از نظر پدافند غیرعامل به شدت آسیب پذیر کرد. این استقرار غلط سبب افزایش بی‌رویه استفاده از سفره‌های آب زیرزمینی برای خنک کردن تاسیسات نیروگاهی شد و به دنبال آن با پائین رفتن سطح سفره‌های آب زیرزمینی، دشت همدان با فروچاله‌های عظیم روبه‌رو شده است و دشت حاصل خیز منطقه نابود شده و هزاران کشاورز نیز از کار بیکار شده‌اند که خود تبعات اجتماعی فراوانی را به‌بار خواهد آورد. یا در مورد دیگر کارخانه فولاد مبارکه سپاهان است که این کارخانه نیز به سبب جانمایی غلط در یک منطقه خشک و کم‌آب احداث شد در حالی که چنین صنایع آب‌بری باید در سواحل رودخانه‌های بزرگ یا دریاها که دسترسی به آب فراوان است ایجاد گردند. در نتیجه ایجاد یک مجموعه تنش‌هایی آبی در منطقه شکل گرفته که سبب ایجاد اختلافات بین دو استان اصفهان و چهارمحال و بختیاری شده است. از سوی دیگر نیز سبب آلوده شدن شدید محیط زیست منطقه

محمد درویش کنشگر محیط زیست

به طور کلی پدافند غیرعامل به معنای اقدامات برای کاهش آسیب‌پذیری در برابر بحران است. به عبارتی مجموعه اقداماتی که سبب می‌شود در وقوع یک بحران کمینه آسیب به یک منطقه سرزمین و افراد آن وارد شود را شامل می‌شود و نیازی به تمهیدات و تجهیزات و حفاظت نظامی ندارد. در مورد ماجرای مانند طرح انتقال آب از دریای خزر به دشت سمنان که قرار است آب شور، به میزان ۲۰۰ میلیون متر مکعب، از خزر به سمنان منتقل شود، تصور کنید به هر دلیلی این لوله دچار سانحه شود - و این در حالیکه به خاطر خطرات بالقوه‌ای مانند زلزله، رانش زمین، سیلابها و... یا عملیات خرابکارانه امکان وقوع چنین حوادثی در مسیر این انتقال دور از واقعیت نیست - حجم ۲۰۰ میلیون متر مکعب آب شور وقتی وارد یک عرصه حاصل خیز مانند جنگل‌های هیرکانی شمال کشور شود یک فاجعه تمام‌عیار را رقم خواهد زد.

افق همکاری وزارت بهداشت و سازمان پدافند غیر عامل

امنیت حوزه‌های غذایی و دارویی از جمله حمایت از کالاهای دارومحور و تولیدات دارویی در داخل کشور، بررسی مسائل مربوط به قاچاق و وسایل آرایشی بهداشتی، تنظیم مقررات داروهای بهداشتی در حوزه سایبری، تجهیزات پزشکی و ارسال داده به کشورهای مبدأ، مکمل‌های غذایی دارویی از جمله ورزشی و... مسائل مربوط به ترارخته و دستکاری ژنتیکی، ارتباط سازمان غذا و دارو با سازمان پدافند غیرعامل در حوزه نظارتی، موضوعات مربوط به واردات مواد غذایی، نقش حاکمیتی سازمان غذا و دارو و اعتماد مردم به این سازمان، سطوح تهدیدات راهبردی، عملیاتی و فنی در حوزه غذا و دارو، تحلیل تهدیدات در حوزه سلامت، پیشرفت آزمایشگاه‌ها با توجه به تهدیدات نوین، استراتژی جمعیتی و تهدیدات این حوزه، تغییر ماهیت جمعیت با استفاده از غذا و دارو؛ خلاء اطلاعاتی در آزمایشگاه‌ها، عدم محیط تست آزمایشگاهی، تقویت سطوح آزمایشگاه‌ها در بحث غذا و دارو و شناخت تهدیدات این حوزه، میزان وابستگی به واردات مواد اولیه و دارو، ذخیره راهبردی دارو، نظام و چرخه واردات

دکتر غلامرضا اصغری معاون وزیر بهداشت و درمان و رئیس سازمان غذا و دارو با سردار غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور در محل سازمان پدافند غیرعامل دیدار و گفتگو کرد. در این دیدار که قائم مقام سازمان غذا و دارو و تنی چند از معاونین دو سازمان حضور داشتند در خصوص مسائل مربوط به حوزه ایمنی و

تصویب سند راهبردی پدافند غیر عامل منابع و ذخائر ژنتیک کشور

در بیست و سومین جلسه کمیته دائمی پدافند غیر عامل سند راهبردی پدافند غیر عامل منابع و ذخائر ژنتیک کشور به تصویب رسید. بیست و سومین جلسه کمیته دائمی شورای عالی پدافند غیر عامل به ریاست سرلشکر محمد باقری و با حضور سردار دکتر غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیر عامل کشور و اعضای کمیته دائمی پدافند غیر عامل با دستور جلسه بررسی «سند راهبردی پدافند غیر عامل منابع و ذخائر ژنتیک کشور در برابر تهدیدات و آسیب‌های زیستی» برگزار شد. در ابتدای این جلسه سرلشکر محمد باقری رئیس کمیته دائمی پدافند غیر عامل و رئیس ستاد کل نیروهای مسلح به ضرورت صیانت از منابع زیستی و ژنتیک کشور و الزام نهادی با نگاه به منافع ملی و حفظ سرمایه های زیستی کشور که این مسئله مهم و بین دستگاهی را از منظر پدافند غیر عامل مصون نماید تاکید نمود. در ادامه جلسه سند راهبردی پدافند غیر عامل منابع و ذخائر ژنتیک پس از سه جلسه کامل در بیست ماده به تصویب اعضای کمیته دائمی پدافند غیر عامل کشور رسید که جهت اجرا ابلاغ می گردد. لازم به ذکر است رسالت سند پدافند ژنتیک کشور عبارت است از: صیانت و حفاظت از ذخایر و منابع ژنتیکی کشور و کمک به ارتقاء امنیت و سلامت، غذا و اقتصاد جامعه در برابر تهدیدات و آسیب‌های زیستی محتمل.

شده و اصفهان را به یکی از قطب‌های آلوده کشور تبدیل کرده است که تبعات آن در قالب شیوع بیماری‌های لاعلاج و صعب‌العلاج مانند ام‌اس نشان داده است. سد استقلال در منطقه میناب نیز همین بلا را بر سر جوامع محلی منطقه آورد. به طوری که قبل از آن ۸ میلیون نفر نخل در منطقه وجود داشته و مردم در آرامش زندگی می کردند و به کشاورزی مشغول بودند اما اجرای این طرح و انتقال آب به بندرعباس به پهنانه توسعه صنعتی در مرکز استان، سبب شد تا مزارع وسیع پنبه در منطقه نابود شود و معیشت مردم به خطر افتاد و تنش‌های اجتماعی را سبب شود.

یا در مورد دیگر منطقه بحر آسمان در کرمان را می بینیم که به رغم مخالفت آب منطقه‌ای با فعالیت‌های معدنی به سبب احتمال کاهش کیفیت آب شرب سد جیرفت، انجام شد و این در حالیست که به خطر افتادن کیفیت آب شرب مردم از نظر پدافند غیر عامل نیز خطر آفرین است.

به یاد داشته باشیم در جریان احداث سد هراز، مخزن آن با شیرابه زباله‌های آمل تماس پیدا کرد و همین سبب توقف روند آبگیری سد هراز شد و مثال‌ها متأسفانه فراوان است. مانند جریان تراربخته‌ها که بسیاری از دلسوزان محیط زیست را نگران کرده یکی از آنهاست که بسیار مهم است. اینکه ما به مصرف محصولات کشاورزی دستکاری شده ژنتیکی دست بزنیم بدون اینکه دوره قرنطینه ۱۵ ساله این محصولات و خطرات آن شناسایی شود، به شدت جامعه را در برابر مواردی همچون بیوتروریسم آسیب پذیر خواهد کرد. این موارد نشان می دهد که حیطه فعالیت پدافند غیر عامل به ویژه در مورد مسائل زیست محیطی بسیار وسیع است.

حتی مواردی همچون شیوع چاقی و امراضی مانند دیابت در اثر مبللمان غلط شهری یک تهدید است زیرا می تواند سلامتی و کارآفرینی و کارایی جامعه را دچار بحران و مشکل کند.

همه اینها از منظر پدافند غیر عامل جای بحث و بررسی دارد زیرا ترویج خودرودمخوری در مبللمان شهری می تواند کاملاً ضربه آسیب پذیری شهروندان را به ویژه در کلانشهرها افزایش دهد.

در حال حاضر می توان شهر را تسخیر کرد بدون اینکه نیروی نظامی به آن فرستاد. نمونه آن سدسازی های ترکیه در بالادست رودهای دجله و فرات است که موجب نابودی حقایق‌های تالاب و خشک شدن زمین‌های منطقه و به دنبال آن بیکار شدن جوامع محلی و روستایی و مهاجرت آنها به حاشیه شهرها و خالی شدن بسیاری از مناطق در نواحی سوریه و عراق است که همین امر موجب بالا رفتن تنش‌ها و فقر شد و زمینه را برای فعال کردن گروه‌های تروریستی مانند داعش تسهیل کرد و بحران جدی برای منطقه و جهان رقم زد.

یک عمل ضد محیط زیستی می تواند تبعاتی اجتماعی، اقتصادی و سیاسی و امنیتی را به دنبال داشته باشد. اینها درس‌هایی است که ما باید از چنین رخدادهایی بگیریم.

واکسن، اینترنت اشیا و مدرنیته شدن تجهیزات پزشکی، داده کاوی و ساماندهی تجهیزات پزشکی وارداتی، هوشمندسازی زیرساختی در تجهیزات پزشکی، مرزبانی زیستی، حوزه‌های آسیب پذیر سلامت خصوصاً غذا و دارو، تست آلایندگی‌های میکروبی، افزایش تخصص نیروی انسانی و تقویت مراکز آزمایشگاهی کشور، دگرآمیزی ژن‌ها در محصولات غذایی، رعایت اصول پدافند غیر عامل در داروسازی، گردش دارویی، آمایش داروخانه‌ها در کلان شهرها، تهیه پروتکل ایمنی جهت داروخانه‌ها، نبود متولی امنیت و ایمنی غذایی در کشور، تهیه انبارهای فیزیکی جهت نگهداری داروهای مورد لزوم در زمان بحران، داروهای دیجیتال و ژن درمانی بحث و تبادل نظر گردد.

الفبای ایمنی در برابر تهدیدات زیستی

محمد علی زاده

یک تهدید بیولوژیکی معمولاً با انتشار عمدی یک عامل بیولوژیکی مانند یک باکتری، ویروس یا سم در یک عمل تروریستی همراه است. با این حال، چنین تهدیدی می‌تواند به راحتی از یک حادثه در یک آزمایشگاه تحقیقاتی بوجود آید. آماده شدن برای این نوع فاجعه، به عواملی مثل درک اولیه از خطرات ناشی از عوامل بیولوژیکی، داشتن یک کتاب کمک‌های اولیه خوب و کیف کمک‌های اولیه قابل دسترس و همچنین امکان دسترسی به درمان پزشکی فوری نیاز دارد. صرف نظر از اینکه این سلاح‌ها چگونه پراکنده شوند، اکثر عوامل بیولوژیکی ممکن است در معرض استنشاق قرار گیرند، از طریق برش در پوست وارد شوند و یا از طریق غذا موجب بیماری شوند. این شامل غذا خوردن و آب آشامیدن حیواناتی است که در معرض آلودگی قرار گرفته‌اند. عوامل بیولوژیکی همچنین می‌توانند برای محصولات کشاورزی و دام‌ها مضر باشند.

جنگ‌های بیولوژیکی

سیاه‌زخم و آبله دو بیماری هستند که بیشترین تلفات تلفات و اختلالات مدنی را دارند. هر دو آنها بسیار مرگبار هستند: میزان مرگ و میر ناشی از سیاه‌زخم در صورت عدم درمان قبل از شروع علائم جدی بیش از ۸۰٪ است. ۳۰٪ از بیماران غیرواکسینه شده مبتلا به ویروس آبله گاوی ممکن است از بین بروند. هر دو آنها برای انتقال در قوطی فلزی و اسپری پایدار هستند و امکان تولید آنها در مقیاس زیاد وجود دارد. میکروب‌های سیاه‌زخم می‌توانند چندین دهه تحت شرایط مناسب زنده بمانند. سازمان

بهداشت جهانی از این مسئله نگران است که این باکتری ممکن است برای استفاده شدن دوره‌های طولانی مدت، به صورت فریز شده نگهداری شوند. هر دوی اینها قبلاً در برنامه‌های دولتی برخی کشورها بکار گرفته شده‌اند. عراق سیاه زخم را برای استفاده در موشک‌های اسکاد تولید کرده و تحقیقاتی در مورد ویروس آبله شتری انجام داده که مشابه ویروس آبله است.

اگر در معرض عوامل بیولوژیکی هستید، چه کارهایی می‌توانید انجام دهید؟

اولین شواهد یک تهدید بیولوژیکی ممکن است هنگامی باشد که شما متوجه علائم بیماری ناشی از قرار گرفتن در معرض یک عامل بیولوژیکی شوید. به هر نشانه‌ای مشکوک باشید، اما اینطور تصور نکنید که هر بیماری ناشی از حمله بیولوژیکی است. سریع از محل دور شوید.

لباس و وسایل شخصی خود را بردارید و آنها را در داخل کیف قرار دهید. دستورالعمل‌های رسمی برای دفع مواد آلوده را دنبال کنید.

خود را با صابون و آب شستشو دهید و لباس‌های تمیز بپوشید.

با مقامات تماس بگیرید و به آنها اطلاع‌رسانی کنید.

به دنبال کمک‌های اولیه پزشکی باشید. ممکن است به شما توصیه شود که از دیگران دور بمانید یا حتی در قرنطینه بمانید. برنامه‌ریزی برای تخلیه محل و یا پناهگاه را داشته باشید.

به رادیو و تلویزیون برای دستورالعمل‌های رسمی توجه کنید.

علائم و نشانه‌های قرار گرفتن در معرض یک عامل بیولوژیکی

اگر یکی از اعضای خانواده هر کدام از علائم زیر را دارد، در صورت امکان او را از دیگران جدا نگهداری کنید، بهداشت خوب و پاکیزگی را رعایت کنید تا از گسترش میکروب‌ها جلوگیری کنند و به دنبال مشاوره پزشکی باشید.

درجه حرارت بیش از ۱۰۰ درجه-تهوع و استفراغ-درد معده-اسهال-چهره رنگ پریده-سردرد سرفه-گوش درد-تخلیه شدید بینی-گلو درد-بثورات یا عفونت پوست-چشم قرمز یا صورتی

از دست دادن اشتها-از دست دادن انرژی یا کاهش فعالیت

اگر از آلودگی غیرمعمول و مشکوک یک ماده ناشناخته در اطرافتان آگاه شدید، برای محافظت از خود تدبیری بیاندیشید. خود را برای محافظت از بینی، دهان، چشم و آسیب‌های پوستی آماده کنید. دهان و بینی خود را با لایه‌های پارچه‌ای که می‌تواند هوا را فیلتر کند، بپوشانید. به عنوان مثال، از دو تا سه لایه پارچه پنبه‌ای مانند تی‌شرت، دستمال یا حوله استفاده کنید. در غیر این صورت، چند لایه دستمال کاغذی یا حوله کاغذی ممکن است مفید باشد. بسیار مهم است که بیشتر هوایی که استنشاق می‌کنید، از طریق ماسک یا پارچه باشد و نه هوای آزاد اطرافتان. هر کار مناسبی را برای کودکان انجام دهید. اگر کسی بیمار شد، شما باید از مراقبت و پاکیزگی خوبی برخوردار باشید تا از گسترش میکروب‌ها جلوگیری شود.

با حضور جانشین سازمان پدافند غیرعامل کشور صورت گرفت

برگزاری رزمایش پدافند زیستی فجر ۹۶

«رزمایش پدافند زیستی فجر ۹۶» با رمز مقدس یا فاطمه الزهرا (س)، با حضور دکتر علی اصغر زارعی جانشین سازمان پدافند غیرعامل کشور، سردار ساسانی معاون امور زیربنایی سازمان پدافند غیرعامل، عابدزاده معاون وزیر راه و شهرسازی و رئیس سازمان هواپیمایی کشوری، سردار مهدی پور جانشین قرارگاه پدافند زیستی و مدیران اداره کل پدافند غیرعامل وزارت بهداشت و درمان و سایر دستگاه

های همکار در شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) برگزار شد. در

این رزمایش دکتر علی اصغر زارعی، جانشین سازمان پدافند غیرعامل کشور اظهار داشت: برگزاری این رزمایش‌ها نشان می‌دهد که آیین‌نامه مربوط به دستورالعمل مرزبانی زیستی کشور یکی از نیازهای جدی ما بوده است. وی افزود: ما امیدوار هستیم که در سایر زیرساخت‌های حساس و حیاتی کشور، این رزمایش‌ها و مانورها تکرار شود و این اطمینان خاطر فراهم شود که فرزندان این مرز و بوم در جای جای کشور این آمادگی را دارند که تهدیدات را شناسایی و با آنها مقابله کنند. دکتر زارعی، هدف از برگزاری این رزمایش‌ها راه شناخت ظرفیت‌ها و میزان آمادگی در برابر حوادث و تهدیدات دانست و افزود: از دستاوردهای این رزمایش‌ها و تمرینات، پی‌بردن به برخی نقاط ضعف و اصلاح در رزمایش‌های بعدی است. وی تأکید کرد: لازم است این رزمایش‌ها هر سال، یک یا دو نوبت تکرار شود تا بتوانیم میزان آمادگی‌های خودمان را در برابر تهدیدات به درستی بشناسیم.

توجه داشته باشید که وقت آن رسیده است تا مشخص شود که بیماری چیست، چگونه باید درمان شود و چه کسی در معرض خطر است. از حس مشترک استفاده کنید و بهداشت را به خوبی رعایت کنید.

دست‌های خود را با آب و صابون بشویید. غذا یا ظروف را به طور اشتراکی استفاده نکنید. هنگام سرفه کردن یا عطسه کردن دهان و بینی خود را ببندید. برای فرد بیمار از یک ماسک صورت استفاده کنید تا از گسترش میکروب‌ها جلوگیری شود. اطلاعات مربوط به سلامت را با دیگران به اشتراک بگذارید، به خصوص برای کسانی که ممکن است نیاز به کمک در درک وضعیت و اقدامات خاص داشته باشند.

■ اکثر عوامل بیولوژیکی ممکن است در معرض استنشاق قرار گیرند، از طریق برش در پوست وارد شوند و یا از طریق غذا موجب بیماری شوند

همکاری سازمان پدافند غیرعامل و پزشکی قانونی در مقابله با تهدیدات زیستی

زیستی شکل گرفته است.

وی با بیان اینکه سازمان پدافند غیرعامل یکی از مهمترین رسالت‌های تشخیص به‌وقوع عوامل آسیب‌سان بیوتروریستی و جلوگیری از بروز آسیب‌های ناشی از آن را دارد گفت: طبق این تفاهم‌نامه می‌توان از ظرفیت‌های تشخیصی پزشکی قانونی و توانمندی‌های سازمان پدافند غیرعامل، برای تشکیل شبکه منسجم و کاهش تهدیدات زیستی استفاده کرد.

در جلسه‌ای با حضور سردار دکتر غلامرضا جلالی رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور و فرمانده قرارگاه پدافند زیست و دکتر احمد شجاعی رئیس سازمان پزشکی قانون کشور تفاهم‌نامه همکاری بین این دو سازمان، به امضاء رسید.

رئیس سازمان پدافند غیرعامل در مراسم امضای تفاهم‌نامه گفت: کار سازمان پدافند غیرعامل تشخیص و شناسایی تهدیدات زیستی است. وی افزود: پزشکی قانونی آزمایشگاه‌های مجهز و مرجعی دارد، ضمن آنکه بانک هویت ژنتیک را تشکیل داده به همین دلیل می‌تواند با سازمان پدافند غیرعامل همکاری خوبی در حوزه تشخیص تهدیدات زیستی از مبدأ داشته باشد.

به گفته سردار جلالی اگر تهدیدی از سوی دشمن در حوزه‌ای زیستی شکل بگیرد باید به سهولت قابل تشخیص باشد و با ظرفیت‌های تشخیصی خوبی که وجود دارد می‌توانیم آزمایشگاه‌های تشخیصی را به شکل یک شبکه منسجم فعال کنیم به نحوی که فضای خالی در این زمینه وجود نداشته باشد.

رئیس سازمان پدافند غیرعامل اظهار داشت: مفاد این تفاهم‌نامه شامل همکاری‌های پزشکی قانونی برای تشخیص مبدا تهدیداتی با منشا

نوید پیروزی

در جنگ تمام عیار اقتصادی

از آنجایی که قدرت دفاعی ایران اسلامی بالاست گزینه تهدید نظامی به عقب رانده شده است اما حوزه تهدید جدید و جدی، اقتصاد است. در گذشته هم جنگ اقتصادی به شکل حمله نظامی به زیر ساخت های اقتصادی بود اما در مدل جدید با ابزار های اقتصادی به اقتصاد کشور حمله می کنند و اکنون تمرکز همه

مؤلفه های قدرت امریکا در حوزه جنگ اقتصادی است. امریکا حتی از طریق ساختار های بین المللی مانند WTO سعی می کند بر ما فشار بیاورد، ما برای مقابله با این تهدیدات باید در هر کدام از حوزه های سایبری، مردم محور، اقتصاد، طرح و برنامه ویژه داشته باشیم.

رهبر معظم انقلاب اسلامی تأکید کردند در مقدمه سیاست درگیر جنگ تمام عیار اقتصادی هستیم و از نظر علمی نیز آمریکایی ها مدل مدرن و پیشرفته جنگ اقتصادی علیه کشور را سازماندهی، طراحی، برنامه ریزی و دنبال کرده و از همه ابزار های ممکن در حوزه اقتصاد علیه ما استفاده می کنند. امروز جنگ اقتصادی، نظامی نیست که ابزار جنگ ابزار نظامی در حوزه اقتصاد استفاده شود بلکه تجمیع مؤلفه های قدرت ملی دشمن در حوزه اطلاعات، ارتباطات، دیپلماسی، اقتصاد، بانکی و افکار عمومی و رسانه است که آن را با عنوان قدرت

داخلی علیه سپاه و نهادهای انقلابی از طریق بانک‌ها دنبال شود. در این شرایط کشور و مسؤولان باید وحدت داشته باشند و طرح دفاع اقتصادی ارائه شود. نقش حاکمیتی این است که برنامه هماهنگ دفاع اقتصادی را تنظیم کند و بازی برخی از اقدامات شبه دیپلماتیک بین‌المللی را نخوریم. همچنین دعوت به قناعت در زندگی مردم و جلوگیری از مصرف‌گرایی باید در دستور کار باشد تا مردم در فشار قرار نگیرند. نابسامانی داخلی ممکن است برای کشور فشار به وجود آورد زمانی که با راهبرد جدید آمریکا مواجه هستیم اثر تحریم اقتصادی بر مردم مهم است بنابراین دولت و مردم باید یک صدا نگاه جامعی به این تحریم‌ها داشته باشند.

*چکیده‌ای از سخنان سردار دکتر جلالی در دیدار با مراجع عظام تقلید در سال ۹۶

هوشمند در حوزه جنگ اقتصادی علیه کشور سازماندهی و دنبال کردند. اکنون ما با تهدید جدی در قالب جنگ مدرن اقتصادی علیه کشور مواجه هستیم که باید این تهدید از نظر ماهیت و ابزار شناخته شود؛ در واقع جنگ اقتصادی مساوی با تحریم تلقی نشود بلکه استفاده از همه ظرفیت‌ها و مؤلفه‌ها است.

جنگ اقتصادی به معنای شبکه رصد و پایش اطلاعاتی اقتصادی علیه ما در کشور است. در داخل کشور نیز با استفاده از ظرفیت شبکه‌های اجتماعی مانند تلگرام بررسی اثر احتمالی تحریم‌ها بر مردم دنبال می‌شود. دشمنان در حال بررسی هستند که چه میزان فشار اقتصادی می‌تواند مردم را در برابر حکومت قرار دهد بنابراین باید در کشور نقشه اقتصادی داشته باشیم. برای مثال FATF نوعی تعهدات کنترل مالی و نظام بانکی را دنبال می‌کند و اکنون جریان سیاسی و اطلاعاتی بانکی علیه کشور را برای کنترل دنبال می‌کند تا تحریم

رئیس کمیسیون حمایت از تولید ملی
مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با «صیانت پایدار»:

بودجه سازمان پدافند غیرعامل باید تقویت شود

ضرورت تقویت بحث پدافند غیرعامل در حوزه اقتصاد

حمیدرضا فولادگر رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴، در گفت و گو با ماهنامه «صیانت پایدار» در خصوص اهمیت پدافند غیرعامل، اظهار داشت: پدافند غیرعامل موضوع مهمی در کشور است که باید پیوست همه قوانین، طرح‌ها و لوایح باشد.

نماینده مردم اصفهان در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه در گذشته، پدافند غیرعامل «دفاع غیرنظامی» نام داشت، بیان کرد: پدافند در همه کشورهاست، به خصوص در ایران که در معرض تهدیدهای تحریمی و امنیتی قرار دارد و باید در همه برنامه‌های

اجرائی و قوانین این موضوعات مورد ملاحظه قرار گیرد.

رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ با بیان اینکه برای مثال در شبکه‌های آبرسانی، فاضلاب و گازرسانی چه مقدار پدافند غیرعامل برای مقابله با حوادث طبیعی یا غیرطبیعی مورد توجه قرار گرفته است، افزود: در موضوع حمل و نقل، ترافیک و پروژه‌های بزرگ باید اصول پدافند غیرعامل مورد توجه قرار گیرد تا بدون استفاده از امکانات نظامی در برابر تهدیدها ایستادگی کرد.

فولادگر با بیان اینکه ابزارهای قانونی در زمینه اجرای پدافند غیرعامل باید مورد توجه قرار گیرد، متذکر شد: سازمان پدافند غیرعامل باید برای اجرای طرح‌های خود بودجه کافی در اختیار داشته باشد و دولت نیز باید ملزم شود تا پدافند غیرعامل را پیوست همه برنامه اجرایی خود قرار دهد.

عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه اطلاع‌دستگاه‌های اجرایی نسبت به پدافند غیرعامل خوب نبود ولی به تدریج بهتر شده است و توجیه شده‌اند، ادامه داد: سازمان پدافند غیرعامل نیز اکنون به خوبی عمل می‌کند و فعالیتی مناسبی دارد که حتی باید فعالیت خود را بیشتر کند.

نماینده مردم اصفهان در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه به بُعد کارایی اقتصادی پدافند غیرعامل کمتر توجه شده است، گفت: باید پدافند غیرعامل در عرصه اقتصاد نیز مورد توجه قرار گیرد.

فولادگر با بیان اینکه پدافند غیرعامل و اقتصاد مقاومتی با یکدیگر مرتبط هستند، متذکر شد: یکی از بهترین مصادیق کاربرد اقتصاد مقاومتی در حوزه پدافند غیرعامل است، بسیار تلاش می‌شود که هزینه‌ها کاهش یابد و با استفاده از روش‌های پدافند غیرعامل می‌توان خسارت‌های آتی کاهش یابد.

عضو کمیسیون صنایع و معادن با بیان اینکه واردات بی‌رویه‌ای که در کشور شاهد آن هستیم با پدافند غیرعامل و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مغایرت دارد، افزود: در پیشنهادات مربوط به بودجه مسائلی پیرامون پدافند غیرعامل وجود دارد و کمیسیون تلفیق نیز باید تلاش خود را انجام دهد که موضوع پدافند غیرعامل مورد توجه قرار گیرد.

**■ سازمان پدافند غیرعامل
باید برای اجرای طرح‌های
خود بودجه کافی در اختیار
داشته باشد و دولت نیز باید
ملزم شود تا پدافند غیرعامل
را پیوست همه برنامه اجرایی
خود قرار دهد**

مهمترین ریسک‌های پیش‌روی جهان در سال ۲۰۱۸

احمد نریمانی - کارشناس اقتصادی

■ تنها ۷ درصد از افراد بر این باورند که ریسک‌ها در سال ۲۰۱۸ کاهش یافته‌اند و این در حالی است که ۵۹ درصد از افرادی که از آنها نظرسنجی شده است، بر این باور بوده‌اند که خطرات برای سال جاری افزایش خواهد یافت

بنا به گزارش مجمع جهانی اقتصاد، فهرست ۱۰ ریسک بزرگی که میزان اثرگذاری آنها بیشتر است، به این شرح است:

تسلیمات کشتار جمعی- پدیده‌های جوی شدید- بلایای طبیعی- شکست در کاهش سازگاری با تغییرات جوی- بحران آب- حملات سایبری- بحران غذا- از بین رفتن تنوع زیستی و فروپاشی اکوسیستم- مهاجرت ناخواسته در ابعاد گسترده- شیوع بیماری‌های واگیردار

مجمع جهانی اقتصاد با اشاره به اینکه بشر توانسته است انطباق خود را در برابر برخی از ریسک‌ها افزایش دهد، اما هشدار داده که نوع بشر در برابر ریسک‌های پیچیده در سیستم‌های به هم مرتبط جهان ما همچون سازمان‌ها، اقتصادها، جوامع و محیط زیست، به شدت آسیب‌پذیر است.

جهان هر ساله در حوزه‌های متعددی تحت تاثیر بلایا و اتفاقات سیاسی و اجتماعی قرار می‌گیرد که عدم مدیریت آنها می‌تواند حتی زندگی بشری را به پایان رساند. رشد روزافزون دانش و فناوری، ازدیاد استفاده انسان از ظرفیت‌های کره زمین و برخی تغییرات اقلیمی از جمله موضوعاتی است که سبب شده تا جهان هر سال وضعیت نامناسب‌تری برای زندگی بشری باشد. از همین رو نهادهای بین‌المللی نیز با انتشار گزارش‌های سالانه به بررسی رشد تهدیدات علیه زندگی انسان بر روی کره زمین می‌پردازند و در حوزه‌های مختلف این تهدیدات را دسته‌بندی می‌کنند. یکی از معتبرترین گزارش‌ها در این زمینه مربوط به گزارش مجمع جهانی اقتصاد است. این نهاد بین‌المللی اخیراً در سیزدهمین نسخه از سری گزارش‌های «ریسک‌های جهان» خطراتی را که جهان در سال ۲۰۱۸ میلادی با آن روبه‌رو است را منتشر کرده. این سازمان به طور کلی این خطرات را در پنج حوزه اقتصادی، زیست‌محیطی، ژئوپلیتیک، اجتماعی و تکنولوژیک دسته‌بندی کرده است. قابل ذکر است که اساس تهیه این گزارش مصاحبه با کارشناسان این حوزه‌هاست و در واقع دسته‌بندی اخیر مهمترین تهدیداتی است که خبرگان هر حوزه در سطح جهان نسبت به آن ابراز نگرانی کرده‌اند. با وجود آنکه رشد اقتصادی جهان در حال افزایش است، اما با توجه به آنکه ۲۰۱۷ سال نااطمینانی‌های گسترده در جهان، بی‌ثباتی و آسیب‌پذیری بود، آخرین نتایج نظرسنجی سالانه مجمع موسوم به «ادراک ریسک جهانی» حکایت از آن دارد که اغلب افراد نسبت به سالی جاری بدبین هستند. بر اساس این نظرسنجی که برای سال ۲۰۱۸ انجام شده است، تنها ۷ درصد از افراد بر این باورند که ریسک‌ها کاهش یافته‌اند و این در حالی است که ۵۹ درصد از افرادی که از آنها نظرسنجی شده است، بر این باور بوده‌اند که ریسک‌ها برای سال ۲۰۱۸ افزایش یافته‌اند. امسال مجمع جهانی ریسک‌ها را در قالب ۴ گروه عمده بر شمرده است:

- ۱- نابرابری و بی‌عدالتی مستمر
- ۲- تنش‌های سیاسی داخلی و بین‌المللی
- ۳- خطرات زیست‌محیطی
- ۴- آسیب‌های سایبری.

بر این اساس، فهرست ۱۰ ریسک بزرگی که احتمال وقوع آنها در سال ۲۰۱۸ بیشتر است، به این شرح است:

پدیده‌های جوی شدید- بلایای طبیعی- حملات سایبری- سوءاستفاده یا دزدی از اطلاعات- شکست در کاهش سازگاری با تغییرات جوی- مهاجرت ناخواسته در ابعاد گسترده- بلایای زیست‌محیطی ساخته دست بشر- حملات تروریستی- تجارت غیرقانونی- حباب دارایی‌ها در یک اقتصاد بزرگ.

کم‌آبی در هند و انسان‌هایی که از چاه‌ها جارات دستی آب برداشت می‌کنند.

دکتر حمیدرضا حسینی دانا

اقتصاد دفاع و دفاع اقتصادی

اگرچه مفاهیمی نزدیک هستند و قربت‌هایی نیز دارند اما دو بحث جداگانه به حساب می‌آیند اقتصاد دفاع در واقع شاخه‌ای جدید از علم اقتصاد است که از منظر اقتصادی به موضوع دفاع می‌نگرد و

ابعاد اقتصادی جنگ، صلح، خلع سلاح یا مبارزه با تروریسم را تحلیل و ارزیابی می‌کند و مشخصاً موضوع آن پس از دوران جنگ سرد رونق گرفته است. هزینه‌های نظامی کشورها اعم از تولید سلاح و جنگ‌افزار تا تحقیق و توسعه در این زمینه ذیل اقتصاد دفاع تعریف می‌شود. اقتصاد دفاع نحوه تخصیص منابع و درآمدها به امور دفاعی است که هم ابعاد خرد و هم ابعاد کلان را شامل می‌شود. ابعاد کلان شامل بررسی تأثیر هزینه‌های دفاعی بر متغیرهای کلان اقتصادی مثل رشد اقتصادی، تولید و اشتغال می‌باشد و ابعاد خرد آن نیز شامل تحلیل صنایع دفاعی، برنامه‌های همکاری، تعرفه‌ها، قیمت‌گذاری و سودآوری قراردادهای دفاعی و نظامی می‌باشد. لازم به ذکر است که صرف بالا بودن رقم

■ کمر بند پدافند اقتصادی

کشور بیش از پیش باید بر مبنای اقتصاد مقاومتی محکم و محکم‌تر بسته شود و جهاد به حوزه کارآفرینی و اقتصاد کشیده شود

اقتصاد دفاع و هزینه‌های نظامی و دفاعی و امنیتی به معنای وجود تام و تمام امنیت در یک کشور نمی‌باشد چرا که به عنوان مثال ایالات متحده آمریکا بر مبنای شاخص قدرت جهانی آتش (PWR) در رتبه اول قرار دارد و هزینه نظامی آن بیش از ۶۰۰ میلیارد دلار است اما هیچگاه امن‌ترین کشور جهان نبوده است. اما دفاع اقتصادی به ظرفیت‌ها و وضعیت بالقوه و بالفعل اقتصادی یک کشور در ارتباط با موضوع دفاع و امنیت اشاره دارد و در واقع پاسخی به این سوال است که اوضاع اقتصادی کلان یک کشور و میزان عقب‌ماندگی یا توسعه یافتگی آن چگونه وضعیت قدرت ملی و بین‌المللی آن کشور را در ابعاد دفاعی و امنیتی تعیین می‌کند.

موقعیت هر کشور در نظام بین‌المللی و سلسله‌مراتب قدرت جهانی به میزان قدرت ملی آن در میان کشورها بستگی دارد و قدرت اقتصادی یکی از مهمترین مولفه‌های قدرت ملی به شمار می‌رود. عوامل و عناصر قدرت و وسیله‌ای هستند که یک بازیگر می‌تواند از طریق آن در بلندمدت، ظرفیت‌ها، برنامه‌ها و اقدامات خود را گسترش دهد. هر چه شاخص‌های رشد و توسعه اقتصادی کشور قوی‌تر باشد، پشتیبان محکم‌تری برای قدرت دولت فراهم خواهد بود. دو شاخص مهمی که در ارزیابی اقتصاد اهمیت بسیاری دارند، عبارتند از میزان رشد تولید ناخالص داخلی و به تبع آن، در آمد سرانه و سطح برابری. صاحب‌نظران تولید ناخالص داخلی را عامل مهمی در اندازه‌گیری قدرت و بهترین شاخص تک‌متغیره قدرت ملی می‌دانند. برای تحلیل دقیق مولفه قدرت و ارتباط آن با اقتصاد نیازمندیم که چشم‌انداز اقتصادی جهان را بشناسیم. بر مبنای گزارش صندوق بین‌المللی پول، رشد اقتصادی جهان بین سالهای ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۸ بین ۳٫۶ تا ۳٫۷ پیش‌بینی می‌شود. این رشد برای اقتصادهای پیشرفته در سال ۲۰۱۶، ۱٫۷ درصد بوده که در سال ۲۰۱۷ به ۲٫۲ درصد رسیده است و برای اقتصادهای نوظهور طی این یک سال از ۴٫۳ به ۴٫۶ درصد رسیده است. بالاترین نرخ رشد اقتصادی در این گزارش مربوط به دو کشور چین و هند بوده که به ترتیب ۶٫۸ و ۶٫۷ درصد بوده است. طبق گزارش مذکور میزان تورم در سال ۲۰۱۷ هم در اقتصادهای پیشرفته نسبت به سال ۲۰۱۶ افزایش داشته و هم در کشورهای رو به توسعه که تا حدودی منعکس‌کننده قیمت نفت است. در اقتصادهای پیشرفته پیش‌بینی می‌شود تورم ۰٫۸ درصدی به ۱٫۷ درصد در پایان ۲۰۱۷ برسد. این میزان تورم پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۱۸ به همین مقدار باقی بماند. همچنین نرخ بیکاری جهانی از سال ۲۰۰۹ به این سو همواره افزایشی بوده و در سال ۲۰۱۷، بیش از ۳ درصد است. در سال ۲۰۱۷ نرخ بیکاری برای اروپای پیشرفته ۷٫۶ برای آمریکا ۴٫۴ درصد برای آسیای پیشرفته (ژاپن، کره، هنگ کنگ، استرالیا، سنگاپور و ...) ۳٫۴ درصد. در ایران ۱۲٫۴ درصد و بالاترین رقم بیکاری هم به ونزوئلا تعلق دارد که میزان آن ۲۹ درصد در سال ۲۰۱۷ می‌باشد. همچنین قیمت نفت نسبت به میانگین ۴۳ دلار در سال ۲۰۱۶ به میانگین ۵۲٫۵۱ دلار به ازای هر بشکه در سال ۲۰۱۷ رسید که این موضوع باعث بالا رفتن شاخص قیمت کالاها شده است. این شاخص‌ها و ارقام و اطلاعات به ما این

«صیانت پایدار» گزارش می‌دهد

از اقتصاد دفاع تا دفاع اقتصادی

سليم در گفت و گوبا «صیانت پایدار» مطرح کرد

انتقاد از عدم اجرای دقیق اصول پدافند غیرعامل در برخی دستگاه های اقتصادی

باید رعایت شود؛ پدافند غیرعامل در گستره کشور تعریف می شود و به یک منطقه خاص مربوط نیست و نمی توان به صورت جزیره ای آن را اجرا کرد. سلیمی با اشاره به لزوم رعایت پدافند غیرعامل در حوزه اقتصاد، متذکر شد: با وجود این حجم از واردات قاچاق به کشور لطمه جدی به پدافند غیرعامل در اقتصاد کشور وارد می شود و اگر این الزامات مورد توجه قرار می گرفت، در بحث مبارزه با قاچاق کالا توفیق خوبی به دست می آمد و کار به اینجا نمی رسید. وی با اشاره به اینکه در حوزه واردات نیز اگر پدافند غیرعامل رعایت شود، واردات هدفمند می شود، افزود: با واردات مخالف نیستیم ولی واردات تکنولوژی باید در کشور انجام شود، اکنون به دلیل عدم رعایت جدی پدافند غیرعامل تا حد زیادی محصول نهایی به کشور وارد می شود و در کشور مصیبت های زیادی را به وجود می آورد. سلیمی ادامه داد: اقتصاد مقاومتی یعنی با وجود نگاه به بیرون، اقتصاد کشور درونزا خواهد بود و از ریخت و پاش های کاذبی جلوگیری می کند و به دلیل جدی گرفتن فناوری، تولید محور و کار آفرین است، با اجرای اقتصاد مقاومتی می توانیم در برابر ترندهای دشمن مقابله کنیم. وی با بیان اینکه در زمینه اقتصاد مقاومتی همایش ها و نمایش های زیادی اجرا می شود ولی اقدامات صرفا بر روی کاغذ است و اقدامات عملی و جدی به اندازه ای نیست که بتواند اقتصاد را درونزا کند و در کنار آن به بیرون نیز نگاهی داشته باشد، ادامه داد: قطعا رعایت پدافند غیرعامل در بخش اقتصاد می تواند کشور را به اقتصادی مقاوم و مستحکم برساند تا تنه به تنه اقتصادهای بزرگ دنیا بزند. نماینده مردم محلات و دلجان در مجلس شورای اسلامی گفت: سازمان پدافند غیرعامل سازمانی نوپا است و در طول مدتی که کار کرده توانسته فرهنگ سازی کند که باید به صورت گسترده تر عمل کند، اگر پدافند غیرعامل را جدی نگیریم کشور دچار آسیب می شود.

حجت الاسلام والمسلمین علیرضا سلیمی نماینده مردم محلات در مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با ماهنامه «صیانت پایدار» در خصوص اهمیت پدافند غیرعامل، اظهار داشت: واقعیت این است که پدافند غیرعامل سبب امنیت کشور در همه ابعاد می شود. عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه اگر بخواهیم کشوری آرام و بستر لازم را برای سرمایه گذاری ایجاد کنیم باید به پدافند غیرعامل توجه داشته باشیم، بیان کرد: از سوی دیگر با جدی گرفتن ملاحظات و اصول پدافند غیرعامل می توان از سرمایه موجود کشور استفاده لازم را برد. وی با اشاره به اینکه پدافند غیرعامل قطعا امنیت کشور را از جهات مختلفی می تواند تامین کند، افزود: در راستای رعایت اصول پدافند غیرعامل تلاش هایی انجام شده است ولی این مقدار از تلاش ها کافی نیستند و برای رسیدن به نقطه مطلوب باید سعی بیشتری شود. سلیمی با بیان اینکه مجلس شورای اسلامی قوانینی را در خصوص پدافند غیرعامل تصویب کرده است، متذکر شد: در بحث اجرا، هنوز اصول پدافند غیرعامل به صورت جدی از سوی دستگاه های رعایت نشده است و باید تلاش بیشتری کرد. نماینده مردم محلات و دلجان در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه دستگاه ها از موضوع پدافند غیرعامل اطلاع دارند ولی به طور کامل آشنا نیستند، ادامه داد: به بیان دیگر دستگاه های اجرایی تسلط کافی بر جزئیات پدافند غیرعامل ندارند تا اجازه ندهند فضای کشور نسبت به این ملاحظات ضروری بی توجه باشد. سلیمی اظهار داشت: مجلس شورای اسلامی در خصوص پدافند غیرعامل جدی وارد شده و قانون گذاری کرده است و اگر همین قوانین مصوب موجود اجرا شوند، کفایت می کند. عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی با اشاره به اینکه در همه حوزه ها مورد توجه قرار دادن پدافند غیرعامل ضرورت دارد، گفت: در مسائل اقتصادی و زیرساختی این موضوع

نکته را گوشزد می کند که در نظام اقتصاد جهانی در کجای کار قرار داریم و برای کاهش آسیب پذیری اقتصادی و سیاسی چه مسیری را باید بپیماییم و کدام شاخص ها و مولفه ها را تقویت کنیم. یکی از مولفه های مهم اقتصادی رقابت پذیری آن است. رقابت پذیری به میزانی از رقابت اطلاق می شود که یک کشور می تواند در زمینه های مختلف از جمله ایجاد شغل، خلق در آمد، امکانات و تسهیلات فرهنگی و تفریحی، حکمروایی، در چه انسجام اجتماعی و محیط زیست شهری با دیگر کشورها داشته باشد. در واقع رقابت پذیری به توانایی یک کشور برای خلق ثروت و رفاه بیشتر و سریعتر برای مردمانش نسبت به سایر کشورها اطلاق می شود. طبق گزارش مجمع جهانی اقتصاد (WEF) در سال ۲۰۱۷ کشورهای سوئیس و سنگاپور در رده های اول و دوم رقابت پذیری اقتصادی جهان هستند. در این رتبه بندی ایران در رتبه ۷۶ جهان قرار دارد. این در حالیست که اقتصاد ایران به لحاظ بزرگی اقتصاد و حجم GDP با اقتصاد نزدیک به ۵۰۰ میلیارد دلاری در رتبه ۲۷ جهان قرار دارد و اگر تولید ناخالص داخلی را بر مبنای برابری قدرت خرید (PPP) محاسبه کنیم ایران با اقتصاد حدود یک و نیم تریلیون دلاری در رتبه هیجدهم جهان قرار دارد اگر چه به لحاظ در آمد سرانه در رتبه ۹۱ جهان قرار دارد و وضعیت مناسبی در این شاخص ندارد اما به هر صورت بنابر این وضعیت رقابت پذیری برای این اقتصاد چندان جالب نیست.

از طرفی دیگر شواهد بسیاری بیانگر رابطه مثبت بین رقابت و کارایی و بین رقابت و نرخ رشد بهره وری بوده اند. بهره وری اقتصادی که در مرحله بالاتری از رقابت پذیری قرار دارد به معنای استفاده موثر و کارآمد از منابع در فرایند تولید است که در کشورهای توسعه یافته پس از بحران انرژی دهه ۷۰ میلادی و رکود این کشورها بیشتر مورد توجه قرار گرفت. در کشور ما نیز در کلیه اسناد فرادست بر آن تاکید شده است به طوریکه در بند ۳ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی محور قرار گرفتن رشد بهره وری در اقتصاد مورد تاکید قرار گرفته است و در برنامه پنج ساله ششم توسعه نیز نرخ رشد سالانه ۲،۸ درصدی کل عوامل تولید پیش بینی شده است. در طول این برنامه قرار است که کشور با نرخ رشد اقتصادی سالانه ۸ درصد حرکت کند و متوسط رشد سالانه سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی ۲۱،۵ درصد باشد.

موضوع مهم دیگر اقتصاد دفاعی قابلیت جایگزینی و وجود آلت راتیوهای متعدد و متنوع در اقتصاد است چرا که اتکاء به اقتصاد تک محصول هر چند که این بخش قوی و پربازده باشد اما آسیب پذیری اقتصادی را بالا می برد که این موضوع نیز در اسناد کلان کشور از جمله سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی و سند چشم انداز ۲۰ ساله کشور بارها و به کرات مورد تاکید قرار گرفته است. این تاکیدات که چه در قالب برنامه ها و چشم اندازهای بلندمدت و چه در قالب شعارهای سال توسط مقام معظم رهبری ابلاغ و اعلام می شوند همگی حاکی از این نکته است که کمر بند پدافند اقتصادی کشور بیش از پیش باید بر مبنای اقتصاد مقاومتی محکم و محکمتر بسته شود و جهاد به حوزه کار آفرینی و اقتصاد کشیده شود.

حمایت از کالای ایرانی

حضرت آیت الله خامنه ای در اولین سخنرانی خود در سال جدید (۱۴۰۰) الزامات و چگونگی تحقق «حمایت از کالای ایرانی» پرداختند. پیام KHAMENEI.IR این موارد را در اطلاع نگاشت پیش رو مرور میکنیم

وظیفه مسئولین و تولیدکنندگان

- ✓ ارزان تمام کردن و رقابت پذیر کردن با جنس خارجی
- ✓ انطباق تولید با نیازهای روز
- ✓ ارتقای کیفیت تولید داخلی
- ✓ افزایش تولید داخلی
- ✓ رعایت نظارت و بازرسی
- ✓ بازاریابی و فروش در کشور و خارج

چگونگی حمایت از کالای ایرانی

وظیفه

وظیفه دولت

مدیریت جدی واردات
مبارزه جدی با قاچاق

الزامات حمایت از کالای ایرانی

به تبیین
یگاه اطلاع رسانی
د.

وظیفه مردم

- ✓ تلاش و تعصب در خرید کالای ایرانی
- ✓ فروش کالای ایرانی توسط فروشندگان

رفتارهای
لید
بیرون
صادرات

وظیفه فعالان اقتصادی

سرمایه گذاری
در تولید

مفهوم مردم

مصرف نکردن
جنس قاچاق

حامد رشیدی

ارزهای دیجیتال یا به عبارت دقیق تر ارزهای رمزنگاری شده (cryptocurrency) قریب به یک دهه است که در فضای سایبری مطرح شده اند. کارشناسان ریشه اصلی این ارزها را در بازی های دیجیتال ارزیابی می کنند. بازی هایی که در آنها کاربران برای برخی نقل و انتقالات مالی نیازمند به یک پول دیجیتالی بودند. اما در چند سال اخیر و با رونمایی از بیت کوین به عنوان یک ارز رمزنگاری شده با گستره بالا، نگاه ها به تبعات اقتصادی این پول مجازی تغییر کرده است. اساسا ارزهای دیجیتالی کاملا مجازی هستند و تحت نظارت هیچ دولت یا حاکمیتی قرار ندارند. این پول ها در رایانه کاربران ذخیره می شوند و به صورت آنلاین قابلیت نقل و انتقال دارند. مهمترین ویژگی و جذابیت پول های دیجیتال غیرقابل رصد بودن آن از سوی دولت ها است. مساله ای که در وهله اول مورد توجه گروه های تروریستی و مجرمانه قرار گرفته است. از سوی دیگر برخی کسب و کارها نیز از اینکه بتوانند دارایی های خود را به دور از مالیات های سنگین دولتی نگاه دارند، خوشحال هستند و

همین مساله باعث شده تا بیت کوین و دیگر ارز های دیجیتالی همچون اتریوم تبدیل به یک مساله جهانی شوند. در اجلاس های اخیر اقتصادی نیز اغلب سیاست گذاران در حال فکر چاره ای برای روبه رو شدن با ارزهای دیجیتال هستند.

به عنوان مثال «آگوستین کارستنس»، رییس بانک تسویه حساب های بین المللی که از وی به عنوان پدر بانک های مرکزی جهان نام برده می شود در خصوص ارزهای دیجیتال گفته است: «بیت کوین، ترکیبی از حباب، طرح پانزی و یک فاجعه است. وی از نهادهای مالی جهانی درخواست کرد تا بیت کوین و دیگر ارزهای دیجیتال را تحت فشار قرار داده و مانع از تهدیدات این ارزها برای ثبات مالی جهان شوند.»

اما درحالی که هنوز در خصوص ماهیت ارزهای رمزنگاری و تبعات اقتصادی آن برای بانک های مرکزی و توان دولت ها در مدیریت اقتصادی جوامع شک و شبهه است، تلگرام به عنوان پرقدرت ترین شبکه اجتماعی تلاش دارد تا یک ارز رمزنگاری شده اختصاصی و البته پرقدرت را رونمایی کند! موضوعی که به شدت می تواند فضای اقتصادی کشورهایی را که تلگرام در آنها شیوع بالایی دارد تحت تاثیر قرار دهد! ایران نیز به دلیل کاربران میلیونی خود یکی از گزینه های اصلی برای اجرای پایلوت طرح پاول دورف موسس تلگرام محسوب می شود!

تلگرام قصد دارد ارز رمزنگاری شده خود را بر پایه فناوری بلاک چین و ارز دیجیتالی داخلی ارائه کند. شبکه آزاد تلگرام با عنوان TON مزیت های گسترده تری نسبت به بیت کوین و اتریوم خواهد داشت. قرار است رونمایی این شبکه با سرمایه اولیه عظیمی آغاز شود که از طریق عرضه سکه نخست یا ICO جمع آوری می گردد. آن طور که کارشناسان پیش بینی می کنند ارز دیجیتالی تلگرام می تبدیل به یکی از پرقدرت ترین ارزهای رمزنگاری شده باشد. به خصوص آنکه تلگرام در گام نخست تلاش خواهد کرد تا مبادلات مالی را در داخل خود شبکه تلگرام سامان دهد. برای مثال اگر قرار باشد تبلیغی در یک کانال تلگرامی صورت گیرد مابه ازای آن باید از طریق ارز خود تلگرام پرداخت شود.

نقد و نظر درباره ارزهای دیجیتال

فتنه گرام

■ متاسفانه در مدت اخیر برخی مسئولان با بی‌توجهی نسبت به تبعات شیوع ارزهای دیجیتال به نوعی در حال تشویق مردم برای استفاده از این پول نامرئی هستند در صورتی که همچون دیگر دستاوردهای فناوری، درکنار بهره‌مندی از جوانب مثبت باید مراقب ابعاد تهدیدزای این فناوری نیز بود

در این میان اما کارشناسان معتقدند ارزهای دیجیتال می‌توانند تهدیدات متعددی را برای فضای اقتصاد ملی پدید آورند و همین عامل نیز باعث شده تا همه روسای بانک‌های مرکزی در سراسر جهان نسبت به ارز دیجیتال موضع منفی داشته باشند.

به خصوص در اقتصاد ایران که به دلیل تحریم‌ها ارزش پول ملی تضعیف شده است تبدیل گسترده ریال کاربران تلگرام به دلار و سپس خروج آن از اختیار بانک مرکزی بیش از پیش می‌تواند باعث کاهش ارزش پول ملی شود.

سردار دکتر جلالی در این خصوص معتقد است: «اگر مردم ایران سهام ارز دیجیتالی تلگرام را بخرند باعث خروج ارز بسیاری از کشور خواهد شد. برنامه آتی تلگرام ایجاد یک شبکه جدی اقتصاد دیجیتال، تعریف بانک و نظام بانکداری و تعریف نظام دریافت و پرداخت است که این طبیعتاً درآمدهای بسیار بالایی برای تلگرام خواهد داشت که چارچوب تلگرام را از شبکه اجتماعی و پیام‌رسان صرفاً تبادل‌خبر، به ساختار اقتصادی سلطه‌گر عوض می‌کند. وقتی که مشاغل اقتصاد دیجیتال مبتنی بر شبکه و دیتای اجتماعی تولید شود، به خاطر اینکه وابسته به دولت نیست، قشر اقتصادی را از حکومت و دولت جدا می‌کند. تعریف پول دیجیتال در تلگرام، باعث ایجاد یک نظام بانکی جدا از بانک مرکزی خواهد شد؛ وقتی پیام‌رسانی همه این امکانات را داشته باشد در واقع در داخل کشور دولتی ایجاد و مردم را اداره می‌کند. براساس مطالبی که توسط خود تلگرام منتشر شده، خطرات و آسیب‌های تلگرام در حوزه اقتصاد برای کشور افزایش خواهد یافت. هیچ کشوری، چه آمریکایی و اروپایی اجازه تسلط این چنینی به پیام‌رسان‌های خارجی نداده است. تمامی کشورها برای کنترل نظام پولی، بانکی و ارزی، بانک مرکزی دارند که نظام ارزش پول و برابری با پول خارجی را کنترل می‌کند. وقتی این شبکه خارج از کنترل بانک مرکزی ایجاد شود می‌تواند تهدیدات جدی برای ثروت ملی و پول مردم به نحو خودش داشته باشد. وقتی پول ملی کاهش پیدا کند یعنی ثروت مردم که طبق ارزش پولی کشور سنجیده می‌شود، از دست می‌رود. بنابراین وظیفه بانک مرکزی هر کشوری حفظ منافع مردم آن کشور در برابر تهاجم سایر پول‌هاست.

پول اینترنتی می‌تواند کنترل بانک مرکزی نسبت به پول خودش را از بین ببرد.»

آنچه که مشخص است ارز دیجیتالی یک پول خارج از چارچوب کلی اقتصاد ملی است و به دلیل غیرقابل رصد بودن می‌تواند همچون پدیده اقتصاد غیررسمی تأثیر منفی بر کشور بگذارد. متاسفانه در چند هفته اخیر برخی مسئولان با بی‌توجهی نسبت به تبعات شیوع ارزهای دیجیتال به نوعی در حال تشویق مردم برای استفاده از این پول نامرئی هستند در صورتی که همچون دیگر دستاوردهای فناوری، درکنار بهره‌مندی از جوانب مثبت باید مراقب ابعاد تهدیدزای این فناوری نیز بود. لذا ضرورت دارد تا محافل علمی و تخصصی هرچه سریع‌تر نسبت به بررسی ابعاد پیدا و پنهان این پول نامرئی اقدام کنند.

برگزاری نخستین همایش ملی پدافند غیرعامل در نظام بانکی و مالی

ترسیم افق بانکداری ایمن

نخستین همایش ملی پدافند غیرعامل در نظام بانکی و مالی با حضور رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور، مدیران عامل بانکها، وزارت اقتصاد، سازمان برنامه و بودجه و اساتید دانشگاهی متخصص در حوزه بانکداری و اعضای کمیته پدافند غیرعامل بانک مرکزی و شبکه بانکی کشور با هدف ارتقاء آگاهی مدیران و کارکنان بانکها و موسسات مالی با تهدیدات این حوزه، برگزار شد. مرتضی ترک

تبریزی دبیر علمی نخستین همایش ملی پدافند غیرعامل در نظام بانکی و مالی در این باره گفت: بانکها به عنوان ابزارهای مدیریت پولی در کشور از نقاط آسیب پذیر محسوب می شوند و هرگونه اختلال در نظام گردش پولی کشور می تواند باعث سلب آرامش و امنیت عمومی شود. وی افزود: ورود بانکهای خصوصی به عرصه بانکداری کشور و ارائه خدمات نوین بانکی موجب رضایت مشتریان بانکها شده است. بانکهای دولتی نیز به منظور عقب نماندن از حرکت سریع سیستم بانکی مجبور به ایجاد تغییر و تحول در ارائه خدمات و ساختارهای خود شده اند اما ایجاد سریع خدمات و ارائه آن به مشتری بدون ایجاد زیرساخت های مناسب موجب ایجاد منافذی در سیستم های بانکی می شود که بی توجهی به آن می تواند زبان های جبران ناپذیری را به پیکره نظام پولی کشور وارد کند. دبیر علمی همایش گفت: متأسفانه با وجود اهمیت بسیار زیاد پدافند غیرعامل در نظام بانکی، هنوز بسیاری از مدیران و کارشناسان این حوزه، با فرهنگ پدافند غیرعامل آشنا نیستند لذا بررسی مهمترین چالش های نظام بانکی در خصوص مسائل پدافند غیرعامل با رویکرد همه جانبه بویژه آسیب پذیری سیستم های فناوری اطلاعات ضروری به نظر می رسد. وی محورهای همایش را سطح بندی و طبقه بندی دارایی های فضای سایبری در بانکها، پدافند غیرعامل در هوشمندسازی ساختمانهای بانک، صیانت از دارایی، نگهداری ثروت و حفظ اعتماد مشتریان، صیانت و حفاظت از منابع و تاسیسات بانکی، تهدیدشناسی در بانک، اقدامات خرابکارانه در سیستم اطلاعاتی شبکه بانکی و مالی، راهبردهای مصون سازی زیرساخت های شبکه بانکی، مدیریت مخاطرات در حملات سایبری به بانکها، تاب آوری و پایداری زیرساخت های شبکه بانکی در قابل تهدیدات و حملات سایبری، فناوری های جدید تولید تهدیدات سایبری، الزامات فنی بومی سازی تجهیزات بانکداری الکترونیک، فرصت ها و تهدیدات بانکداری الکترونیک عنوان کرد.

تکیه بر ستونی که امن نیست...

من با سرمایه‌گذاری‌های خارجی‌ها در کشور موافقم، غربی یا اروپایی مشکلی نیست؛ منتها تکیه‌ی اقتصاد کشور نباید به ستونی باشد که ممکن است با نعره‌ی مثلاً یک ترامپی بلرزد. آن ستون مورد اعتماد مربوط به درون کشور باشد.

۱۶/۷/۱۳۹۸
رئیس‌جمهور
@HAMENEI.IR

شهرهایی که پایدارند...

رسالت و مأموریت پدافند غیرعامل مقاومت سازی و تاب آور کردن زیرساخت های شهرها و ابنیه و حفاظت و صیانت از مردم در برابر حوادث و تهدیدات احتمالی است و به نوعی حفاظت و صیانت از مردم و مقاومت سازی زیرساخت ها از برنامه های محوری این سازمان است. با توجه به اینکه ما با اثر و پیامد مولفه تهدیدات نسبت به ساختمان ها مواجه هستیم، موضوع آسیب پذیری از مشکلات درون این سیستم است که نگاه ما به تهدیدات و تولید پیامدها در قالب تخریب یا سایر آسیب هایی است که برای مردم ایجاد می کند. اسناد بالادستی و سیاست های کلی نظام در حوزه پدافند غیرعامل و هم احکام دائمی برنامه ششم توسعه اعمال ملاحظات در حوزه ساخت و ساز را ضروری می داند.

علی رغم اینکه در مقررات بین المللی وقوع جنگ در شهرها ممنوع شده اما در ۲۰ سال گذشته شاهد بودیم که جنگ ها خواسته یا ناخواسته به شهرها کشیده شده است، در دفاع مقدس مجموعه ای از شهرها تحت تأثیر قرار گرفتند. برخی شهرها تحت تأثیر مستقیم اشغال زمینی مانند خرمشهر، نفت شهر و قصر شیرین و برخی شهرها تحت تأثیر آتش توپخانه دشمن قرار گرفته و زیرساخت های آن از بین رفته و مردم آواره شدند و برخی شهرها که از مراکز شهری به لحاظ فاصله دورتر بودند تحت تأثیرات دیگری قرار گرفتند.

وقتی حمله آمریکا به عراق را می بینیم، علی رغم اینکه آنها تلاش می کردند که وارد شهرها نشوند (جنگ های شهری از پیچیده ترین جنگ ها هستند) اما خواسته یا ناخواسته وارد شهرهای العماره، بغداد، فلوجه و... شدند، نتیجه آن تخریب شهرها و زیرساخت ها و تلفات فراتر از یک میلیون غیرنظامی بود، همچنین در حمله داعش به سوریه و عراق شاهد تخریب زیرساخت ها و آواره شدن مردم بودیم.

وابستگی های متقابل زیرساختی به هم می تواند ما را به سمت فلج سازی کارکردی در حوزه شهری پیش ببرد. مانند برخی از حوادثی که شاهد آن بودیم. عنصر بعدی قابلیت اعتماد و قابلیت جایگزینی و ارتقاء اعتماد نقش ملی است که باید آن را ارتقا دهیم و توجه کنیم قابلیت اعتماد و میزان اعتماد به زیرساخت ها و قدرت پاسخ به حادثه یک اصل اساسی در پدافند غیرعامل است. سپس مساله بازگشت به وضع اولیه مهم است، مانند حادثه زلزله در شهر سرپل ذهاب که باید به چرخه زندگی عادی برگردیم و چرخه زندگی را اصلاح کنیم.

نکته دیگر رویکرد هوشمندسازی است که فناوری های مختلف، همگرا و ترکیب می شود. فناوری اینترنت اشیا (IoT) که در تمام اشیاء داخلی خانه و ارکان خانه و تاسیسات آن کار می کند و موضوع ساختمان هوشمند را تعریف می کند و می توان با تکثیر آن به نوعی شهر هوشمند را تنظیم کرد.

در شهر هوشمند زیرساخت های شهری مانند برق، آب، سیستم تصویری و ارتباطات را تنظیم می کند و یک رویکرد فناورانه است که باید از فرصت های آن حداکثر استفاده را کرد ولی در عین حال باید با تهدیدات آنها و آسیب پذیری های این حوزه هم مقابله کرد.

قابلیت هایی که در حوزه هوشمندی به دست می آید برای شهرها انکارناپذیر است. ما قابلیت هایی

ما صرفاً دفاعی باشد مورد تهاجم واقع نمی‌شویم. به همین جهت مقاوم‌سازی زیرساخت‌ها و ناب‌آوری شهرها برای حفاظت از مردم، رویکردی است که حتماً باید به آن پراخته شود. ما مکلف هستیم که تهدیدات را در یک نگاه منطقی برآورد کنیم و با توجه به موقعیت جغرافیایی و منطقه استراتژی حوادث قبل و بعد را در نظر بگیریم و در صدی از احتمال را که چه مقدار ممکن است دچار تهدیدات شویم را در نظر بگیریم.

در بازسازی بافت‌های فرسوده و احیا آن یک فرصت جدی و یک نگاه جدی به گذشته و فرصت دوباره مهندسی شهرها وجود دارد. بعد از انقلاب خواسته یا ناخواسته بدون داشتن برنامه مهندسی افزایش جمعیت مراکز شهری را داشتیم و فضاها و محله‌ها بدون داشتن برنامه مهندسی اضافه شدند و هم فضای حاشیه و پرخطر برای ما بوجود آوردند. ما باید بتوانیم از فرصت بازسازی شهر و محله حداکثر استفاده را داشته باشیم و در حوزه بازسازی به نوعی وارد شویم که به سمت بروزرسانی شهرها حرکت کنیم و در یک کلام شهرها را در برابر تهدیدات ناب‌آور کنیم. شهر و محله باید در برابر تهدیدات مقاومت داشته باشند و با یک حادثه کوچک زندگی مردم را با اختلال مواجه نکنند، به‌طور مثال در قطع برق، مرکز آب‌افراز از دست می‌رود و شهر ۱۰۵ میلیونی چند روز با بی‌آبی مواجه می‌شود که این موضوع ناب‌آوری نیست. در حقیقت وابستگی متقابل میان زیرساخت‌ها موجب خسارت آبشاری می‌شود که باید به آن پرداخته شود، وقتی شهرها ناخواسته گسترش می‌یابند سیستم‌های درون شهر به‌هم پیوسته می‌شوند و موضوع وابستگی شهرها موجب انتقال یک حادثه از یک سیستم به سیستم دیگر می‌شود.

✳ چکیده ای از سخنرانی سردار دکتر غلامرضا جلالی در اولین کنفرانس و نمایشگاه صنعت ساخت

چون برنامه‌ریزی در نظام سایبری را باید ببینیم که قابلیت دسترسی و کنترل از راه دور از اجزای آن است. مانند اینکه ساختمانی از راه دور کنترل شود و یا در آن باز و بسته و به اجزای درون ساختمان فرمان داده شود. مثلاً به گاز و یخچال فرمان دهیم، فرمان‌پذیری و کنترل قابلیت برنامه‌ریزی از راه دور است هر جایی که کامپیوتر و رایانه به وجود آید قابلیت برنامه‌ریزی جزء آن است و قابلیت تعامل با سایر اجزا را می‌دهد و تمام اجزای درون خانه و ساختمان و شهر با یکدیگر ارتباط پیدا می‌کند. به تعبیری می‌توان گفت ساختمان‌ها اشیا و شهر ما سایبری می‌شود.

در شهر هوشمند تمام قابلیت‌های سایبری به ساختمان اضافه می‌شود و در کنار آن تمام تهدیدات سایبری! در فضای سایبری می‌گویند اگر هر نوع دسترسی از راه دور برای کنترل یک سیستم به وجود بیاید و اگر شما می‌توانید به آن دسترسی پیدا کنید بنابراین دیگران هم می‌توانند به این امر دسترسی پیدا کنند، یعنی قابلیت‌های هوشمندی به شهر توانمندی مضاعف می‌دهد و در عین حال تهدیدات سایبری به پلت‌فرم سایبری شهرها می‌تواند علل افزایش تهدیدات سایبری به شهرها شود. اگر قابلیت کنترل و فرمان دادن به اجزای یک خانه می‌تواند در اختیار شما باشد پس می‌تواند در اختیار دیگران هم قرار بگیرد یعنی کسی که از راه دور می‌تواند گاز خانه شما را روشن کند و یا درها را باز و بسته کرده و یا تاسیساتی را خاموش یا پنجره‌ها را ببندد و یا هر اقدامی که در سیستم هوشمند پیش‌بینی شده را انجام دهد، لذا وقتی می‌خواهیم از مزایای فناوری استفاده کنیم باید نگاهمان به مضرات، تهدیدات و آسیب‌های آن هم باشد.

ما به عنوان کسانی که می‌خواهیم سیاست‌گذاری برای صیانت از مردم در حوزه‌های شهری داشته باشیم باید این نگاه را پیگیری کنیم که اگر در نگاه ما یک نگاه صلح‌آمیز و استراتژی

دکتر زارع در اولین نشست مدیران و دبیران پدافند غیرعامل شهرداری ها و کشور مطرح کرد

تقویت تاب آوری شهری بر اساس اصول پدافند غیرعامل

قبل بدون توجه به الزامات پدافندی ساخته شده‌اند و تصحیح آنها نیازمند صرف هزینه زیاد و در برخی موارد غیرقابل اجرا می‌باشد تاکید کرد: الزامات پدافند غیرعامل در مرحله طراحی و شروع پروژه‌ها باید مدنظر قرار گیرد. در این صورت علاوه بر کاهش هزینه‌ها، رعایت این الزامات باعث کاهش سرعت انجام پروژه‌ها نخواهد شد. مهندس موفق رئیس پدافند غیرعامل سازمان شهرداری‌ها از دیگر سخنرانان این نشست بود که در سخنان خود ضمن تاکید مجدد در رعایت الزامات پدافند غیرعامل در طرح‌ها و پروژه‌ها به تشریح قوانین و نحوه تعامل و ارتباط مسئولین پدافند غیرعامل شهرداری‌ها با مجموعه شهرداری و سازمان شهرداری‌ها پرداخت. در پایان مهندس کریمی و کارشناسان معاونت امور شهری و تهران سازمان پدافند غیرعامل به تشریح شرح وظایف مسئولین پدافند غیرعامل شهرداری‌ها و نحوه انجام پروژه‌ها و انعقاد قراردادهای مربوط به حوزه پدافند غیرعامل پرداخته و به سوالات شرکت کنندگان در این زمینه پاسخ گفتند.

جانشین سازمان پدافند غیرعامل کشور گفت: اگر الزامات پدافند غیرعامل در مرحله طراحی و شروع پروژه‌ها مدنظر قرار گیرد علاوه بر کاهش هزینه‌ها، رعایت این الزامات باعث کاهش سرعت انجام پروژه‌ها نخواهد شد.

نشست دبیران پدافند غیرعامل شهرداری‌های کشور با حضور دکتر زارعی جانشین سازمان پدافند غیرعامل کشور به همت معاونت امور شهری سازمان پدافند غیرعامل در سالن شهید آبهنسان سازمان پدافند غیرعامل کشور برگزار شد. مهندس کریمی، معاون امور شهری ضمن خوش آمدگویی به حضار هدف از این همایش را آشنایی نزدیکتر با همکاران سازمان پدافند غیرعامل در شهرداری‌ها و تبیین اهداف و برنامه‌ها و جایگاه پدافند غیرعامل در شهرداری‌ها بیان کرد. اولین سخنران این همایش دکتر علی اصغر زارعی، جانشین سازمان پدافند غیرعامل در سخنان خود به نقش سازمان پدافند غیرعامل و مسئولیت این سازمان در توجه به رعایت الزامات پدافند غیرعامل در زیرساخت‌های شهری پرداخت. وی با اشاره به رعایت مباحث دفاع غیرنظامی در بسیاری از کشورها اظهار داشت: برخی از کشورها که حتی سابقه تهاجم و حمله نظامی به آنها وجود ندارد اصول و الزامات پدافندی را در زیرساخت‌ها و تأسیسات کشورشان بکار گرفته‌اند. بنابراین لازم است توجه جدی‌تری به این موضوع در سازمان‌ها و نهادها و از جمله شهرداری صورت گیرد. دکتر زارعی با بیان اینکه بخش زیادی از مشکلات پدافند غیرعامل مربوط به زیرساخت‌ها و تأسیساتی است که از

با تاکید بر پدافند غیرعامل

چگونه یک شهر ایمن می‌شود؟!

مهنار رضایی

دفاع در هر کشوری از مهمترین ضروریات است. دفاع چه به صورت عامل باشد چه غیرعامل باید در هر جامعه‌ای مورد توجه قرار گیرد. در دفاع عامل استفاده از سلاح و تجهیزات جنگی مدنظر است اما دفاع غیرعامل مجموعه اقداماتی است که برای ممانعت از آسیب‌پذیری و تخریب ساختمان‌ها، تأسیسات شهری و حتی نیروهای انسانی و... در مقابل عملیات نظامی دشمن و دیگر اعمال مترقبه صورت می‌گیرد. پدافند غیرعامل توجه به شهرها و چگونگی کاربری اراضی حائز اهمیت است و می‌تواند نقشی مهم در کاهش آسیب‌ها داشته باشد. اینکه کاربری‌های ناسازگار ایجاد نشود بسیار مهم است تا بتوان در حوادث بحرانی امکان امداد رسانی داشت و اختلال در این زمینه

ایجاد نشود. همچنین ضروری است که کاربری‌ها در شهر با توزیع مناسب در نقاط مختلف همراه باشد تا به هنگام مدیریت بحران امداد رسانی بهتری صورت گیرد. معابر که فضاهای شهری را به هم متصل می‌کند و در واقع از عناصر شکل‌دهنده شهری است نیز در پدافند غیرعامل مورد توجه است. معابر از جمله کاربری‌هایی است که بر دیگر فضاهای شهری اثر گذار بوده. از این‌رو یکی از زیرساخت‌های طرح‌های تفصیلی، رده‌بندی شبکه معابر شهری است. میزان دسترسی به فضاهای مختلف شهری نیز بسیار مهم است. چه به صورت مکانی و چه به صورت زمانی؛ چرا که همین عامل می‌تواند بر میزان مصرف سوخت، هزینه سفر و... اثر گذار باشد. هر قدر فاصله زمانی و مکانی بیشتر باشد دسترسی‌ها نامناسب‌تر و هر قدر کوتاه‌تر باشد دسترسی‌ها مناسب‌تر است که این مهم بایستی به عنوان اصلی مهم در شهرسازی مورد توجه قرار گیرد. قابل ذکر است که در زمان بروز حمله دشمن اولین رفتار از سوی مردم و جمعیت غیرنظامی فرار و ترک شهر است. بر این اساس باید گفت در کلانشهرها افزایش ترافیک در این زمان بسیار محتمل است و بی‌شک جمعیت زیادی در میان انبوهی از ترافیک محبوس خواهند ماند. بنابراین برای جلوگیری از این وضعیت آنچه می‌تواند راهگشا باشد ایجاد محوره‌های کمربندی در اکناف شهرهاست که می‌تواند در کاهش ترافیک اثر گذار باشد که البته ایمنی در این محوره‌ها بسیار مهم است چرا که این جاده‌ها در مواقع خطر از جمله خطوط مواصلاتی دشمن است. همچنین لازم است که دفاع غیرعامل در برابر تهدیدات دشمنان همراه با ایجاد امنیت و آسایش مردم باشد و کمترین زحمت را برای مردم داشته باشد که این مهم با توجه به تأمین امنیت در تأسیسات و طراحی شهرها از همان ابتدا ممکن است. در پایان باید گفت اساسا پدافند غیرعامل در حیات بشری قدمتی دیرینه دارد. بعد از پایان جنگ‌های جهانی اهمیت این موضوع بیشتر شده و کشورها سعی داشته‌اند تا با برنامه‌ریزی دفاعی در برابر دشمنان ایستادگی کنند. از این‌رو ایجاد تأسیسات و مراکز مهم در زیرزمین مد نظر قرار گرفت. توجه به بهره‌گیری از برنامه‌ریزان و کارشناسان آگاه نسبت به اصول پدافند غیرعامل برای ایجاد شهری امن و سالم نیز از دیگر موارد مهمی است که در نظام شهری باید مد نظر باشد.

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس در گفت و گو با «صیانت پایدار»:

پدافند غیرعامل یک سازمان موفق است

■ سازمان پدافند غیرعامل
الحمدلله قدرتمند و محکم به
میدان آمده و پدافند غیرعامل را
موضوعیت بخشیده است

غیرعامل در کشور صورت گرفته است. وی افزود: وقتی پدافند غیرعامل در کلیه پروژه‌های عمرانی رعایت شود، یعنی اقتصاد مقاومتی رعایت شده و از بروز خسارت و از بین رفتن منابع جلوگیری شده است. عضو هیات رئیسه کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه یکی از موضوعات حساس پدافند غیرعامل بحث واردات کشور است زیرا بسیاری از عناصر مخرب در واردات اعمال می شوند، گفت: در گذشته قطعه‌هایی را به صنعت انرژی هسته‌ای وارد کردیم که در آن قطعه‌ها جاسازی‌هایی انجام شده بود تا در کشور تخریب ایجاد کند و اگر در این حوزه نظارت وجود نداشته باشد مشکلات فراوانی ایجاد می‌شود.

دکتر سیدحسین نقوی حسینی نماینده مردم ورامین در مجلس شورای اسلامی در گفت و گو با ماهنامه «صیانت پایدار» در خصوص اهمیت پدافند غیرعامل، اظهار داشت: پدافند غیرعامل یکی از موضوعات بسیار مهم امنیتی، عمرانی و ساختاری است که در همه جای دنیا رعایت می‌شود و من از تربیون مجلس نیز به این موضوع اشاره کرده‌ام که در خیابان ولیعصر (عج) تهران بین میرداماد تا نیایش ۳ مرکز درمانی خاتم الانبیاء، هلال احمر و شهید رجایی که مراکز بهداشتی و درمانی بزرگی هستند در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند که اگر خدایی ناکرده اتفاق طبیعی یا حمله نظامی انجام شود، ۳ بیمارستان در کنار همدیگر فرو می‌ریزند و پدافند غیرعامل می‌گوید این کار عقلانی نیست!

وی افزود: بیمارستان مختصاتی دارد و فاصله‌ای باید بین آنها وجود داشته باشد و راه دسترسی مناسبی را داشته باشند.

سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه ساختمانی که برای دستگاهی ساخته می‌شود یا پروژه‌ای عمرانی که اجرا می‌شود، باید همه مسائل پدافند غیرعامل آن رعایت شود در غیر این صورت خسارت‌های غیرقابل جبرانی را به دنبال خواهد داشت.

نقوی حسینی با بیان اینکه شاید هنوز این موضوع جا نیفتاده است که هر پروژه عمرانی باید پیوست پدافند غیرعامل داشته باشد و مشخص باشد که استانداردهای پدافند غیرعامل در آن رعایت شده است یا خیر؟ متذکر شد: به این جهت اگر پیوست پدافند غیرعامل وجود داشته باشد، نتیجه مطلوب خواهد بود، در غیر این صورت خسارت‌های جبران‌ناپذیری به کشور وارد می‌شود. نماینده مردم ورامین در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه اخیراً مجلس مصوبه‌ای داشت که براساس آن، رئیس سازمان پدافند غیرعامل عضو شوراهای اصلی کشور می‌شود و قانون پدافند غیرعامل نیز در گذشته تصویب شده است، ادامه داد: می‌توان گفت به لحاظ قانونی مشکلی نداریم و باید موضوع پدافند غیرعامل برای دستگاه‌های اجرایی جا بیفتد.

نقوی حسینی در خصوص عملکرد سازمان پدافند غیرعامل کشور، اظهار داشت: سازمان پدافند غیرعامل الحمدلله قدرتمند و محکم به میدان آمده و پدافند غیرعامل را موضوعیت بخشیده است، زیرا در گذشته این موضوع در کشور موضوعیت نداشت و تلاش خوبی برای بهبود وضعیت پدافند

سامان ولی نوری

دکتری برنامه ریزی شهری

زلزله پدیده‌ای طبیعی است و محصول تنش‌های درونی زمین است که در اثر آزادسازی انرژی در امتداد گسلها به وجود می‌آید. درواقع پوسته خارجی زمین یا سنگ کره که به طور متوسط ۱۰۰ کیلومتر ضخامت دارد از تعدادی صفحه مجزا از هم (آمریکای شمالی، آمریکای جنوبی، اقیانوسیه، اوراسیا، آفریقا، استرالیا و قطب جنوب) تشکیل شده است که مدام در حال حرکت و تغییر شکل هستند. حرکت این صفحات نیز ناشی از توزیع نامساوی دما در لایه درونی زمین یا گوشته است به گونه‌ای که مواد داغ و سیال گوشته به سمت بالا حرکت می‌کنند و مواد سردتر و چگالتر پوسته زمین به درون گوشته فرو می‌روند. این حرکات در مرز این صفحات خاستگاه زمین‌لرزه‌ها و آتش‌فشان‌ها و تغییر شکل توده‌های زمین است. در این پدیده مرگبار و مخرب میلیون‌ها واکنش شیمیایی و فیزیکی توأمان اتفاق می‌افتد. در مقیاس ریشتر به ازای افزایش یک ریشتر قدرت زلزله ۳۲ برابر افزایش می‌یابد. قدرت انفجاری یک زلزله ۹ ریشتری برابر با انفجار ۱۵۰ میلیون تن تی‌ان‌تی است. به عبارت روشن‌تر زلزله ۶٫۸ ریشتری آسام هند که در سال ۱۹۵۰ رخ داد به اندازه ۲۵۰۰ برابر بمب اتمی هیروشیما انرژی داشته است.

مناطق فراوانی از جهان در خطر زلزله قرار دارند و سالانه به طور متوسط بیش از ۳۵ هزار نفر در اثر زلزله جان خود را از دست می‌دهند. بنا بر گزارش‌ها در سال ۲۰۱۷ نزدیک به ۳۷ درصد جمعیت جهان از ۱۴۵ کشور و ۳۱ درصد از مساحت ساخته شده جهان در مناطق بالقوه خطرناک به لحاظ لرزه‌خیزی زندگی می‌کنند که بالاترین مقدار آن مربوط به آسیاست. ایران نیز بنا به موقعیت و مقر جغرافیایی بر روی زون لرزه‌خیز آلپ-همیالیا که به آلیپاید معروف است قرار دارد که از شرق آسیا شروع شده و پس از عبور از اندونزی، برمه، شمال هند، پاکستان، افغانستان، ایران، ترکیه دریای مدیترانه و جنوب غرب اروپا ادامه دارد و همچنین تعدد گسلهای بزرگ و کوچک، جزو نقاط پر خطر جهان به لحاظ زمین لرزه محسوب می‌شود.

به بیان دقیق‌تر ایران ششمین کشور لرزه‌خیز جهان است که ۹۰ درصد مساحت آن بر روی کمربند لرزه‌قرار دارد و با بیش از ۱۲۰ هزار تلفات انسانی در زمره پرتلفات‌ترین کشورها در زمینه زلزله است. به طور متوسط هر سال یک زلزله ۶ ریشتری و هر ۱۰ سال یک زلزله به بزرگی ۷ ریشتر در کشور رخ می‌دهد و بر پایه آمارهای رسمی در ۲۵ سال گذشته ۶ درصد تلفات جانی کشور ناشی از زلزله بوده است. لازم به ذکر است که ارتباط بین گسل و زلزله دو طرفه است وجود گسل‌های زیاد در یک منطقه عامل زلزله است و

«صیانت پایدار» گزارش می‌دهد

مختصات یک شهر تاب‌آور

زلزله نیز باعث به وجود آمدن گسل‌ها و شکستگی‌های بیشتر می‌شود.

بسیاری از شهرهای پرجمعیت ما در معرض خطر زلزله قرار دارند چرا که بسیار نزدیک به گسل‌های فعال قرار دارند. بیش از ۱۶ درصد شهرهای کشور بر روی گسل و یا دامنه آن قرار دارند و اگر ۳۰ کیلومتر اطراف گسل‌ها را مناطق پرخطر قلمداد کنیم تقریباً ۶۸ درصد شهرهای ایران در این محدوده جا می‌گیرند. این وضعیت در کلانشهرها و به خصوص کلانشهر تهران به عنوان پایتخت سیاسی اقتصادی و اجتماعی و مرکز هدایت‌کننده و گرانگاه کشور به همین گونه است. بنا بر مطالعات ریزپهنه‌بندی زمین‌لرزه در تهران که توسط جایکا انجام گرفته است پهنه تهران بزرگ در کوهپایه کوه‌های البرز و استقرار بر روی لایه‌های آبرفتی، دارای توان لرزه‌ای بالا و با گسل‌های فعال و متعدد است که از جمله آنها گسل مشاء با طول حدود ۲۰۰ کیلومتر، گسل شمال تهران با طول حدود ۹۰ کیلومتر و گسل ری با طول تقریبی ۲۰ کیلومتر است. برپایه داده‌های زلزله‌های تاریخی، تهران متحمل چندین زلزله شدید با دوره‌های بازگشت ۱۵۰ سال شده است. زلزله شناسان احتمال وقوع زلزله‌ای شدید را در آینده نزدیک در تهران می‌دهند زیرا این شهر از سال ۱۲۰۹ خورشیدی تاکنون زلزله مصیبت‌باری را تجربه نکرده است. پیش‌بینی کارشناسان حاکی از آن است که در صورت بروز زلزله ۷ ریشتری در تهران بیش از ۱۲۰ میلیارد دلار خسارت ببار خواهد آمد و ۵۶ درصد مراکز آموزشی، ۵۲ درصد بیمارستان‌ها، ۵۰ درصد ایستگاه‌های آتش‌نشانی و ۴۰ درصد ساختمان‌های دولتی ویران خواهد شد. نکته نگران‌کننده دیگر در مورد تهران این است که حتی خروجی‌های شهر تهران که مسیر امداد رسانی یا تخلیه جمعیتی این شهر هستند نیز جزء آسیب‌پذیرترین نقاط و بر روی گسل واقع شده‌اند. تجربه زمین‌لرزه سال ۹۶ در ملارد که تهران را نیز لرزاند نشان داد که این شهر آمادگی رویارویی با چنین بحرانی را ندارد چرا که نه در حوزه نرم‌افزاری و موضوع آموزش و نه در حوزه سخت‌افزاری و زیرساخت‌ها اقدام مهمی انجام نگرفته و شاهد بودیم که این کلانشهر ۸ میلیون نفری در مدت زمانی کوتاه به یک پارکینگ مخوف تبدیل شد.

شهرها هم اکنون محل اسکان ۵۴ درصد جمعیت جهان هستند و تبدیل آنها به مکان‌هایی برای زندگی بهتر هدف و دغدغه بزرگ هزاره سوم است تا جایی که قرن ۲۱ را قرن شهرها نامیده‌اند. هم‌اکنون سالانه ۷۷ میلیون نفر به جمعیت شهری جهان افزوده می‌شود که این افزایش جمعیت شهری عمدتاً در مناطق آسیایی و آفریقایی که جزو مناطق مخاطره‌آمیز در برابر زلزله هستند اتفاق می‌افتد. به عبارتی از ۲٫۵ میلیارد نفری که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۵۰ به جمعیت جهان افزوده شود، ۹۰ درصد آنها در آسیا و آفریقا، زندگی خواهند کرد. این مناطق علاوه بر اینکه محل وقوع زلزله

■ بررسی میزان آسیب‌ها و صدمات ناشی از زمین‌لرزه در شهرها حکایت از آن دارند که آسیب‌های وارده بر آنها به طور مستقیم و غیرمستقیم به وضعیت نامطلوب برنامه‌ریزی و طراحی شهری آنها مربوط می‌شود

... می‌باشد. مقاومت‌سازی اماکن حساس و حیاتی از جمله مراکز کنترل سیاسی و اداری و مقرهای فرماندهی، بیمارستان‌ها و ساختمان‌های اورژانس بسیار مهم است. تاسیسات زیربنایی شهر از جمله شبکه‌های گاز آب و برق از جمله مراکز مهمی هستند که بی توجهی به آنها می‌تواند در هنگام زلزله عمق فاجعه را چند برابر کند. این موضوع در حادثه آتش‌سوزی در اثر نشت گاز در زلزله کوبه و ۱۹۹۵ سانفرانسیسکو مشهود بوده است. مدارس که محل تجمع دانش‌آموزان است باید

هستند محل تجمع فقرا و اقشار آسیب‌پذیر نیز هستند. سهم عمده‌ای از یک میلیارد سکنه زاغه‌ها حلبی‌آبادها و مسکن غیررسمی و نامقاوم مربوط به مناطق آسیایی و آفریقایی است. تجربه نشان داده است که اگرچه مخاطرات و مخصوصاً زلزله در هر دو گروه کشورها و شهرهای توسعه‌یافته و روبه‌توسعه رخ می‌دهد اما در اکثر مواقع زلزله شهرها و بخصوص مناطق فقیرنشین شهری را برای گرفتن قربانی انتخاب می‌کنند. به‌عبارتی بین خسارات انسانی زلزله و سطح توسعه شهرها ارتباط معناداری وجود دارد. به‌عنوان نمونه زلزله ۸ ریشتری سال ۲۰۰۳ در هوکایدو ژاپن که به اندازه ۵۱۲ بمب اتمی قدرت داشت تنها یک نفر تلفات داشت اما زلزله ۶٫۶ ریشتری بم یک سوم مردم این شهر را به کام مرگ فرستاد و ۸۰ درصد شهر را تخریب کرد. به طور کلی میزان مرگ و میر ناشی از بلایای طبیعی در کشورهای در حال توسعه ۳ تا ۴ برابر و تعداد مصدومین آن ۴۰ برابر بیشتر از کشورهای توسعه‌یافته بوده است این موضوع نگرانی‌های بسیاری را در مجامع جهانی به دنبال داشته است. برای رفع این نگرانی‌ها در سال ۲۰۰۵ کشورهای عضو سازمان ملل چارچوب اجرایی هیوگو را برای کاهش مخاطرات طبیعی امضاء کردند. این چارچوب زیر نظر دفتر سازمان ملل متحد برای کاهش خطر بلایا (UNISDR) به صورت جامع نقش دولت‌ها و سازمان‌های ملی و بین‌المللی، اجتماعات داوطلب، بخش خصوصی، دانشگاه‌ها و مراکز آکادمیک را در تلاش برای تاب‌آور ساختن شهرها در فاصله سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ را به وضوح مشخص می‌کند. در ادامه برای جایگزینی این سند بعد از ۲۰۱۵ نیز چارچوب اجرایی سندای به‌عنوان یک راهبرد بین‌المللی برای کاهش خطر بلایا تا ۲۰۳۰ تدوین شد و به تصویب رسید. این دستور کارها اهمیت موضوع تاب‌آوری شهری را نمایان می‌سازد. تاب‌آوری شهری موضوعی بسیار مهم است که در آن پای‌زندگی و مرگ شهر و شهروندان در میان است و در نقطه مقابل آسیب‌پذیری قرار دارد. تاب‌آوری پاسخی است که شهر به بلایا می‌دهد و امروزه تمام شهرهای دنیا طرح و برنامه‌های خود را بر این اساس جلو می‌برند و در تلاش برای ساخت شهرهای منعطف و تاب‌آور هستند. شهری که ممکن است در اثر بحران و مخاطره خم شده و دچار

جایگاه مهمی در پدافند غیرعامل شهری داشته باشند. همین اهمیت در مورد شبکه معابر شهری نیز وجود دارد. نگاه به تجارب زلزله‌های گذشته نشان می‌دهد که چگونه انسداد شبکه معابر کار امداد رسانی را مختل کرده و ابعاد فاجعه را عمیق‌تر می‌کند. در بحث شبکه ارتباطی شهر نمی‌توان سازه‌هایی مانند پلها و تونلها را نادیده گرفت. آنها در واقع مهمترین کنترل‌کننده‌ها و اتصال‌دهنده‌های شبکه هستند و باید به‌قدری استحکام داشته باشند که خود در اثر تخریب به معضلی بزرگ تبدیل نشوند.

با این تفاسیر در خاتمه می‌توان گفت پدافند غیرعامل در فضاهای شهری باید برنامه‌ریزی برای فازهای قبل از بحران حین بحران و پس از بحران باشد. پیش‌بینی و پیشگیری، آمادگی، مقابله و بازسازی و بازتوانبخشی به شهر از جمله اصولی است که در قالب پدافند غیرعامل شهری می‌بایست مد نظر قرار گیرد. اگر مدیران سیاست‌گذاران و مردم به خوبی به ابعاد پدافند غیرعامل آگاه باشند و ضمن آگاهی به وظایف خود مسئولیت‌پذیر نیز باشند زلزله از یک رخداد طبیعی به یک فاجعه تبدیل نخواهد شد.

اعوجاج شود اما شکسته و فرو ریخته نخواهد شد. موضوع پدافند غیرعامل در شهرها نیز در همین راستا قرار می‌گیرد. همانطور که می‌دانیم پدافند غیرعامل، به دفاعی گفته می‌شود که متکی بر تسلیحات نظامی نبوده و با اجرای آن می‌توان از وارد شدن خسارات مالی و جانی جلوگیری نمود. به عبارت بهتر، هر اقدام غیرمسلحانه‌ای که موجب کاهش آسیب‌پذیری نیروی انسانی، ساختمان‌ها، تأسیسات، تجهیزات، اسناد و شریان‌های کشور و همچنین تسهیل مدیریت بحران در مقابل عملیات دشمن یا بلایای طبیعی مانند زلزله گردد را پدافند غیرعامل می‌نامند. کاربست پدافند غیرعامل برای مقابله با مخاطراتی مانند زلزله در محیط‌های شهری امری چند وجهی و سیستماتیک است. به‌عبارتی این موضع از زمان و مکان شکل‌گیری یک شهر شروع شده تا چگونگی تخصیص کاربری‌ها و ساختمان‌ها، طراحی، معماری، شهرسازی، زیرساخت‌ها و ... را در بر می‌گیرد. در واقع شهر یک سیستم است که کل عناصر آن تحت تاثیر زلزله قرار می‌گیرد. شهر در اثر زلزله خسارات کالبدی اجتماعی اقتصادی و سیاسی متحمل می‌شود. بنابراین اقدامات پدافند غیرعامل در شهر نیز باید با شناخت این ابعاد باشد. بررسی میزان آسیب‌ها و صدمات ناشی از زمین‌لرزه در شهرها حکایت از آن دارند که آسیب‌های وارده بر آنها به طور مستقیم و غیرمستقیم به وضعیت نامطلوب برنامه‌ریزی و طراحی شهری آنها مربوط می‌شود. توزیع نامناسب عناصر کالبدی و کاربری‌های شهری، شبکه ارتباطی ناکارآمد، بافت شهری فشرده، تراکم‌های شهری بالا، وضعیت نامناسب استقرار تاسیسات زیربنایی شهری، کمبود فضاهای باز شهری نقش مهمی در افزایش میزان آسیب‌های وارده به شهرها در برابر زلزله دارند. باید اضافه کرد که زلزله فقط فرو ریختن ساختمان‌ها و از بین رفتن زیرساخت‌ها نیست بلکه می‌تواند حیات اجتماعی، فرهنگی اقتصادی و سیاسی یک شهر و حتی یک کشور را به مخاطره بیندازد. واکنش هر شهری به زلزله متأثر از سیستم سیاسی اجتماعی اقتصادی و فرهنگی آن شهر دارد و سرعت بازگشت به شرایط پیشازلزله در واقع سطح توسعه آن شهر را نشان می‌دهد. بنابراین پدافند غیر عامل شهری باید با علم به این موارد باشد. از جمله گام‌های مهم با رویکرد پدافند غیرعامل در این زمینه شناسایی و پهنه‌بندی عناصر شهری و تقسیم‌بندی آنها به مراکز حیاتی، حساس مهم و

اولین بار توماس هابز در کتاب «De Cive» تأمین امنیت شهروندان را اصلی‌ترین قانون و مهم‌ترین وظیفه حاکمان در برابر مردم معرفی نموده و نپرداختن به آن را اقدام علیه صلح و اقدام علیه قوانین طبیعت ذکر می‌نماید. امنیت مترادف با در امان بودن است. به عبارتی دیگر موقعی می‌گوییم امنیت عینیت یافته که افراد جامعه، برخوردار از ایمنی آرامش، آسودگی و خاطر جمعی باشند و از عوامل و موجبات ترس و وحشت نیز اثری نباشد. شهرها امروزه با خطرات طبیعی و انسانی زیادی مواجه هستند. از حملات تروریستی گرفته تا تصادفات جاده‌ای و ترافیکی و مخاطرات طبیعی مانند تغییر اقلیم و طوفان و زلزله و سونامی همگی تهدیداتی جدی برای شهر هستند. شهرها با توجه به حجم بالای سرمایه‌گذاری و استقرار بسیاری از تأسیسات و ابزارهای اقتصادی و از همه مهم‌تر تراکم زیاد جمعیت در صورت وقوع بحران‌های طبیعی و یا انسانی (جنگ) دچار خسارت‌های سنگین جانی و مالی خواهند شد. یکی از مهمترین عناصر شهری و مهمترین کاربری شهری مسکن می‌باشد که ضمن آنکه مهمترین دارایی خانوار است نقش بسیار مهمی در کاهش یا افزایش تلفات، بلایا و حوادث دارد. در هر شهر بیش از ۵۰ درصد مساحت آن به مسکن و ساختمان‌های مسکونی اختصاص می‌یابد و فضاهای مسکونی از نظر وسعت و اهمیت، بیشتر از دیگر کاربری‌ها مانند کاربری‌های تجاری، فضای سبز و فضای ارتباطی در حیات شهری ایفا نقش می‌کنند. امروزه، امنیت جانی و مالی انسان‌ها در مسکنی که در حال زندگی هستند، اصلی‌ترین راهبرد در تصمیم‌گیری‌های کلان کشورها برای برنامه‌ریزی مسکن است. همانطور که اشاره شد کاربری مسکونی بیشترین فراوانی را در بین کاربری‌های شهر دارد و در مواقع بحران بیشترین تلفات مربوط به جمعیت غیرنظامی است چنان که در تاریخ جنگ‌ها و مخاطرات طبیعی مشهود است. مصداق عینی این گفته جنگ جهانی اول و دوم است که حدود ۵۱ میلیون غیرنظامی جان باختند و در هشت سال دفاع مقدس در کشور ما نیز، مناطق مسکونی ۱۶ شهر مورد تهاجم قرار گرفت. همچنین بنا به گزارش سازمان ملل، در طی جنگ تحمیلی در اثر بمباران کور دشمن ۶۹۱ هزار خانه به کلی تخریب و به ۶۳ هزار خانه خسارت عمده وارد شد. از جمله عوامل عمده افزایش تلفات در هنگام وقوع بحران‌ها در شهرها و مناطق مسکونی آسیب‌پذیری بالای ساختمان‌ها به موجب برنامه‌ریزی ناصحیح در حوزه مسکن، ساختار و آرایش فضایی نامناسب مسکن و کاربری‌ها، مشکلات سازهای، استحکام ضعیف شبکه‌های ارتباطی غیراستاندارد و بافت نامنظم است. ساخت‌وساز مسکن با رویکرد پدافند غیرعامل موضوعی است که امروزه در بیشتر کشورها دنبال می‌شود و از این راه به دنبال به حداقل رساندن خسارات و تلفات هستند. موضوعاتی همچون ساخت‌وساز غیرعامل، طراحی غیرعامل، معماری غیرعامل، شهرسازی غیرعامل ذیل موضع مسکن مطرح شده‌اند. معماری دفاعی ساختمان به منظور کسب آمادگی هر چه بیشتر در برابر حملات نظامی و سایر بلایای طبیعی مطرح می‌شود. ملاحظات پدافند غیرعامل در بخش مسکن در سه بخش معماری، مقاومت سازه و تأسیسات ساختمانی متبلور می‌شود. در بخش معماری، توجه به اصولی مانند مکان‌گزینی و جانمایی بهینه ساختمان، پراکندگی مناسب بنا، رعایت اصول اختفاء

سازه‌هایی که بر پی «پدافند غیرعامل» بنا می‌شوند

استقرار و فریب، درجه مرمت‌پذیری بالای ساختمان، معماری داخلی ساختمان و... حائز اهمیت است. در بخش سازه، انجام طراحی ساختمان جهت مقاومت در برابر بارهای انفجاری مدنظر است. این کار به عهده مهندسین سازه است. جهت دستیابی به سیستم مناسب سازه‌ای و انتخاب بخش مناسبی از بنا برای فضای امن، طرح معماری باید هماهنگ با مبحث سازه باشد. در بخش تأسیسات، جلوگیری از بروز آسیب‌های ناشی از پیامدهای انفجار، نظیر نشت گاز، آب گرفتگی، خطرات برق، آتش‌سوزی، تعبیه سیستم اعلام خطر و... است. قابلیت بهره‌برداری محدود یا تغییرپذیری سیستم‌های تأسیسات ساختمان هماهنگ با عملکرد مورد نظر توسط مهندسین تأسیسات مدنظر قرار گیرد. امروزه پدافند غیرعامل از کم‌هزینه‌ترین، موثرترین و پایدارترین اقدامات پیشگیرانه در برابر تهدیدات است و رعایت اصول آن باعث بهبود عملکرد سیستم‌ها و کاهش آسیب‌پذیری در مواقع بحرانی می‌شود. طراحی مناسب محوطه‌ها بر اساس تراکم ساختمان‌ها و تعداد ساکنان، ایجاد فواصل ایمنی و فضاهای حائل بین ساختمان‌ها برای ساخت جان‌پناه‌ها، پناهگاه‌ها، چیدمان مبلمان شهری مناسب و مستحکم و... جهت در امان ماندن از اثرات موج انفجار و ریزش آوار از اساسی‌ترین پیش‌بینی‌ها در برنامه‌ریزی مسکن بر اساس اصول حاکم بر پدافند غیرعامل شهری است. بدین لحاظ، بایستی استراتژی کشور در عرصه‌های گوناگون سیاسی، اقتصادی، نظامی و فرهنگی و برنامه‌ریزی‌ها به گونه‌ای باشد، که بتواند در مقابل بحران‌ها قابل کنترل باشد. بدین‌سان، دفاع برای هر کشوری بسیار جدی و مهم است. وقوع حوادث اجتناب‌ناپذیر است و کشور ایران طبق مطالعات جزو ۶۱ کشور اول حادثه خیز جهان است از این‌رو جایگاه مدیریت بحران و کاربرد پدافند غیرعامل که هدف آنها کاهش آسیب‌پذیری، افزایش توان مقابله و تداوم فعالیت‌ها در بحران است، جهت کاهش آسیب‌پذیری مهم است تا امنیت سکونتگاه‌ها و شهروندان را در مواقع بحران تأمین کرد. لزوم دفاع غیرعامل در شهرها این الزام را در مدیریت شهری پدید می‌آورد که شهرداری‌ها با اجرای ضوابط و مقررات، کنترل و هدایت برنامه‌ریزی‌ها و نگاه جامع دفاعی به شهرها در برابر تهدیدات در پی کاهش آسیب‌پذیری و خسارت جانی و مالی در شهرها باشند. یکی از مصادیق مهم پدافند غیرعامل در حوزه مسکن و ساختمان هوشمندسازی و استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی در این زمینه است. یک ساختمان هوشمند شامل نصب و به کارگیری سیستم‌های تکنولوژیکی پیشرفته و یکپارچه مربوط به ساخت‌وساز است. این سیستم شامل اتوماسیون ساختمان، امنیت زندگی، ارتباطات از راه دور و سیستم‌های مدیریت تأسیسات است. به نظر می‌رسد نسل بعدی ساختمان‌های شهری باید به سیستم مدیریت هوشمند ساختمان مجهز باشند که شامل سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای مانیتورینگ و کنترل یکپارچه قسمت‌های مهم ساختمان است. وظیفه این مجموعه تولید داده، تجزیه و تحلیل آنها، پایش داده‌ها و کنترل آنها به صورت مستمر و هدفمند است به نحوی که عملکرد اجزاء ساختمان متعادل با یکدیگر و در شرایط بهینه باشد. بدین ترتیب رعایت اصول پدافند غیرعامل در برنامه‌ریزی شهری و در ذیل آن برنامه‌ریزی مسکن به کاهش آسیب‌پذیری کالبدی مناطق مسکونی و مدیریت بهینه بحران‌ها در زمان وقوع کمک شایانی می‌کند. برنامه‌ریزی کالبدی ناظر بر کالبد بخشیدن به تصمیمات برنامه‌ریزی فضایی از طریق تعیین کاربری زمین و تدوین مقررات ساخت‌وساز با توجه به ملاحظات محیطی است. در واقع در رویکرد برنامه‌ریزی کالبدی موضوع کاهش خطر و ایجاد امنیت و ایمنی در برابر سوانح بخش مهمی از دامنه موضوع طراحی کالبد مسکن در فرایند تصمیم‌گیری است و برای کاهش بحران و فراهم نمودن ایمنی و امنیت رعایت تمهیدات و اصول پدافند غیرعامل باید مد نظر قرار گیرد. در مناطق شهری با تلفیق هوشمندانه عناصر طبیعی، عناصر معماری و اصول پدافند غیرعامل می‌توان این خطرات و تهدیدات را به حداقل ممکن تقلیل داد و فضاهای شهری را به محیط‌هایی ایمن تر تبدیل کرد و از تبدیل ساختمان‌ها به گورستان‌های هولناک جلوگیری کرد.

طراحی مناسب محوطه‌ها بر اساس تراکم ساختمان‌ها و تعداد ساکنان، ایجاد فواصل ایمنی و فضاهای حائل بین ساختمان‌ها برای ساخت جان‌پناه‌ها، پناهگاه‌ها، چیدمان مبلمان شهری مناسب و مستحکم و... جهت در امان ماندن از اثرات موج انفجار و ریزش آوار از اساسی‌ترین پیش‌بینی‌ها در برنامه‌ریزی مسکن بر اساس اصول حاکم بر پدافند غیرعامل شهری است

در هنگام وقوع بحران‌ها در شهرها و مناطق مسکونی آسیب‌پذیری بالای ساختمان‌ها به موجب برنامه‌ریزی ناصحیح در حوزه مسکن، ساختار و آرایش فضایی نامناسب مسکن و کاربری‌ها، مشکلات سازهای، استحکام ضعیف شبکه‌های ارتباطی غیراستاندارد و بافت نامنظم است. ساخت‌وساز مسکن با رویکرد پدافند غیرعامل موضوعی است که امروزه در بیشتر کشورها دنبال می‌شود و از این راه به دنبال به حداقل رساندن خسارات و تلفات هستند. موضوعاتی همچون ساخت‌وساز غیرعامل، طراحی غیرعامل، معماری غیرعامل، شهرسازی غیرعامل ذیل موضع مسکن مطرح شده‌اند. معماری دفاعی ساختمان به منظور کسب آمادگی هر چه بیشتر در برابر حملات نظامی و سایر بلایای طبیعی مطرح می‌شود. ملاحظات پدافند غیرعامل در بخش مسکن در سه بخش معماری، مقاومت سازه و تأسیسات ساختمانی متبلور می‌شود. در بخش معماری، توجه به اصولی مانند مکان‌گزینی و جانمایی بهینه ساختمان، پراکندگی مناسب بنا، رعایت اصول اختفاء

بازدید سردار جلالی از زیرساخت ها و مناطق زلزله زده غرب کشور

مهمترین بخش سفر ایشان بازدید از خسارات وارد شده به زیرساخت های حمل و نقل، انرژی، مخابرات و ... بود. در این سفر که با حضور جمعی از مسئولان سازمان پدافند غیرعامل و هیئت کارشناسی صورت گرفت ارزیابی دقیقی از وضعیت تاب آوری زیرساخت های حیاتی در شرایط بحرانی تهیه گردید.

سردار سرتیپ دکتر غلامرضا جلالی رییس سازمان پدافند غیرعامل از مناطق زلزله زده غرب کشور بازدید کرد. وی در جریان این بازدید که از شهرستان های سرپل ذهاب و ثلاث باباجانی صورت گرفت، با مسئولان این شهرستان ها گفت و گو کرد و در جریان آخرین اقدامات امداد رسانی به زلزله زدگان قرار گرفت.

صیانت از مردم اصلی ترین رویکرد قرارگاه پدافند شیمیایی

تهدیدات بر اساس فناوری‌ها و ماهیت عرصه و حوزه آن‌ها تغییر پیدا کرده است. فناوری‌ها در کنار قابلیت‌هایی که دارند، تهدیداتی را هم فراهم می‌کنند؛ بر این اساس تهدیدات نوین روز به روز تولید می‌شود. در جنگ جهانی دوم مردم هدف جنگ بودند و دولت‌ها و حکومت‌هایی که با هم درگیر بودند با کشتن مردم تولید بازدارندگی می‌کردند. در جنگ جهانی دوم انبوهی از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد که برای از بین بردن مردم بود تا از این طریق با رعب و وحشتی که ایجاد می‌کنند، بتوانند در جنگ پیروز شوند. انفجار دو بمب هسته‌ای در اواخر جنگ نیز بر همین اساس بود. زمانی که جنگ جهانی دوم تمام شد برای اینکه این گونه سلاح‌ها دیگر مورد استفاده قرار نگیرد، کشورهای مختلف کنوانسیون منع استفاده از این سلاح‌ها را در سازمان ملل تصویب کردند ولی علیرغم وجود این کنوانسیون‌ها، سلاح‌های شیمیایی نه تنها تولید می‌شود بلکه مورد استفاده هم قرار می‌گیرد که در دفاع مقدس شاهد آن بودیم. همین رهبران کشور‌های به اصطلاح متمدن اروپایی در دوران دفاع مقدس سلاح‌های شیمیایی را تولید و در اختیار ارتش صدام برای بکارگیری علیه رزمندگان ما قرار می‌دادند که نمونه این کشورهای تولیدکننده سلاح‌های شیمیایی کشور آلمان است که از یک طرف این گونه سلاح‌ها را در اختیار عراق قرار می‌داد و از طرف دیگر ما هم مجبور بودیم جانبازان را برای درمان به این کشور بفرستیم و از این طریق با آزمایش‌هایی که روی آنها انجام می‌دادند میزان تأثیرگذاری این گونه سلاح‌ها را متوجه می‌شدند!

زمانی هم که ارتش عراق در روزهای پایانی جنگ حلبچه را به صورت گسترده مورد بمباران شیمیایی قرار داد و طی آن حدود شش هزار نفر از مردم این شهر را به شهادت رساند، رسانه‌های غربی در برابر این فاجعه انسانی سکوت اختیار کردند. کاربرد اینگونه سلاح‌ها در دفاع مقدس فقط در کربلای چهار و پنج باعث شد حدود ۱۷ هزار نفر از رزمندگان به شهادت برسند؛ بنابراین جانبازان شیمیایی دفاع مقدس اسناد زنده و گویای نفاق اروپایی‌ها هستند.

البته در سال‌های اخیر هم شاهد استفاده از اینگونه سلاح‌ها هستیم. به عنوان مثال تکفیری‌ها در عراق و سوریه یا در غزه و یمن نوعی از سلاح‌های شیمیایی مورد استفاده قرار گرفت. تکفیری‌ها در عراق ۲۰ بار مردم را با استفاده از گاز کلر مورد حمله قرار دادند و در غزه و یمن نیز رژیم صهیونیستی و عربستان با بمب‌های فسفوری مردم را مورد حمله قرار دادند؛ تروریست‌ها در عراق و سوریه علاوه بر گاز کلر، از گازهای سارین و خردل نیز استفاده کردند و این بار هم رسانه‌های غربی سکوت کردند.

گزارشاتی داشتیم مبنی بر اینکه داعش به ابزار و دانش تولید محدود سلاح‌های بیولوژیک دست یافته که خوشبختانه در جنگ آسیب دیدند، اگر در آینده درگیری با نیروهایی مثل داعش داشته باشیم، کاربرد سلاح شیمیایی توسط آنها که مورد حمایت آمریکا و اروپا قرار دارند، محتمل خواهد بود پس باید در این زمینه آمادگی‌های لازم را داشته باشیم.

بعد از اتمام جنگ تحمیلی توسعه‌های مختلفی داشتیم که یکی از این توسعه‌ها مربوط به توسعه شهرها است این در حالی است که به واسطه ضعف دولت‌ها امروز بیشتر جمعیت کشور به سمت شهرنشینی حرکت کرده است. به نحوی که در حال حاضر ۷۲ درصد جمعیت کشور شهرنشین و ۲۸ درصد جمعیت روستایی هستند؛ لذا این باعث شده تا اغلب مراکز شیمیایی که قبلاً در خارج از محدوده‌های شهری قرار داشتند امروز در داخل شهرها قرار گیرند.

همچنین بواسطه برنامه‌های توسعه‌ای که داشتیم کشورمان صاحب صنعت پتروشیمی و شیمیایی شده به نحوی که اکنون قدرت اول تولید محصولات پتروشیمی در منطقه هستیم؛ ولی زیرساخت‌های صنعت شیمیایی و پتروشیمی کشور بی‌ضابطه و فاقد طرح مقابله هستند. به عنوان مثال در اصفهان مراکز پرخطر شیمیایی بسیاری وجود دارد که اگر روزی برای این مراکز حادثه‌ای رخ دهد به جهت آن که در جهت موافق بااد احداث شده‌اند، باد گازهای متصاعدشده را به سمت شهر می‌برد.

با توجه به وجود مراکز پرخطر در شهرها، مسئولیت‌های مختلف در شهرها اعم از شهرداری، فرمانداری و استانداری ظرفیت مقابله با تهدیدات نوین را ندارند. بر این اساس ایجاد نظام پدافندی هماهنگ با نظام دفاعی کشور در مناطق صنایع شیمیایی و پتروشیمی ضروری است.

در پایان باید گفت صیانت از مردم اصلی ترین رویکرد قرارگاه‌های نوینی همچون پدافند شیمیایی و پدافند پرتوی است، همجواری مراکز پرخطر در مراکز شهری اصلاً پذیرفته نیست؛ لذا چنین مراکزی باید از شهرها خارج شوند و علاوه بر این تمام شهرهای کوچک و بزرگ باید امکان دفاع در شرایط اضطراری را هم داشته باشند؛ در این رابطه باید آموزش‌های عمومی و تخصصی برای مردم و مسئولان و کارکنان ارایه شود.

البته امروز بیمارستان بقیه الله (عج) به قطب درمانی مصدومین شیمیایی تبدیل شده و اورژانس مصدومین شیمیایی امروز در این بیمارستان تشکیل شده است و این قابلیت را دارد که در شرایط اضطرار تا ۳۰۰ مصدوم و بیمار را پذیرش کند.

*گزیده‌ای از سخنرانی سردار دکتر غلامرضا جلالی در همایش «پدافند جنگ نوین»

معاون آموزش و پژوهش قرارگاه پدافند شیمیایی در گفت و گو با «صیانت پایدار» عنوان کرد

تهدیدات شیمیایی؛ پشت پرده قاچاق گسترده لوازم آرایشی؟!

«تهدیدات شیمیایی در قالب مواد غذایی و آرایشی قاچاق»

وی متذکر می‌شود که تهدیدات شیمیایی تنها استفاده دشمن از جنگ افزارهای شیمیایی نیست، بلکه امکان اینگونه تهدیدات در قالب مواد خوراکی، غذایی و بهداشتی و آرایشی نیز وجود دارد. به گفته دکتر اکرمی از نظر ما، به احتمال زیاد، بخشی از قاچاق محصولات هم چون مواد خوراکی، غذایی و بهداشتی، آرایشی از طرف دشمنان هدایت می‌شود که می‌تواند موجب بروز بیماری‌های خطرناک مانند سرطان‌های ناشناخته یا ناباروری گردد. اینها مشکلاتی است که در حال حاضر ممکن است خود را بروز ندهند اما در آینده می‌تواند موجب آسیب شود.

وی مصادیق ذکر شده را شاهدی بر لزوم تشکیل قرارگاه پدافند شیمیایی دانسته و متذکر می‌شود: مهمترین هدف تشکیل این قرارگاه، کاهش آسیب‌پذیری‌ها، افزایش بازدارندگی‌ها و تسهیل مدیریت بحران در مواجهه با تهدیدات و حوادث شیمیایی است و بر همین اساس رصد و پایش تهدیدات شیمیایی، آموزش، تحقیق، پژوهش، فرهنگ‌سازی، درمان، فرماندهی مدیریت حوادث از جمله اقداماتی است که قرارگاه پدافند شیمیایی آن را اساس اقدامات خود قرار داده است.

راه‌اندازی اورژانس شیمیایی پاسخی به نیازهای جامعه و راه‌اندازی کارگروه تخصصی پدافند شیمیایی ذیل انجمن علمی پدافند غیرعامل را یکی از اقدامات می‌داند که به منظور تقویت بحث آموزشی، تولید محتوا و... انجام گرفته است. در بحث درمان مصدومین شیمیایی نیز، دانشگاه و بیمارستان بقیه‌الله (عج)، به عنوان قطب درمان مصدومین شیمیایی تعیین شده‌اند.

دکتر اکرمی راه‌اندازی اورژانس شیمیایی را نیز از جمله کارهایی می‌داند که عملاً پاسخی به بخشی از نیازهای جامعه بوده است و می‌گوید: برای رصد و تحلیل تهدیدات و حوادث شیمیایی نیز یک بانک اطلاعات مواد شیمیایی راه‌اندازی شده تا اطلاعات به روز را در مورد تهدیدات این حوزه در اختیار ما قرار دهد.

«اجرای برنامه‌های پدافندی سرمایه‌گذاری است نه هزینه»

معاون آموزشی و پژوهش قرارگاه پدافند شیمیایی با اشاره به اینکه هنوز زمان زیادی از راه‌اندازی

امیر زنده‌دل

صنایع شیمیایی و پتروشیمی بدون شک یکی از پرکاربردترین و مهمترین صنایع کشور را تشکیل می‌دهند و این صنایع زیرساختی یکی از نیرومحرکه‌های چرخ اقتصاد کشور است. این حجم وسیع صنایع از یک نظر فرصت است و از دیدگاهی یک نوع تهدید. چراکه با توجه به خیل عظیم دشمنان نظام و انقلاب، این ظرفیت می‌تواند این بخش از زیرساخت‌های کشور را آستان حوادث و تهدیدات بی‌شماری قرار دهد.

دکتر احمد اکرمی معاون آموزش و پژوهش قرارگاه پدافند شیمیایی به خبرنگار ما می‌گوید: حوادث متعددی که در زیرساخت‌های کشور رخ داد نشان می‌دهد که صنایع شیمیایی و پتروشیمی مستعد تهدیدات و حوادث بسیاری است. از سوی دیگر تهدیدات جنگ شیمیایی نیز وجود دارد، نمونه آن بمباران شیمیایی مردم سردشت در دوران دفاع مقدس یا امروز استفاده عربستان از سلاح‌های شیمیایی در یمن همه نشان از انکارناپذیر بودن اینگونه تهدیدات دارد و این درحالی است که قوانین بین‌المللی در زمینه منع استفاده از اینگونه سلاح‌ها، عملایضمانت اجرایی چندانی ندارد.

نخبگان، محققان و دانش‌آموختگان حوزه شیمی به منظور پیشبرد علمی برنامه‌ها در جهت دستیابی به اهداف قرارگاه است.

دکتر اکرمی دعوت اساتید و متخصصان حوزه شیمیایی و استفاده از ظرفیت نخبگان علاقمند در این حوزه را از جمله اولویت‌های قرارگاه پدافند شیمیایی دانسته و خاطرنشان می‌کند: توجه به آموزش، فرهنگ‌سازی و آینده‌پژوهی رویکرد مهم دیگر قرارگاه است.

به گفته وی چنانچه آموزش و فرهنگ‌سازی در جامعه با توجه به الزامات بومی انجام شود بدون شک کاهش تهدید، آسیب‌پذیری و تسهیل مدیریت بحران در برابر تهدیدات بسیار موفق‌تر و با کارایی بیشتر همراه خواهد بود.

■ قوانین بین‌المللی در زمینه منع استفاده از سلاح‌های شیمیایی، عمل‌های ضمانت اجرایی چندانی ندارد

■ به احتمال زیاد، بخشی از
قاچاق محصولات همچون مواد
خوراکی، غذایی و بهداشتی،
آرایشی از طرف دشمنان
هدایت می‌شود که می‌تواند
موجب بروز بیماری‌های
خطرناک مانند سرطان‌های
ناشناخته یا ناباروری گردد

قرارگاه پدافند شیمیایی نگذشته است و همچنان در اول راه هستیم خاطرنشان می‌کند: با این وجود تمام تلاش ما ایجاد حداکثر پدافند شیمیایی و تدوین سند راهبردی پدافند شیمیایی طبق تاکیدات مقام معظم رهبری است و از این رو امیدواریم با برنامه‌ریزی صحیح و همکاری سایر دستگاه‌های مسئول این دیدگاه را تبدیل به یک الگو و روش کار قرار دهیم که اجرای برنامه‌های پدافندی سرمایه‌گذاری است نه هزینه.

بدون شک تحقق اهداف پدافندی در هر حوزه و به‌ویژه پدافند شیمیایی بدون همراهی مردم میسر نیست. اکرمی نیز با تاکید بر لزوم اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی و آموزش عمومی شهروندان در مورد اقدامات قرارگاه پدافند شیمیایی می‌گوید: به منظور آشنایی شهروندان و آموزش آنها، نشریه و سایتی با محوریت، فرهنگ‌سازی، اطلاع‌رسانی و آموزش در حوزه پدافند شیمیایی راه‌اندازی شده است که در اختیار عموم مردم قرار دارد.

وی ادامه می‌دهد: آموزش عمومی پدافند غیرعامل به دانش‌آموزان نیز در دستور کار قرار دارد و همچنین راه‌اندازی تلفن گویا نیز با هدف اطلاع‌رسانی آموزشی در مرحله امکان‌سنجی و ارزیابی است. آموزش و آگاه‌سازی مدیران در سطح کلان و مدیران میانی نیز یکی از مهمترین برنامه‌های قرارگاه پدافند شیمیایی است.

معاون آموزش و پژوهش پدافند شیمیایی از ساخت پویانمایی با موضوعات مختلف پدافند شیمیایی نیز خبر داد و گفت: این برنامه‌ها می‌تواند در سطح ملی مخاطبان بسیاری داشته باشد و تولید برنامه‌های مبتنی بر فیلم و با موضوعات آگاه‌سازی مردم انجام شده است.

ایجاد دو رشته در مقطع تحصیلات تکمیلی تحت عناوین مدیریت و فرماندهی پدافند غیرعامل شیمیایی و پدافند غیرعامل در نظام سلامت با گرایش شیمیایی نیز از جمله اقداماتی است که با کمک معاونت آموزش و پژوهش سازمان پدافند غیرعامل انجام شده است.

به گفته دکتر اکرمی یکی از مهمترین اقدامات انجام شده قرارگاه، برگزاری چند رزمایش پدافند شیمیایی در دستگاه‌ها و زیرساخت‌های صنایع شیمیایی و پتروشیمیایی کشور در جهت ارتقاء توانمندسازی و هم‌افزایی دستگاه‌ها و تیم‌های عملیاتی در مواقع بحران و حوادث شیمیایی است.

◀ چشم انداز قرارگاه پدافند شیمیایی؛ ارتقا مصونیت مردم در برابر تهدیدات

معاون آموزش و پژوهش پدافند شیمیایی چشم‌انداز این قرارگاه را ارتقاء مصونیت مردم در برابر تهدیدات شیمیایی عنوان کرده و می‌گوید: اولویت سیاست‌گذاری ما استفاده از ظرفیت علمی اساتید،

امن سازی بهره مندی از فناوری هسته ای

با ظهور فناوری هسته ای و پیشرفت های سریع آن در عرصه های مختلف، همچون جنگ افزارهای هسته ای و بمب های اتمی، تهدیدات ناشی از حوادث هسته ای چه به صورت فرآیندی و چه طبیعی روز به روز افزایش یافته است. به طوری که می توان هرگونه رخدادی که از طریق حملات نظامی، سایبری، تروریستی سبب انتشار پرتو و یا امکان انتشار آن در مقیاس محلی، استانی، ملی و فراملی در بلند مدت شود و تضعیف و نابودی

سرمایه های انسانی را به دنبال داشته باشد تهدید پرتویی محسوب کرد. تهدیدات پرتوی و حتی شایعه رخداد آن، می تواند برای کشور وضعیت بحرانی ایجاد کند، از همین رو کنترل وضعیت و هماهنگی برای مدیریت بخش های درگیر در آن و کنترل وضعیت و هماهنگی برای مدیریت بحران، نیازمند یک کار گروهی است. کار گروهی که به جهت اهمیت و دامنه فعالیت آن، همه دستگاه های کشوری و استانی را شامل می شود.

تفاوت بحران پرتویی با سایر بحران ها در آن است که سایر سوانح را می توان با برخی از حواس خود درک کرد و بر رخداد خطر آگاه شد اما در حوادث پرتوی بدون تجهیزات پایش و دانش مربوطه نمی توان از آن آگاهی یافت. از همین رو باید شرایطی برای شناساندن خطرات حوادث احتمالی به عموم مردم و تیم های پاسخ فراهم شود. همین مهم، ضرورت تشکیل یک قرارگاه پرتویی را نشان می دهد. قرارگاهی که پیرو ابلاغیه کمیته دائمی پدافند غیرعامل کشور در ۱۹ بهمن ماه ۹۰ تشکیل شد و مأموریت

حداکثری از منابع و ظرفیت های استان در مهار و کنترل بحران های پرتوی و فراهم نمودن زمینه مشارکت مردم در اجرای اقدامات خود امدادی و همکاری با گروه های پاسخ در آن ها تشکیل شده است.

مهمترین راهبرد قرارگاه پدافند پرتوی کشور، روزآمد نمودن دانش پرتوی و بومی سازی دانش و فناوری مرتبط با حوزه پدافند پرتوی است. قرارگاه پدافند پرتوی به دنبال آن است تا از همه ظرفیت علمی و صنعتی کشور جهت پیشبرد اهداف راهبردهای تعیین شده استفاده کند.

با توجه به حرکت کشور در جهت استفاده صلح آمیز هسته ای و همچنین افزایش روزافزون تهدیدات خارجی با هدف ضربه زدن به زیرساخت های هسته کشور قرارگاه پدافند پرتوی باید از این قابلیت برخوردار باشد که هر نوع حادثه نشت هسته ای، صنعتی، حوادث، تروریسم هسته ای و هر نوع حادثه ای که در حمل و نقل اتفاق بیافتد را کنترل و با آن مقابله کند.

آن سیاستگذاری، فرماندهی و مدیریت، راهبردی و هدایت دستگاه های اجرایی کشوری و لشکری برای پیشگیری و مقابله با تهدیدات و حوادث پرتوی و پیامدهای ناشی از آن است.

هدف اصلی قرارگاه پدافند پرتوی، بالا بردن سطح هماهنگی و آمادگی دستگاه های مختلف در مواجهه با حوادث پرتوی و ارتقاء آستانه مقاومت ملی و مردمی به منظور حفاظت و صیانت از مردم در برابر تهدیدات پرتوی و همچنین ایجاد و حفظ آرامش و اعتماد عمومی است.

مرکز اقدام عملی قرارگاه با قابلیت تخصصی منحصر به فرد در سطح ملی توانمندی عملیاتی قرارگاه در حمایت از قرارگاه های استانی است. یکی از نخستین اقدامات قرارگاه پدافند پرتوی، تشکیل قرارگاه های استانی (در تابعیت قرارگاه پدافند پرتوی مرکزی) در ۴ استان دارای زیرساخت های هسته ای است.

تهران، بوشهر، اصفهان، و مرکزی استانی هستند که این قرارگاه ها با هدف استفاده

مرتضی خرسندی

بدون شک یکی از حساس ترین و مهم ترین بخش های پدافند غیرعامل، قرارگاه پرتوی است که وظیفه صیانت از زیرساخت های هسته ای کشور در برابر تهدیدات را برعهده دارد. از سوی دیگر با توجه به اینکه خود تاسیسات هسته ای می توانند در صورت عدم کنترل یک تهدید برای فضای پیرامونی باشند قرارگاه پرتوی در این حوزه نیز برنامه ریزی های گسترده ای دارد. متن ذیل مصاحبه با دکتر مسعود عبداله زاده جانشین قرارگاه پدافند پرتوی کشور است که با هم مرور می کنیم:

«جناب دکتر به عنوان سوال نخست! در خصوص کارکردهای قرارگاه پدافند پرتوی برای ما توضیح دهید.»

امروزه کشور دارای تاسیسات هسته ای و چرخه سوخت است و از تاسیسات هسته ای هم در موارد مختلفی استفاده می شود. بهترین مورد، تولید برق است و موارد دیگر در صنایع و امور

در گفتگوی دکتر عبداله زاده جانشین قرارگاه پدافند پرتوی کشور با «صیانت پایدار» عنوان شد

زندگی امن در کنار زیرساخت های هسته ای

صد مقام مراکز هسته ای منطقه از سوی قرارگاه پدافند پرتوی

این بودند که سیستم های سانتریفیوژ را دچار آسیب کنند و باعث اختلال در عملکرد آنها شوند که می توانست باعث خسارات جانی شود و به افراد و کارمندان درون سایت آسیب بزند و یا مواد رادیواکتیو به بیرون نشت کند.

گاهی هم ممکن است این تهدیدات ناشی از نقص فنی یا اشتباه کارکنان و یا حوادثی از قبیل سیل و زلزله باشد که این هم از جهتی که ممکن است مواد رادیواکتیو به افراد مستقر در سایت ها و بافت شهری و روستایی اطراف آنها سرایت کند می بایست کنترل و برنامه ریزی شود که قرارگاه پدافند پرتوی کشور کارهای مربوط به آن را انجام می دهد. در واقع این قرارگاه هم تهدیدات را شناسایی می کند و هم راهکارهای مقابله با تهدیدات را ارزیابی می نماید و هم تیم های مقابله با تهدیدات را ساماندهی و آموزش می دهد تا در صورت بروز حوادث آسیب جدی به زیرساخت های هسته ای و همچنین برای مردم پدید نیاید.

«آیا در برنامه های شما استفاده از توان مردمی و آموزش های عمومی هم وجود دارد؟»

بله دقیقاً، عمده اهدافی که در قرارگاه پدافند پرتوی دنبال می شود ایجاد آمادگی لازم برای مقابله با تهدیدات هسته ای است که بخش مهم آن به مردم باز می گردد. ما علاوه بر تیم و مسئولانی که در کشور داریم شاید بیشترین جمعیتی که مخاطب ما در این جریان هستند اقشار مختلف مردم هستند. مردمی که در نزدیکی سایت ها زندگی می کنند و در شهرهای خود تاسیسات هسته ای دارند. حتی در برخی موارد مخاطب ما مردم کل کشورند که باید آموزش ببینند که در برابر حوادث چگونه خود را نجات دهند.

«در خصوص این آموزش ها بیشتر توضیح دهید. مردم چگونه می توانند از این برنامه های آموزشی استفاده کنند؟»

آموزش مردم، بسیج، سازمان های مردمنهاد و دیگر سازمان ها از جمله اهداف قرارگاه است که این آموزش ها چه از طریق سایت و اینترنت و چه از طریق آموزش های حضوری انجام می شود. همچنین در برخی اوقات تیم هایی تعیین می شود که در سطح جامعه آمادگی ها را به مردم آموزش دهند. یکی دیگر از اهداف ما در موضوع آموزش، تیم های عمل کننده هستند که در سطح استان ها فعال شده اند تا بتوانند با آمادگی کامل در بحران ها عمل کنند.

پزشکی و کشاورزی هم اسفاده شده است. اگرچه محدودیت هایی در مسایل هسته ای داریم اما این بهره برداری ها همچنان وجود دارد و دستگاه ها و چشمه های هسته ای در کشور علاوه بر مزایایی که دارند احتمال بروز حوادثی را نیز به همراه دارند که باید از قبل پیش بینی شود تا آسیب جدی به بخشی از کشور وارد نشود. از این جهت لازم بود که هماهنگی هایی در سطح کشور به وجود آید و تیم ها و سازمان های مسئول در مراقبت از این چشمه ها و تاسیسات هماهنگ باشند. در کشور قوانینی هست و سازمان هایی به طور معمول هم وجود دارد مثل سازمان مرکز نظام ایمنی کشور که آیین نامه ها و دستورالعمل ها و مجوز کار مراکز را صادر می کند اما وقتی این چشمه ها و مراکز هسته ای دچار مشکل شوند موضوع به قرارگاه پدافند پرتوی سازمان پدافند غیرعامل کشور مربوط می شود.

این حوادث و تهدیدات دلایل مختلفی دارند و ممکن است منشا خارجی داشته باشند و دشمن به نحوی قصد کند که مراکز ما را دچار تخریب کند و یا حادثه ایجاد کند. مثل کارهایی که در مورد یکی از سایت ها کردند و با وارد کردن ویروس استاکس نت دنبال

■ در کشور ما به صورت
متمرکز یک مرکز پزشکی
نوین در تهران وجود دارد که
مصدومین پرتویی را
درمان می‌کند

■ ما بر روی کشورهای همسایه
یک رصد و پایش داریم که اینها
چه امکانات هسته‌ای دارند، در
کجا قرار دارند، چه فاصله‌ای با
ما دارند و چه شرایطی بر آنها
حاکم است

«به غیر از قرارگاه پرتوی که مسئولیت
اصلی را در بحران‌های هسته‌ای ایفا می‌کند
کدام سازمان‌ها یا نهاد در این خصوص
فعال هستند؟»

ما حسب وظایف ستادی خود در استان‌ها
تمام سازمان‌های امدادی را به نحوی به کار
گرفتیم و از خدمات آنها استفاده می‌کنیم.
سازمان‌های تخصصی مثل سازمان انرژی اتمی،
هلال احمر، پلیس و سازمان‌های خدماتی
آب، برق، آتش‌نشانی، بهداشت و درمان و
بیمارستان‌ها همه را به نحوی در یک طراحی
در کنار هم قرار دادیم تا هماهنگی‌ها صورت

البتة در این خصوص نیازمند برگزاری رزمایش‌های ستادی و میدانی هستیم که امیدواریم
بتوانیم در سال آتی آنها را عملیاتی کنیم.

«یک بخش مهم در مساله پدافند پرتوی مربوط به بخش‌های بهداشت و درمان
است. قرارگاه در این زمینه چه اقداماتی انجام داده است؟»

ما باید به سطحی برسیم که در صورت بروز حادثه بتوانیم مصدومین پرتویی را با شرایط
مناسب درمان کنیم. خوشبختانه در این حوزه سرمایه‌گذاری شده است تا بتوانیم به
سرعت با بهره‌گیری از فناوری‌های جدید مناطق آلوده را کشف و سنجش کنیم. ما در
سال گذشته برای اولین بار در رزمایش کاشان انتقال مصدومین با مواد رادیو اکتیو را توسط
بالگردها تجربه کردیم که شرایط خاصی داشت. ما باید امسال این روش‌ها را ارتقا دهیم
و با برنامه‌ریزی که با استان‌های معین استان‌های هسته‌ای داریم بتوانیم از روش‌های دیگر
مثل روش‌های کمک‌گیری و انتقال مصدومین با هواپیما وارد عمل شویم و مصدومین را
سریعتر به مراکز درمانی برسانیم.

«در شرایط کنونی درمانگاه‌هایی برای درمان مصدومان احتمالی پرتوی در
اختیار هست؟»

در کشور ما به صورت متمرکز یک مرکز پزشکی نوین در تهران وجود دارد که مصدومین
پرتویی را درمان می‌کند. دیگر بیمارستان‌ها که در استان‌های هسته‌ای و استان‌های مجاور
هسته‌ای هستند با توجه به اینکه احتمال دارد روزی دچار این حوادث شوند در حال دریافت
آموزش‌های لازم و تجهیزات کافی می‌باشند تا پزشکان این مراکز بتوانند به مراقبت و درمان
بیماران احتمالی پرتویی بپردازند.

«در خصوص رزمایش‌هایی که در زمینه پرتوی برگزار می‌شود توضیح دهید.
شرایط و الگوی برگزاری این رزمایش‌ها چگونه است؟»

رزمایش روی یک الگوی عینی برای مقابله با یک حادثه پرتوی برگزار می‌شود. گرچه
رزمایش‌ها در یک یا دو روز انجام می‌شوند اما تلاش بر این بوده که مقدماتی که برای
رزمایش فراهم می‌کنیم تا حد زیادی فرایند رزمایش را به صحنه واقعی نزدیک کند. ما
برای رزمایش کاشان نزدیک به یک سال کار کردیم، تجهیزات را ساماندهی کردیم تا بتوانیم
برای یک نیمروز همه هماهنگی‌ها را به منصه ظهور برسانیم و انجام دهیم. رزمایش‌ها به
ما کمک می‌کنند تا در استان‌ها آمادگی لازم را برای مقابله با حوادث ایجاد کنیم. برای
همین اکنون در یک بازه زمانی چند ساله در استان‌های هسته‌ای رزمایش برگزار کردیم
و اکنون دور دوم شروع شده و تلاش می‌کنیم با تقسیم‌بندی، این رزمایش‌ها را دوباره با
سطح بالاتر برگزار کنیم.

هسته‌ای بوده که در ژاپن اتفاق افتاد و حوادث مخربی در چرنوبیل. لذا خیلی ذهنیت خوبی از فناوری هسته‌ای در افکار عمومی نیست. گرچه انرژی هسته‌ای می‌تواند به پیشرفت کشور کمک شایانی کند اما این حوادث سبب شده مردم ذهنشان درگیر نگرانی‌هایی باشد که ناشی از حوادث است. بنابراین لازم است مردم در مورد امن بودن راکتورها ایمنی خاطر داشته باشند و اینکه می‌شود با اطمینان خاطر در شهرهایی که از راکتور برخوردارند زندگی کرد. اما از آنجایی که این راکتورها ساخت دست بشری هستند احتمال خطر هم هست پس باید مردم را آموزش داد که در صورت حادثه از خود محافظت کنند که چندین سال است اقدامات عمومی را این سازمان انجام داده و تلاش شده از طریق تهیه نشریات و انتشار عمومی اطلاعات مردم را افزایش دهیم.

قرارگاه چند سال است که یک سایت را نیز برای افراد علاقمند طراحی کرده که این حوادث را پیگیری کنند و راهکارهای حفظ سلامتی را آموزش ببینند. نکته مهم در آموزش‌های پرتوی این است که مردم نباید احساس ناامنی در این زمینه داشته باشند.

«از اینکه وقتتان را در اختیار ما قرار

دادید سپاسگزارم

من هم از شما تشکر می‌کنم.

گیرد. علاوه بر اینها ما از امکاناتی که در نیروهای مسلح وجود دارد برای کمک‌رسانی در حوادث احتمالی استفاده می‌کنیم و به آنها آموزش می‌دهیم. این دستگاه‌ها در چند لایه می‌توانند به ما کمک کنند.

«در بخش چشمه‌های صنعتی و پزشکی قرارگاه چه برنامه‌ای برای ایمن نگاه داشتن این مراکز از تهدیدات در دستور کار دارد؟»

این چشمه‌ها بزرگ نیستند و خطرات زیادی برای آنها متصور نیست و در قانون هم دیده شده که مراکزی که دارای این چشمه‌ها هستند اگر حادثه‌ای رخ دهد مسئولیت مستقیم کنترل آنها با خود آنهاست. لذا تا زمانی که اعلام نکردند که حادثه از مرکز خارج نشده و ممکن است حوادث به مردم برسد نیروهای امدادی از بیرون دخالت نمی‌کنند و مسئولین و نیروهای از درون آن را کنترل می‌کنند. اما اگر به هر دلیلی چه در مراکز این چینی و چه در حمل و نقل مواد رادیواکتیو حادثه‌ای برای مواد اتفاق بیفتد و جامعه مردمی مورد خطر واقع شود قرارگاه‌های استانی وارد عمل می‌شوند و با ساختار تعیین‌شده برای آنها تهدیدات را کنترل می‌کنند.

«آیا در خصوص وضعیت مقابله با تهدیدات پرتوی در کشورهای منطقه تحقیقاتی صورت گرفته است؟»

ما بر روی کشورهای همسایه یک رصد و پایش داریم که اینها چه امکانات هسته‌ای دارند، در کجا قرار دارند، چه فاصله‌ای با ما دارند و چه شرایطی بر آنها حاکم است. ما بررسی کردیم که اگر اتفاقی برای مراکز هسته‌ای آنها روی دهد آیا مراکز جغرافیایی ما را تحت تاثیر قرار می‌دهد یا نه. در همین خصوص آمادگی استان‌های مرزی را در پیش گرفتیم. برای مثال نیروگاهی بیرون از مرزهای ما وجود دارد که برآوردها نشان می‌دهد چند سالی از عمر طراحی شده اولیه آن گذشته است. البته این نیروگاه بازسازی شده و تحت کنترل آژانس انرژی اتمی است و ظاهراً مشکلی ندارد اما ما محض احتیاط مراقبت‌های لازم را در آن منطقه فعال کردیم.

«به نظر شما قرارگاه پدافند پرتوی تا چه میزان توانسته است در حوزه اطلاع‌رسانی عمومی موفق باشد؟»

موضوع فرهنگ‌سازی در حوزه پدافند پرتوی موضوع مهمی است. متأسفانه اغلب مردم با این نوع تهدید آشنا نیستند. آنچه در دنیا بروز کرده مباحثی از جمله انفجار سلاح‌های

توصیه‌های رهبر انقلاب به جوانان امروز چک‌شماره را پرکنید...

■ شماها جوانید، شماها نسل سومی‌اید! جوان نسل سوم، از جوان نسل اول امیدبخش‌تر است، فرصتی که بتواند ایمانش را حفظ کند... هرچه میتوانید خودتان را بسازید!

۱	از لحاظ فکری و ایمانی خودتان را بسازید
۲	نا آنجایی که میتوانید، نماز شب بخوانید
۳	نماز را خوب و با توجه بخوانید
۴	با خدا انس داشته باشید
۵	قرآن بخوانید

سید علی خامنه‌ای
رهبر انقلاب
۱۳۸۱/۱/۲۹

■ اینها چیزهایی است که میتواند جای این شهدا را پر کند؛ این کارها لازم است.

امام رضا(ع):

« قَالَ سَمِعْتُ عَنْ اللَّهِ تَعَالَى قَالَ كَلِمَةً إِلَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ فِي حِصْنِي وَمَنْ دَخَلَ فِي حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي »

خدای متعال می فرماید کلمه لا اله الا الله، قلعه محکم من است و هر که در آن داخل شود، از عذاب من در امان است.

بحارالانوار، ج ۴۹، ص ۱۲۶

قلعه پایدار

فلک الافلاک یا دژ شاپور خواست قلعه‌ای تاریخی در مرکز شهر خرم‌آباد در استان لرستان است. این بنا بر فراز تپه‌ای مشرف به شهر خرم‌آباد و در نزدیکی رودخانه، در مرکز شهر قرار گرفته و چشم‌گیرترین اثر تاریخی و گردشگری درون این شهر است. تاریخ ساخت این قلعه به دوره ساسانیان باز می‌گردد و به شماره ۸۸۳ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. یکی از ویژگی‌های این بنا رعایت اصول پدافند غیرعامل است و همین مساله باعث گشته تا برای سالیان سال فلک الافلاک مقر اصلی حکومت‌های بزرگی همچون ساسانیان، آل بویه، صفویه و ... باشد.